

Гуьлалийрин Эйваз

ХКЯГЪНАВАЙ ЭСЕРАР

II

Баку – 2025

Гуьлалийрин Эйваз.
Хкягънавай Эсерар II

Редактор:
Къурбаналийрин Камран

Компютердал кІватІайбур:
Абдуррагьманов Давуд
Абдуррагьманов Махъсуд

Гуьлалийрин Эйваз Теймуран хва КцІар райондин Чпиррин хуьре 1969- йисан июлдин 16-аз дидедиз хьана. 1986- йисуз хайи хуьруьн юкьван мектеб, 1992- йисуз Азербайжандин Педагогикадин Университет тафавут яз акьалтІарай зариди КцІар райондин Лечет, Пирал хуьрерин мектебра кІвалахна, алай чІавуз Чпиррин хуьруьн юкьван мектебда математикадай чирвилер гузва. Дагъустандин «Шарвили» премидин лаеурат тир, Азербайжандин Кхьирагрин кІватІалдавай шаирдин улубар Бакуда, Магьачкъалада Азербайжан, урус, лезги чІаларал акъатнава. «Хкяягънавай эсерар II» шаирдин цІуд лагьай улуб я. Ада пуд аудио улубни поэзия канибурун ихтиярдиз ганва.

© Гуьлалийрин Эйваз, 2025
E-mail: cipirvieyvaz@mail.ru

Кьилер

Мецел пайгар кьуна 10
Къене тур гафари чухваз ава туьд... 11
Гару хкизва... 12
Дуьня ислягь хьурай 13
Къенин карван пара виняй физ ава... 14
Гъил яхъ 15
Шаирди гьекь михьна, цIийи шиирда 16
Аллагьвал тефирай бендедин рикIяй 17
Лезгивилик чин элкъуьрна капIна за 18
мани я 19
Дуьарив ацIанвай салам я зи рикI 20
Цийи дуьа, кьацI алачиз къвез амач 21
Жуван терез хьухь... 22
АцIура, шаирди са шиир хъурай 23
Тур чуьхвей булахдал* рикI чуьхуьз фида 24
Къванерни мягьтел тир, къаярал кьурай 25
Бес я угь-цIугьайди, экуьн кимел фин 26
Сабурдин тIем хьурай рикIе... 27
Къуп-къуру смс, шехьна ватсапда 28
Инсандин хва, шейтIан жемир айиб я! 29
Гафун рикIел сагъ жезвай хер, зи дуьня 30
Къенин шиир цив кхьена цуькверал 31
ЦIарцIуз ар амукьрай, дуьгуьр амукьрай 32
Зун гьахъдан гъилиз ваъ, вилиз килигда! 33
Эхирдин гъил кьан 34
Авач лугьумир 35
Пеш хьиз къизил жемир, ник хьиз хъпи хьухь 36
РикIер хъуьтуьлардай макьам гъиз ава. 37
Гаф атун тIимил я, шаирдин рикIяй 38
Инсан ичIи чилел атанвайди туш 39

Дуьня терездикай хкудна чна 40
Дарих хьана жув, жувахъ....41
Иервилиз Аллагь жеда, дин жедач....42
Мад жузамир, кIелдай ксар амазма....43
Шиирдин шагь къанун, нефес- нефес я-....44
Галатзава 45
Жуваз веси 46
Ахварай ахвариз зверзава фикир 47
Пар залан хьана 48
Шаирдин, шиирдин ким туш и дуьня... 49
Дуьня икI атанва, гьа икI фида жед 50
Гаф рикIин руьхъведлай атай агь хьана....51
Гафун кьисмет рикIи чIугда суьгьур хьиз....52
Сабурдив сувагъа... 53
Медетрин* рикI хамир, чIавар ккIида....54
Уьмуьрдин шагь жигъир гьалалвилева....55
Къастар иер, дустар иер....56
Хкведай чIав ава, гару тухвай гаф....57
РикIева зи....58
Шиирдив рахан....59
Са шаир гургурдин кьиле алугна 60
ЦукIвариз нехиш гун 61
Чарчар гъилел кьуна, циз темен гана....62
Мад жуван хатурдик галукьнава зун....63
АтIузвай са кIусни шиирдив атIун....64
Заз чиз рехъ алатна, илифда жед куьн 65
Цавун рекье амукьай гаф....66
ЧIала чирна....68
Зул иер я... 70
Геж хьана вун, хванаха... 71

Зани гила Эйваз кIелда....72
Кьве вил мичIна ксун амач гила мад....73
Хайи чIалал шиир жен....74
Мугьман хьана тамуз зун....75
Гуьзгуьдин тахсир туш....76
Иервал байихрин мукалдив гуьда....77
Шиир амукьда....78
Дуьня вири, шиир тирди кьатIана....79
Иервал сир хьана рикIе амукьда....80
Виридаз пIипI ава зи руьгьдин кIвале....81
Дуьняда къал тахьурай....82
За канивал уьмуьрна....84
Гарун лувар кьуна, дигишна за рехъ....85
Ахвариз тефена, ахвар аквазва....86
Яшар туш чи рикIер хадай....87
Цацун вални къуру тахьуй дугулдал....88
Кьуьд акъатна гатфарал....89
Кхьизва къелемди, кхьирай зи рикI....90
Гъуцари шаирдиз эвер ганава....91
Кьве агьдин арада шиир атана....92
Ватан я, дагълар!....93
... ахъая....94
Гъуцари шаирдиз эвер ганава....95
Кьве агьдин арада шиир атана....96
Гаф лайладин, Эйваз чIалан бала я....97
ТIвал ягъана за....98
Аллагь, икьван чIана макьам жедани?....99
Ватан аманат я, чIал шагь эсер я....100
Фидани?....101
Авахьа шаир....102
Зун ашкъидив ацIана....103

Шиирдин гаф атIудач 104
Я зи мез куьруь туш, я шиирдин мез....105
Шиирдин бахт....106
Цуьквери лечекрив эвер гана заз 107
Чинебан иервал, рикIиз аквада....108
Пай ракъана цIарар за....110
Аллагьдиз лезгидал салам гана за 111
Шиир жеда чIав....112
Иервал мурад хьиз цIарцIе твада за....113
Яр агатзава....114
Квез яр кутуграй 115
Заз инсанрив рахан тийир цIар тахьуй 116
Карвандин пар 117
Зи дуьняди эхна зун....118
ЦIайлапанри зил кьуна 119
Гафуни хуьзва зун, кхьирай лугьуз 120
Акъатда....121
Зи дуьня, садазни тахьурай гъурбат 123
Вилик килига....124
Къелемдин вил ацIана....125
Хъша, Диде....126
ЧIал туна фена 127
Ви рикIинви гаф хьурай....128
Килигда 129
КьатIунри иервал алугарна мад 130
Зи рехъ аламат я, рехи дуьня хьиз....131
Киле мад, цавукай кватна терсина 132
Винел хквезвайди алахьда са къуз....133
Шиирдив лепе тан, кьваларин япа....134
Шиирдиз гана....135
Виш вилив килигда шаир атайдаз 136

Цаву гьай гана....137
ГьакIан хьанач вун....138
Экуьн хийир, «Алам-ТВ»!....139
Жагъана дарман....140
Элдив вахкана....141
Гьатна....142
Аквазма....143
Сир ахъайна гафуниз....144
ЦIигел ама....145
Тара авай чIафарин гам....146
Инаг Шагь я....147
Цавуз хъфида....148
Цав кьуна фена....149
Накьни пака, къе уьмуьрна....150
...Гез ахъайна за....152
АцIанва чаз....153
Лидив кихь ийиз таз, кхьиник гала....154
СтIалда гьуьл ава, ккIалда дуьня....155
Тхулдал кьван пун вегьена чирда за....156
Жував агата....157
Гаф гала рикIик зи....158
Дамардиз звер гана...159
ЦIарариз элкъвена и рикIин суза....160
Зи тIаратI....161
Хкягъай рехъ....162
Тухул зурзуна....163
Шиир кхьена....164
Эйваз хьиз фида....165
Акъата....166
Кьил тик кьуна акъатрай....167

Жуван легьзе кьатIана 169
Зи дуст Руслан Шейдаеваз яб гайила кхьей шиир....170
...Сагъ хьурай....171
Мелекар агудна шиирдин кимел 172
Зун жавабрик къекъведай....173
Къванцин чинал алкIида 174
Рагъ жеда....175
Гъил къачу 176
- Салам, сагърай, хъсан рехъ... 177
ЧIалан кимел агудда 178
КичIеда....179
«Ваъ!»- лугьумир садани 180
КIелзавайдаз ахъайна вар 181
Хъфизва шиир 183
Са рикI тада за....184
Хам я чаради 185
Къене таз жедач....186
Гаф чIав я, рикI чка... 187
Уьмуьрна за 188
Михьиз хуьда 189
Саламар лагь 190
Заз чиз ашукь, чи арадай яд фена....192
ИчIи илчи ичIивал туш... 193
Гьална алат лам жуван....194
Хкягъунрив къугъвана....195

ГЪЕЗЕЛАР

Къайи къванни хъуьтуьл жеда 200
Салам хьурай....202
Куь югъ къени хьурай... 210
(Камарванви дустариз) 212
Руьгь (поэма)....214

ЭЛКЪУЬРУНАР

Низами Генжеви (1141- 1209).....224
Вун галачиз.....227
Жабир Новруз (1933- 2002).....228
Чан аламаз, гьар инсандиз вичин мас гун.....228
Зи сихил.....233
Къабил (1926- 2007).....235
Нуьсрет Кесеменли (1946- 2003) Сад авай, сад авачир... 237
Рамиз Къусарчайлы (1958) 239
Ракьурмир кьурурна, на мулдин цуьквер 239
ТукIукI, и шаирдин дад гьикI ятIа кван 240
РакIарал кутIуннавай «кас» 242
Ийиз кпIар, ришвет я кар.....243
Яд хъухъ тIимил 247
Ялав кьуна куз ава 248
Жуваз чидайвал.....249
Ахварар.....250
МасакIа це заз.....251
Тураж Гьилал (1979) Лугьун хьи на.....252
Тават я зун 253
Гъил къачудай 255
Къошкъар Къарачайлы (1994).....256
ЧIугвар руш.....258
Зи къуьнел аватай 259
Йифер, квез йифен хийирар хьурай.....260
Икьван чIавалди экв акунвай 261
«Аламдин улубар».....261

Мецел пайгар кьуна

Шаир рахазватIа, тIуб тура сивел
Гаф гьинай атана, гьиниз физ ава.
АтIуз гьазур жемир, хад цуза хивел
Цав вилик гъиз ава, мукьвал гъиз ава.

Шиирди ханвализ тIаларин винел
Кардик ква кьатIунар, алахьнава хъел
Дуьня алцифнавай къе рикIин гъенел
Мецел пайгар кьуна, абур хуьз ава.

РикIел аруш жезва чими атир хьиз
МасакIа рахазва, маса суьгьур хьиз
Уьмуьр рекье твазва, лезги шиир хьиз
Вуч кхьин, гьикI лугьун вичиз чиз ава.

Са цIигел алемдик къекъвезма гьеле
Алугиз вич- вичиз, рекIвезма гьеле
Хъуьрезва дуьнядиз, хъуьрезма гьеле
Дамарра звал туна, ифин гуз ава..

И дуьня шиир я, и уьмуьр цIар я
Гаф лугьун са пар я, липIвал са пар я
Шиир за кхьизвач, Эйвазан кар я
И рикIе кьвед ава, са ник гуьз авай.

Къене тур гафари чухваз ава туьд...

Эйваз гьуьлел физва, са шиир яд хъваз
А ви кьел кумай пIипI, тек гьуьл я дуьня!
АлкIана уламдал вич- вичик рахаз-
И падни, и падни са чил я дуьня!

Зулуз хабар тучиз, агакьнава кьуьд
Къене тур гафари чухваз ава туьд...
Икьван ялтах жедан, рахун- луькIуьн шит...
Белки, чIур хьанвайди кьве вил я дуьня?!

Диде гаф, ватан гаф, масан, верцIи гаф
РикIиз кьий, чIаварай атай гуьзгуь гаф.
И руьгьдин тIаратI гаф, хайи лезги гаф
Гьикьван цIарцIе туртIан, тIимил я дуьня.

Са гъаб ягь хьайитIа, фагьум- фикирдик
Гъвел ятIан, кьел жеда мецин суьгьуьрдик...
Кьве къатна кутаз вун, лезги шиирдик
Накьанлай гьазурди, кьве гъил я дуьня.

Са кIус бахтавар хьуй, лугьуз сифте цIар
А кьиляй кхьена, къе шаирди тIвар.
Вакай гьи бендеди, кьаз хьайитIа яр
Эхирдай а фагъир, сефил я дуьня

Гару хкизва...

ИчIивилин, ацIайвилин арада
Навар юкьвай, хиял гару тухузва.
Хаму цIарар ракъин виле цIрада
Нурар юкьвай, стIал гару тухузва.

Гьар са шикил, гьар са акун са алем
Рахун шиир, хъуьруьн мани, атун дем.
Гафун къилел элкъвейтIани руьгь бегьем
ЧIавар юкьвай, зи чIал гару тухузва.

Кьил акъатдач гатфар ятIа, кьуьд ятIа
Куз авайди тухул ятIа, туьд ятIа!?
Кьилеллай къал масдан ятIа, зид ятIа
Цавар юкьвай, зи къал гару тухузва.

Вил вегьена ичIи хьанвай мукварiз
Зулун гару звер гуз ава рукварiз.
Уф хгузва, руьхъ жезавай цукIварiз
ЦIаяр юкьвай, зи тIал гару тухузва.

И тандавай, и чандавай хайи чIал,
Къвез- алатай чи сихилрин бубад кIвал
Гаф авачиз:- лезгивал я, лезгивал!
Шукур хьурай, и звал гару хкизва.

Дуьня ислягь хьурай

Виш йисар я къванер акьаз,... викIегь я шейтIан.
Азраилдиз регьят хьанва, масад я девран.
Бес я Аллагь, рекьин- хчун, алахьрай рикIер...
Вучиз икьван рекьиз ава, инсанди инсан?!

Къенин карван пара виняй физ ава...

Шумуд дуьа акахьнава сад- садак
Цав галайнихъ цавун рекьяй физ ава.
Теспача яз, вил вегьена а патахъ
Йифен кьатIун гарун рикIяй физ ава...

Вацран нурар цифералла нехиш хьиз
Къуьн-къуьнева тIалди авур бириш хьиз.
Шукур гъана, вилиз акур дуьшуьшдиз:-
Къенин карван пара виняй физ ава...

РикI ахъайна кьакьанвилин навариз
ГапIал- гапIал гаф чкIурна чIавариз
Заз чил кан я, хиял фирай цавариз
Гьавиляй я, цавун чинай физ ава.

РикIяй- рикIиз эцигнавай муькъверин
Вил чигеди кьежирнавай цуькверин
Яргъаравай рикIиз чими экверин
Ахвар хана, михьи гинай физ ава.

Дуьня гъапа, гъиле ава шиирдин
Ппеле ава, виле ава шиирдин...
Шаир Эйваз кьиле ава шиирдин
Жузамир мад, аниз гьинай физ ава?!

Гъил яхъ

И кIеви дуьнядин лап вини пелел
КьатIунар чандикай къакъатай рекьел
Гьеле чил такунвай цIелхемдин хилел
Са шаир куднавай, рикIикай вичин...

Шукур хьуй мецикай куднавач гьеле
Чилин хак терсина элкъвезва гъиле
Амукьна цаварин, чилерин хъиле
Са шаир куднавай, рикIикай вичин...

Гьа вич кьван са сир тир, къеце падни къен
ЛипIвили галтадиз ичIивилин гъен
ЦIелхем яргъа хьунни, яргъи жезва хъен...
Са шаир куднавай рикIикай вичин...

Дигени шехьзавай, кьвални шехьзавай
Дидени шехьзавай чIални шехьзавай
Шаирни шехьзавай, лални шехьзавай
Са шаир куднавай рикIикай вичин...

Шаир ваъ, куднавай са цал тир чIехи
Шагьдив гекъиг жедай, са тIал тир чIехи
Ишемир, гъил яхъа, цIелхемрин михьи...
Чи чIал я, куднавай рикIикай вичин!

Шаирди гьекь михьна, цIийи шиирда

СтIалди тIампI ийиз, сир ахъайна заз
Мур хьунин агь авай, ятарин чанда.
Яшари вилик квай пIир ахъайна заз...
Илис жез чидайда, махарин ванда.

Мецел проб туна, килигун лугьуз
Агъургъан тахьайтIа, илигун лугьуз.
Диргинал акьул свах эцигун лугьуз
Са кьезил цIайлапан къугъвана танда.

Женнетда вил хьанач, артухда тамагь
ЦIарара кузвайдаз, пара жеч гунагь.
И чилин иервал, шаирдин панагь
Са верцIи ацIайвал, ава Ватанда.

ТIурфан агакьдамаз, дуьня жеда лал
Вичин кар тавунмаз, кьезил жедач тIал.
Мелекдин мецеллай дуьа я, зи чIал
Аллагьни лезгидал рахана канда.

Лайладай атайди, рехъ я уьмуьрда
Руьгь я гьатнавайди, гафун суьгьуьрда.
Шаирди гьекь михьна, цIийи шиирда:-
Лугьузва чIал хьурай, гьар са хзанда.

Аллагьвал тефирай бендедин рикIяй

Сувабар са патаз, гунагьар саниз
Арадал са гъил кьван чка амукьна.
Гъаларай* иви ваъ, экв фена рикIиз
Пагь атIун, махарин юкьва амукьна...

Вили вил тухвана, ялавди кана
Уьмуьрдин и кьиляй, а кьил акурла...
Гъили гъил чухвана, кьилавди кана
Гафунив чIугунвай шикил акурла.

Шаирдиз авайди алугна кун я...
КьатIунрал кьацI тахьуй, байихрал леке.
Чандикай атIана, эллериз гун я
ЦIарара ацукьда, мурадар еке.

Аллагьвал тефирай бендедин рикIяй
Кьамацвал авуртIан, къеняй чкIида.
КьуртIани цифеди акъатмир рекьяй
Руьгьда экв авайбур, рикIяй куькIуьда.

Эйваза шагь гафар, кхьизма гьеле
Мад лезги рикIериз ифин гуз ама.
Мурадри ашкъидиз хъверзама гьеле
Гьавиляй, нефесда верцIи зуз ама.

** гъал- инал рикIин гъал, дамар*

Лезгивилик чин элкъуьрна капIна за

Акахьнава рикIин кьиле шумуд ван
Гьарда санихъ чамарариз зверзава...
Тек са чка, хер авурди жув я кьван
Амайбуру чара атIай хъверзава.

Хвешиз- хвешиз, рикI ахъайнай шиирдиз
Атуй лугьуз, эл гафунин экуьнал.
Вегьей ккамар, хьанава жед хийирдиз...
Жегьилвал тир, вил ахварнай дингинал.

Аруш хьана, цIарцIук живед ранг алай
Лезгивилик чин элкъуьрна капIна за.
Лайладаллаз экъечIай тир тангарай
Жува-жуваз, нашивиляй ттабна за.

ТIар хьанакьил, чIалахъвиляй дуьнядал...
Накъвар санал, гьуьл жез авай чIав такваз.
Гьавиляй я, са чкадал туна хал...
Руьгьдин виле канивилин тав акваз.

КьатIунрин гъил, агакь тийир акунри
Санал тазвач, эверзава гуьгъуьна.
Гаф ргазва, кьил къад лугьуз рахунри
Гьазур хьана, уьмуьр хутаз гуьнгуьна.

мани я

Зи рикIин манияр, зи рикIин гафар
КIукI цавув рахазвай таран мани я.
Шаирдиз ша лугьуз, хъуьрезвай чIафар
Гатфарин мани я, Яран мани я.

Заз пара масанди Ватан я, Ватан
Сад хайи диде я, сад лезги хизан.
Шиирдин кIвачин ван, гарун кIвачин ван
Няметан мани я, Ларан мани я.

Ахъа пел акурла, тади жеда къвез
Гаф лугьуз кан жеда, гьа элкъвез-хквез.
РикIин пар кьезилриз ажуз туш зи мез
Гаф сивин мани я, саран мани я.

Эл квачиз куз жедач, алугиз жедач
Сел квачиз рагарик галукьиз жедач
КьатIунра шиир хьиз амукьиз жедач
РикIяй звер тавурди хьран мани я.

Рекьери жагъурна, рекьер жагъурнач
Ракъинай атана, эквер жагъурнач.
За я хан жагъурнач, нуьквер жагъурнач
Эйвазаз жагъайди чIалан мани я

Дуьарив ацIанвай салам я зи рикI

Гатфарин шагьварни, гарни шиир я
Акъвазмир, туькIуьрдай макьам я зи рикI.
Къелемни шиир я, чарни шиир я
Дуьарив ацIанвай салам я зи рикI.

СтIал хьиз аватда берекат цавай
СтIал хьиз авахьда азабар виляй.
Ргазва зи дуьня, тIаларин хъиляй
Гарариз эхзава, тIарам я зи рикI.

Элдихъ кваз хъуьреда, элдихъ кваз шеда
Зун кимел и рикI гваз, шиир хьиз къведа.
РикIе экв тахьайда, вичи-вич неда
Я стха, «Марвар» я, «Алам» я зи рикI.

Къене гьуьлер гьакьна, чка амукьна
ЦIарарин, чарарин юкьва амукьна.
Зун жуван бубадин муква амукьна
АкI жемир кьве гъални*, са хам я зи рикI.

Гьар юкъуз дигиш я, аквазвай акун
Чразва, рекIвезва зи дуьня кьатIун.
Эйвазан рикIяй я, мелекрив рахун
Сел авай къубудин улам я зи рикI.

** гъал- (инал) дамар*

Цийи дуьа, кьацI алачиз къвез амач

Лугьузва квез, и кьве вилиз акурда
Акьурбурун гъавурда геж акьурда.
РикIиз тIалди, вич фидай свар жагъурда
РикI хуьх, инсанар!

Шаир ятIа, шаирдин гаф таб жедач
Ихтилатдал перде жедач, къаб жедач.
Кьинерар кьаз ийизвайди капI жедач
РикI хуьх, инсанар!

Гаф галтIамдай акъатайтIа шиир я
Циферикай хкатайтIа шиир я.
Са кам вилик алатайтIа,... эхир я
РикI хуьх, инсанар!

Вич цIарара, алугариз алахъай
Заз чирвиляй, накь са тIимил алакьай
Рахун аку, шаирдин рехъ акахьай
РикI хуьх, инсанар!

ГьикI яб тагун, яб тагана жез авач...
Цийи дуьа, кьацI алачиз къвез амач...
ГьакI я дуьня, сад масадахъ шез амач...
РикI хуьх, инсанар!

Жуван терез хьухь...

Дуьнядал шаир хьиз, чIалахъ я лугьуз
Хъуьтуьлриз яб гана, хъуьтуьл хъижемир.
Шеледи тухвай гъил, члахъ я лугьуз
ЦIапанни кьаз тежер стуьл хъижемир.

Кан ятIа гьуьрмет хуьх, акъваза эхна
Гъуд гумир вилериз, чинеба шехьна...
ТIал къенез ягъайтIа, акъвазда текьна!...
Айиб я лугьудай, сефил хъижемир.

Кьилел вуч атанач, мад вуч акунач...
Гьаларай, рикIе тек атом акьунач.
Садазни, за чиз- чиз писвал авунач...
Тугъ тIимил цуру тир,... тIимил хъижемир.

Уьмуьр я, атай хьиз алатна фида...
Хъухъвай руьгь куьцIена, галатна фида...
Гафуни, экв такур рикIиз экв гъида...
Жув жуван терез хьухь, жегьил хъижемир.

Эйваз, аси хьана дарих тамир рикI
Чарарал руг тахьуй, ихтилатдал чиг...
Са кьуд- вад «угь» хъия, хуьтягь жеда тик
ЖезватIа къубу хьухь, са вил хъижемир....

АцIура, шаирди са шиир хъурай

Зи юргъа шиирар, зи шив шиирар
Къакъара хъуьм кьунвай тур туш, я стха.
КIурукIрай зверзава, кIурукI фикирар
Икьван иер дуьня, сур туш я стха.

Жув-жував агатна, кьечIеда дердер
Жува- жув кьатIайла, авахьда бендер.
РикIин кIвал, чIалан муг, кьатIунрин сенгер
Суьгъуьрдин кIеле я, хур туш я стха.

ТIветIрекай фил ийиз кимел алайди
Вуч пехъи гар хьана, пелел атайди.
Залумри зи элдин рекьел атIайди
Хъиткьер я, лакьан я, фур туш я стха.

Гьалал гаф цларай акъатна фида
ВацIарлай, кьацIарлай алатна фида.
Чандикай ифин хьиз хкатна фида
Мелгьам я, дава я, мур туш я стха.

АцIура, шаирди са шиир хъурай
Вилериз нур гъурай, кимел чим гъурай.
Эвера Эйвазаз, микрафон кьурай
Лугьумир чи межлис, гур туш я стха!

Тур чуьхвей булахдал* рикI чуьхуьз фида

Гаф галаз атайбур ТIигьиржалава
Гъил кьуна рикIериз салам гуз фида.
А чилин нефесда цIигелвал ава
Шаир хьиз, «Марвар» хьиз, «Алам» хьиз фида...

Камара гьарай тваз авахьдай чIав я
ВацIарал ван ала, ван ргаз ава.
Алахьиз чидайбур алахьдай чIав я
РикIе ленгер ава, чан ргаз ава.

Алим Яралидин кIвачин гел алай
Тур чуьхвей булахдалдал* рикI чуьхуьз фида.
Цифериз чан- рикIин вилел шел алай
КукIушрин атир квай цик чуьхуьз фида.

Шадидлай* хъуьрезва, дуьнядиз экуьн
Чи Юсиф халудин ким гъариб тахьуй.
Алахъда и рекьел тежез кьве рикIин
Адилан* чуьнгуьрдин сим гъариб тахьуй.

Шаир, хайи чилел мехъер хьуй, мел хьуй
Шиирдив рахазвай рикI гваз агата.
Ихтилат верцIи хьуй, рахунра кьел хьуй
Элдиз алхиш ая, руьгь гваз агата.

** Тур чуьхвей булах- ТIигьиржала булах*

** Шадид пел ТIигьиржала пел*
Адил- Ашукь Адил уьнуьгъви

Къванерни мягьтел тир, къаярал кьурай

Кваг чидай таватди храй гам хьтин
Къе дагъдин дагъ хурал дуьне хъуьрезва.
Ашкъидин цукIварал цIрай гъам хьтин
Легьзеяр бахтунин гине къекъвезва.

Кьвал гатаз къванерал херна физ авай
Атайдаз салам гуз, хъверна физ авай
ВацIукни тади ква, зверна физ авай
КукIушрай эвичIна, гъене къекъвезва.

ЧIехи гъен*, ГъвечIи гъен* алахьиз гьарай
Къванерни мягьтел тир, къаярал кьурай
Чпирдал, ЦIукI пелел квадарна кьарай
Эйваз къе, Кьваларин сине* къекъвезва.

** ЧIехи гъен, ГъвечIи гъен, Кьваларин син – ТIигьиржала чкайрин тIварар*

Бес я угь-цIугьайди, экуьн кимел фин

Шиир жез канзавай гафар пелеш таз
ГьикI ксун лагьана, чарчив агатна.
Гатун кьуьд гьазур я, даварна дам кьаз
Зун дакIар гатазвай харцIив агатна.

РикIикай галкIана, ялзавай вичел
И тIемдин закIалдай акъат жез авач.
Гаф лугьур дуьнядиз хьайи туш регъел
Суьгьуьрдик акатна хкат жез авач.

Уьмуьрдин гел ава рикIелхкунра
Мад йифен береда къекъвез амукьна.
Нефесдин рахунра, чIалан акунра
Алатай легьзеяр кьечIез амукьна.

Къарагъ я кIелдайди, ша ихтилатин
Бахтуниз къенивал атурай лугьуз.
Бес я угь-цIугьайди, экуьн кимел фин
РикIериз канивал хтурай лугьуз.

Хиялри тухвайтIа, шаир яргъариз
Жузурдаз шиирди чка къалурда.
Кьил чугуг Эйвазал, вил вегь цIарариз...
Гаф ксар, гафарин муква къалурда.

Сабурдин тIем хьурай рикIе...

(Зун датIана сабурдик къекъведа, сабурни Манкъулидин хуьревай дуст кас тир Оружов Оруж стхадив гва. Ада са шумудра зи руьгьдин юргъунвал алудна. Хъсан лезги, иер психолог, комерсант, виридан дуст, «марварви»,... Оруж Оружоваз пахш... Ви рикI сагърай, я стха...)

ЦIар элкъуьрна цаварилай, жуван пIипIик къекъвена
Экв гуз авай, экуь цIарар экуьн вилик квай.
Ахвар хьтин лацувилин къене къекъвена
Шиирдин чIав, гафун чка ракъин вилик квай.

Хуьтягь тежер рекьер атIуз, таквазвай цава...
Эквни хъенни чкадаллай, ... хъуьрезвай гьава...
Алатдажал хиялар зи, дуьнядин къава?...
Жув чилелла, къван падзавай макъин вилик ква.

РикIи мецик гьунтI кутазва:- тамир, лагь лугьуз...
Я туш, гаруз эвердани,... яргъаз твах лугьуз...
Тугъни уф гуз хъваз ава за, я Аллагь лугьуз
Амма куьлег жагъиз амач, мецин вилик квай.

Диде чIалан диде шехьда, цIар акахьайтIа...
Пкир- пкир жеда гьава, кIар акахьайтIа...
Шаир касдин гъал атIуда, пар акахьайтIа...
Гафун кьелни гаф я стха, рикIин вилик квай.

МичIивилел вердиш тахьуй, гьатна суьгьуьрда...
Сабурдин тIем, кьатIунрин экв хьурай фикирда...
Гафун чанда авай кьванди, тваз канз шиирда
Шаир Эйваз, къелем кьуна вичин вилик ква.

Къуп-къуру смс, шехьна ватсапда

Йифен вилин накъвар, цуьквери хвена
Дуьнядиз кьеженвай экуьн къвез ава.
Шаирдин кьатIунрай, цIарапIар фена
Чарчел руьгьдин гьарай, нехиш жез ава.

Фагьумдин дегьнеда, байихрин кушкуш
Са- садаз хуртI гузвай, лепе хьиз ава.
Уьмуьрди вичин тIвар, эцигай кукIуш
ТIаларив хранвай, гебе хьиз ава.

Уьмуьр гарун хура зверна са къатда
Бес вучиз ял ягъун, санал кун амач?
Къуп- къуру смс, шехьна ватсапда
Гъил- гъилиз ягъана, салам гун амач.

Корона лугьудай иблис атана
РикIерал тагъ туна, рекьерал дапIар.
Дуьнядиз са гъариб къайивал гъана
Галудна инсанар, заланарна пар.

Гугрумар алахьиз рикIин ванцикай
Регьят ксун амач, ахварар акваз.
Кьве гъилив галкIана чIалан ценцикай...
ТахьайтIа эх жезмач, тапарар акваз.

Аллагь, рагъ акьурай циф алай пеле
Накъварни кьуру хьуй, рекьер ахъа хьуй.
Секин хьуй, кьер лугьуз цIвагъзавай лепе
Дуьня саламат хьуй, рикIер ахъа хьуй.

Инсандин хва, шейтIан жемир айиб я!

Цавун пелел, ирид рекьел эл ала
Шиирдинни Яргъи рушан лишан я.
Къе зи вилик, ша лугьузвай тел ала
Цавни, чилни шаир касдин хизан я.

Амукьна мад, дуьнядихъ кваз вил- виле
РикI рахурна, гаф рахурна, мез ханач.
ХьайитIани циферихъ кваз кьил-кьиле
Твар къефесда, авай нуькI хьиз шез хьанач.

Гаф атайла, рикIе вацран эквер я
Хъуьрез- хъуьрез шиир жеда канивал.
Руьгь рахайла, гафар гьикьван иер я
Иервиляй камна къведа къенивал.

Цавун чина гел тунавай къванериз
Фикир гумир, тахьайтIа рехъ алатда.
Са кIус яб це, гьахъдай атай ванериз
Шиир квачиз, шаирдин экв алатда.

Ван алачиз, зверна физвай къвалалай...
Иер затIар мад хкведач, гьайиф я.
ШейтIан квачиз къакъатзавай чIалакай
Инсандин хва, шейтIан жемир айиб я!

Гафун рикIел сагъ жезвай хер, зи дуьня

Заз авайди тек са дуьня, тек са кIвал:-
Лезги мягьле, лезги хизан, лезги чIал.
Шиирдин тIем, руьгьдин виле хуьз авай
Кани Диде, хайи диге, верцIи тIал.

Гафун рикIел сагъ жезвай хер, зи дуьня...
ЦIарцIун мецел хъуьрезвай хъвер, зи дуьня
РикIин ягъун са аваздиз гъиз авай
Физ тежерда кIвачик квай звер, зи дуьня.

Зун гъавурда, такьазвайдаз мичIивал
ЦIарара экв, кьатIизвайдаз экуьвал
Акьаз-акьаз, вили- вилик физ авай
АцIанвай вил, къачузвай кам,... векъивал.

Вил илисна, куз авайди куз аку
Мегъуьн кьвалар галтадзавай зуз аку...
Ифин- ифин рикIериз чим гуз авай
Зи цIверекьдин пих хьанавай пIуз аку.

Гаф тежервал, гарун хура цIакул хьиз
Шаир Эйваз, са кIус гуж це акьулдиз.
ТIалдин нехиш кIекерал кьван чиз авай
Гьалал цIарар, элкъуьр мийир чукIулдиз.

Къенин шиир цив кхьена цуькверал

Им вуч къван я, куьрс хьанава рикIикай
Шиир квачиз юзур тежер чкадлай.
Вил атIайтIа, экв къвез авай рекьикай
ШайтIанди гаф, лишан кьада тукъадлай.

Инсан къеняй хун тавурай, четин я
Хура тIалди вичин мани ягъада.
Девран къеняй кун тавурай, рекьин я
Кьуд пад вири яру тIалда аквада.

ЧIав уьмуьрун, уьмуьр ятIа уьмуьрин...
Легьзе- легьзе къив кхьена циферал.
ЧIав куькIуьрун, суьгьур ятIа кукIуьрин...
Къенин шиир цив кхьена цуькверал.

Гьар стIалда яргъи рушан хел авай...
Гьар зулунай цIийи шиир хъуьрезва.
Гьар ккIалда къефле- къефле гел авай...
И накьвади гьар атайди кьечIезва.

Бес я Эйваз, тIаларикай рахамир
КIелзавайди кун тавурай цIарара.
Ханавайди са ви рикI хьиз аквамир
Илифайдав верцIи-верцIи гафара.

ЦIарцIуз ар амукьрай, дуьгуьр амукьрай

Авахьна атайди, бугъ хьиз хъфидай...
Ятарин запабра гьатнава шаир!
Ихтилат, чин хчур тугъ хьиз чкIидай...
Вун чIуру китабра, гьатнава шаир!

ГъвечIи кам вегьинни жибинай физва...
Риб рикIяй тефейтIа, рипIинай физва...
Чидайдаз къанунар, кьепIинай чизва...
Течирбур азабра, гьатнава шаир!

Хару кьван тахьайтIан, диливал ава
Диливал авай кьван, миливал ава...
Вичи вич туьнбуьгьдай, чIехивал ава
Виш сефер татабра, гьатнава шаир!

Цаву цифер шупIна,... авахьна яд хьиз
Шаирдиз хъуьрена, дуьня къе шад хьиз.
Гьай хьана таз авай, и чилив сад хьиз
Ви шикил къаябра, гьатнава шаир!

Руьгьди ифин гурай, атир амукьрай
Гьар са гаф шиир хьуй, фикир амукьрай.
ЦIарцIуз ар амукьрай, дуьгуьр амукьрай
ЧIалан тIем кIарабра, гьатнава шаир!

Зун гьахъдан гъилиз ваъ, вилиз килигда!

Дувулрихъ элкъвена, кватнавай хилез
Чиливай кан жеда, чилиз килигда.
ЧIавари дем кьуна, цIурурай хъилез
Мецивай кан жеда, чиниз килигда.

Рекьиз рехъ жагъизмач, дигедин къене
ЧIуп-чIулав нав хьана цуькверин хине.
ЗуракIбур къекъведа чарадан гине
Ажузбур масадан гъилиз килигда.

Аллагьдин нефесдив ифиз авай руьгь,
Кьуд патаз экв хьана чкIиз авай руьгь,
АцIанвай гьебе гваз хъфиз авай руьгь
Кутазвай жигъирдин кьилиз килигда.

Ша и цIар ахъая, виш сирдин куьлег:-
Гафун кьенер кьуна, яргъаз фена лекь...
Хумаяр алатна, ахъа хьанач рехъ
ВацIал пагь атIузва, гьуьлуьз килигда.

Виле цаз, рекье цаз, дабандава цаз...
Руьгьдин пар ацIана, и терез акваз.
Эйвазаз цав ава, цавариз Эйваз
Зун гьахъдан гъилиз ваъ, вилиз килигда!

Эхирдин гъил кьан

Гаф рикIиз куьч хьана, зунни гафуниз
КьатIунра экв твазвай суьгьурдин гъил кьан.
Вуч вилик акъатна, вегьин сафуниз
ЦIарцIе ар амукьрай, дуьгуьрдин гъил кьан.

Ахъайна къе сандух, чкIурна гъамар
Хер алай тукъаздиз дава хьуй камар.
Цаварни часпар я, чилерни часпар
Эвелдик элкъвена, эхирдин гъил кьан.

ТIал дегьне фурава, дакан я атун
Канивал кьвал я са, ша тариф лугьун.
Я ашукь, хъел къвемир за ви гаф атIун:-
Тарни хьуй, сазни хьуй, чуьнгуьрдин гъил кьан.

Рекьел рехъ илигна, рекьяй физ ава
Руьгьдал экв илигна, рикIяй физ ава.
Заз зи гаф чиз ава, зи рехъ чиз ава
Ганавай вад югъ я, уьмуьрдин гъил кьан.

Эйваз кимел ала, тIвал ахъайзава
Кьиса ахъайзава, чIал ахъайзава.
И чIалан чандавай тIал ахъайзава
Лугьузва агата, шиирдин гъил кьан.

Авач лугьумир

Къуьнел кьуна ялзавай,
Ялун патал къалзавай
Уьмуьр лугьуз, тІал ацІай
Пар аватІа, бахт ава.

Циферикай хкудиз
ЦІелхемрилай алудиз
Хиял яргъаз акъудиз
Гар аватІа, бахт ава.

Руьгьдин гьарай, рикІин цІай
Чилин дуьа, цавун пай
Хайи чІалан атир квай
ЦІар аватІа, бахт ава.

Фул авайла гьуьм къведай
Муштулухрин ким жедай
Канивилин чим къведай
Свар аватІа, бахт ава.

Акъуд тийиз суьгьуьрдай,
Танда иви ифирдай,
РикІ- рикІеваз уьмуьрдай
Яр аватІа, бахт ава.

Пеш хьиз къизил жемир, ник хьиз хъпи хьухь

Гафун ахвар ханва, ксурзамач мад
Хъфенва цаварал, цуькверiз яд гуз...
-Заз пака тарс ава, къарагъдачни фад?...
-Вацрал эвернава, гъетериз вад гуз...

Ахвар я, келледа акьуна физвай
Нефесди чимзавай, руьгьдин гъилева...
Вилик тIаракь- тIурукь, кутуна физвай
«Яр гележек» лугьуз, «севдегуьм» ава.

-КукIвариз фидачни, и рагъул дуьгуьр...
Гаф атун зи кьисмет, кхьин суьгьур я.
Руьхъведик эхзавай цIверекIдин уьмуьр,
Куьредиз эхзавай чIалан уьмуьр я.

-Я шаир, ваз вучиз икьван хъел ава?
-Вучиз хъел къведач заз, чап килигайла...
Гаф акваз, шупI хьана виле шел авай...
ИкI тийин лагьайдал, чIерчI илигайла.

Я чан заз кани чIал, я зун кани чIал
Пеш хьиз къизил жемир, ник хьиз хъпи хьухь.
Ви верцIи ванерив ацIузва зи кIвал...
Шаир ажуз жемир, шаир векъи хьухь.

Дуьа чкадал хьуй, раб атIудайвал
Къарагъ, вил ахъая, сайтара гьахьа
Шаирди дуьнядиз салам гуз ава.
ЦIарцIе рехъ алата, ашкъида квахьа

РикIер хъуьтуьлардай макьам гъиз ава.

Ракъинал кьунава вичин шиирар
ЧIалан тIем, кIелдайда кьатIурай лугьуз.
Ваз «кIелчи» лугьузвач, чIуриз эхирар
Кьел квачир рахунар тахьурай лугьуз.

Са руьгьдин дуьнядин махарай атай
Гафар гъариб туртIа, рекьер алатда.
Ванерин ван хьурай, цаварай хтай
Ванциз яб тагайтIа, эквер алатда.

СтIалрив къугъвамир, вацIал илифа
Кутарни, килени, гъаб ацIудайвал.
РикIе цаз акIайла са кIус къекъифа...
Дуьа чкадал хьуй, раб атIудайвал.

Гаф масан инсандин, мас масакIа я
Эйваз, шиир кхьухь пар тежедайвал.
РикIел хуьх, базардин кьас масакIа я...
Лувар галатайла,... тIар тежедайвал

Гаф атун тIимил я, шаирдин рикIяй

Лепеди галтадиз сабурдин кьере
КIвачел акъваз тежез чиле акьазва...
Жагъуриз тежезмай вич хайи чIере
Буьркьу чубарук хьиз цла акьазва...

Гаф атун тIимил я, шаирдин рикIяй
Экуьнриз хъверзавай эквер атурай.
Са касни татайтIа зун фейи рекьяй
Хайи чIал чирагъ тир, рекьер ацIурай.

Яшдин хъеле гьатна, къене авай зун
Алатай берейра вил экъуьрзава.
Мурад тир, Аллагьдиз са шиир лугьун...
Гьекьедин стIалда гьуьл эхъуьрзава...

Чпирдал ахъайна дуьнядиз вилер...
Инсан хайи чилив, икьван рахадан?
КьепIинал амазма мелекрин гелер
Лайладин суьгьуьрдай мелек аквадан?

Эйваз, ша кимел гъваш на шиир жуван
ЦIарцIе уьмуьр авай, къванцин ван авай.
Каш галаз агатрай, кьуьзуьдни жаван...
Къуьнерал кьвал алай, рикIе къван авай.

Инсан ичIи чилел атанвайди туш

Яхъ, терез эцига дуьнядин цлал
Я дагъ терездик кваш, я дугун, я гьуьл.
ТIуб сивел эцигна, тупIалагъна тIал...
Я тIал терездик кваш, я уьмуьр, я кьил.

Кьуд патай авахьиз, алкIизва чарчел
Къванни бахтавар я, гуьллени, турни.
КIвачик чил галкIана, гурарин кIарцIел
ТIамбурни хъуьрезва, желени, фурни.

Кьилел вуч атана, вили вуч кьуна
Шаирди уьмуьрай, герен я шиир.
Мефтедик галкIана, кьили вуч туна
КьатIунра цIурурна, кьечIен я шиир.

Инсан ичIи чилел атанвайди туш
Таразни, тамузни вичин чIал авай.
Атайда кIеви вар гатанвайди туш,
Гьар са ацIайвилиз вичин тIал авай.

Дуьня терездикай хкудна чна

Ягъ- ягъун хутягьнач, къал ргаз ама.
Чилин къен ахварай авудна чна
Шукур хьуй, дегьнеда чIал ргаз ама.
Аллагь, рехъ ахъая,... зун зи рикIяй фин

ЦIарцIел хатур туна, шиир кхьимир
Гаф рикIин дегьнедай зверна атурай.
Вилив кап алтада, мегьекдин къванцел*
Дум-дуру чешмедай хъверна атурай.

Хабар яхъ жувавай:- кьадан за къелем
Чарчел чIуриз- кхьиз, ахвар хадани?...
Руьгьдин тIалаб ятIа, и гьевесдин тIем
ЦIарцIе ацукьзавай гафар тадани?...

РикIяй физ авайбур, илисна тамир
ЖедатIа гьарай хьухь:- зи экв ахъая!
ГалкIана уьмуьрдик, вад гъилив къамир
Цавузни аси хьухь:- зи рехъ ахъая!...

Аллагь, рехъ ахъая,... зун зи рекьяй фин
Заз тIварар герек туш, зи цIар чир хьурай...
Аллагь, рехъ ахъая,... зун зи рикIяй фин
Жуван кьуьд акурай, зи пар чир хьурай...

Ваз «туш» лагьайбурун, пагь атIутI Эйваз
Са ацIай шиир хьухь, са чрай гаф хьухь!
Гьеле пер кьаз фад я, шаир на жуваз
Инсан хьиз михьи хьухь, датIана саф хьухь!

Дарих хьана жув, жувахъ

Дуьнядикай ацIана вил, гел амач...
Къе жув жувахъ дарих жедай югъ я жед.
На лугьуди, чилин винел хъел амач
Заз чирвиляй, тIал мичIерин нагъв я жед...

Гьикьван чIав тир, хиял аваз яргъара,
Шукур хьурай, жувни рикIел хтана.
Вучда кьван мад, амукьнамай махара
Мад гъилера имтагьандай атIана...

Хабар кьадай, авай чка чидайтIа...
Наши вил хьиз, алкIанава рекьерал...
Къурбан тирда, вичин патав хуьдайтIа
Жуван гъилив ихтибардай экверал.

Заз кушкушиз, чир хьайи туш бинедлай
РикI ахъайна, за рикIериз ван алаз.
Кьилел алай къал акуна гуьнедлай
Аватзавай дагъ кьван авай къван галаз.

Дарих тучир герен рикIел къвез авач
Гьавиляй зун, жувахъ цIигел хьана жед.
Яш алатна,... мад масакIа жез амач...
И дуьняди, Эйвазан яд хъвана жед.

Иервилиз Аллагь жеда, дин жедач...

Жузун аку:- ваз, кIелдайди авани?...
А китабрик берекатар кумани!?...
Къе шаирдик къекъвезвайди амани?...
-За экуьнал къведайбуруз кхьизва.

Кхьизвайда, тIал цIарара цIурурда,
Кьилел алай къал чарара кьурурда
Вуч кан ятIа, лугьуз хьурай лугьурда
Шиир- шиир шедайбуруз кхьизва...

Иервилиз Аллагь жеда, дин жедач
ЛаматI касдиз рахун жеда, чин жедач
Дуьз итимдин гафун кьиле кьин жедач
100 йисалай жедайбуруз кхьизва.

Гьикьван гъалат, уьмуьрна за уьмуьрда...
Агьди кана, пагь атIана эхирда
Кирпич атIуз, цал эцигда шиирда
Гьалал ризкьи незвайбуруз кхьизва

Мад жузамир, кIелдай ксар амазма...

ТIимил- шимил берекатни кумазма...
Шаирдикай инал-анал рахазма...
Эйваз рикIел тазвайбуруз кхьизва
Аллагь, сиратIал хьуй, я туш СДК

Агатмир шаирдив алуграй вичиз
Вад стIал аватна, цав чкIидай туш.
ЦIарцIай цIарцIуз фирай гъалатар квачиз
Акьван регьятвилив цIай туьхъуьдай туш...

Аллагьдин нефесдал ифиз авай руьгь
Бендеди къван гана къайи жедай туш.
АцIанвай гьебе гваз хъфиз авай руьгь
Пар гьалал пар ятIа, аси жедай туш.

Шаирди гаф хьтин уьмуьр кьатIайла
Байихриз экв къведа, цIарар зурзада.
Кьвалан, лекь акунра суьгьуьр кьатIайла
КукIушар зурзада, гарар зурзада.

РикIиз «ваъ» лугьумир, къелем яхъ гъиле
РикI-рикI ихтилата, рикI гъариб тахьуй....
Акъвазмир садрани, инсандин хъеле
Жуван рехъ ахъайна, рехъ гъариб тахьуй..

Са къуьнуьк физ жедай жигъир авайдаз
Рекьиз рехъ жагъизмач, рикIерай фидай.
Аллагь, сиратIал хьуй, я туш СДК
Югъ хъхьуй, Эйвазаз мекъвелай фидай...

Шиирдин шагь къанун, нефес- нефес я-

Са инсан масадал чIалахъ береда
РикIериз экв къведа, канивал къведа.
Ихтилат фейила гафун дегьнеда
Рахун мили жеда, къенивал къведа.

Гафун кIвач, мецин гъил галукь тавунвай
Байихрин экуьвал, цIарцIуз элкъведа.
ЦепI- цIийи инсан хьиз, кьуд пад акунвай
Ванерик элкъведа, жувак къекъведа.

Шиирдин шагь къанун, нефес- нефес я-
Живедал жив къвада, цIарарал цIарар.
Ахварай акурди, са уьмуьр бес я-
Зи патав зун гъана, хъуьрезвай гарар.

Бендеди вич вуж я, кьатIун хъсан я
Аллагьни, инсанни, чIал кьатIидайвал.
Кьилиз вилик квайди акун хъсан я
Ватанни, хизанни, кIвал кьатIидайвал.

Амайди вад- ругуд жузун я кьван заз...
Жавабар зи руьгьдин къене аквазвай.
Уьмуьрдин вилера къекъвена Эйваз...
Гьар са кар бахтунин гине аквазвай.

Галатзава

Жуван крарикни акахьзамач мад
Кьилин квал рекьир кьван кек галатзава.
Гьикьван цIай кутуртIан алахьзамач мад
Къажгъан галатзавач, нек галатзава.

Гафунин а пата, ацукьна къе цIал...
ТупIарин кваг кIелиз, пелерин стIал.
Гьахъ авач мад къелем, эцигдай кьацIал...
Ивидик звер кума, гьекь галатзава.

Са гаф туш,... гафун чIав, гаф кхьей бере
Бередин шаир туш, чIав я зи чIере...
Чигедин дегьнеда, рагъ гана кьере...
Сирнавин лезет я, тек галатзава.

Шиирдиз пар тахьуй, пар шиир хьурай...
РикIяй гаф зверзавай, свар шиир хьурай
Чандикай хкатдай гар шиир хьурай
Метери эхзава, рехъ галатзава..

И пелез, а камуз хъсан чизва чIал
Ихтилат верцIи я, кьезил жезва тIал.
Ракъинкай хкатIда и хтардиз гъал
ЦIелхемдиз ваъ авач, экв галатзава.

Жуваз веси

И дуьнядин туькьуьлвилер
Эх жезватIа, эха шаир!
Я тахьайтIа, рикIе твамир
Са къерехдик шехьа шаир!

ВегьизватIа ви гаф чилел
Акъваз мийир, ахьтин кимел.
Амукьдайвал часпар, регъел
Са кIанувай, цIвеха шаир!

Кьилел атай, вилиз акур
ТIимил авач, за кваз такъур...
Диде кьена, куьтIни тавур
ПIир аватIа, негьа шаир!

Ахварай ахвариз зверзава фикир

Са цIар кьван уьмуьр я, са шиир кьван тIал
ТIимил жез аквадач, кьилел алай къал.
Кьвалан, цIайлапанди ягъай чкадал
Латар алахьзава, яд ргаз ава.

Аллагьдал винизай ахъа авур гъил
Элкъвена гъуд хьана, рекьел амаз вил.
КIвачикай хкатна, гьинихъ физва чил?...
Хтар авахьзава, хад рахаз ава.

Я тавун, я ракIар, я дакIар течир
Ахварай ахвариз зверзава фикир.
Шиир зуракI тахьуй, къелем яхъ шаир
Къванери лув гузва, къад акьаз ава.

Йикъа кьвед кхьизва, сад эцигзава
Гатфар эцигзава, гад эцигзава.
Алахъиз гафунин, дад эцигзава
Кхьунвай чешмеда яд акваз ава.

ЦIарцIе лайла ава, цIарцIе ван ава
Мум хьайи ракь ава, фарлаш къван ава.
Эйваза вахканвай имтагьан ава
Гьавиляй са кIус кьван, шад акваз ава

Пар залан хьана

Зулукай чуьнуьхна пешер къунава
За руьгьдин салавай, бегьер къунава
Мелекриз кІватІнавай цуьквер кьунава
Шеледиз гаф авач, пар залан хьана...

Кьилелай кІвачел кьван уьмуьрдик къарих
Чкадлай хкадриз хъуткьун жезва рикІ.
Аллагь уьмуьр жедан, кьиляй- кьилиз тик
Нефес залан хьана, гар залан хьана.

Пара пай амай туш, гъвел кьван я дири
Амай гъаб гафунин, шиирдин дили.
ТІалдилай кьезилбур, кІватІнава вири
Бардун лупІалупІ я, кар залан хьана.

Алатай йикъаркай яд хъвайи рикІи
Вилик квай йикъариз къубу таз векъи...
Аявал тавуртІа, хар гъида никІи
Къарабас амай туш, гъар залан хьана.

Бес вучиз регьят я, руьгь рекьиз- хчун?...
Белки чІав акъвазрин, белки гаф атІун...
ЦІарцІуз дерт ахъайин, шиирдиз лугьун
Чидач вуч сир ятІа,...тІвар залан хьана...

Шаирдин, шиирдин ким туш и дуьня...

Гаф лугьуз течир кас базардин чIалал
Рахамир афнидин, газардин чIалал.
Начагъдан гъил яхъа, азардин чIалал
Шаирдин, шиирдин ким туш и дуьня...

РикI тIалдин китаб кас, тIал пай ракъумир
Са патахъ агата, къал пай ракъумир.
ТIимил ван алаз хьуй, лал пай ракъумир
Шаирдин, шиирдин ким туш и дуьня...

Ийизвай гьар са кар, вилик хкведа
Акьазвай къамбутни рикIик къекъведа
Дуьнядал атай кас рекьик къекъведа
Шаирдин, шиирдин ким туш и дуьня.

КьатIун дуру ятIа, цацу рехъ кьада
Рекьери галудда, рекье тек тада...
Аллагьни тек я кьван,... рикIе экв твада
Шаирдин, шиирдин ким туш и дуьня.

Иервал аквадай вил амачирбур
КукIуш амачирбур, гьуьл амачирбур
Ватан амачирбур, чил амачирбур...
Шаирдин, шиирдин ким туш и дуьня.

Эйвазан цIарарин навар чара я...
ЧIал кьибле ксарин цавар чара я...
Цуьдгъуьн течирбурун сувар чара я
Шаирдин, шиирдин ким туш и дуьня.

Дуьня икI атанва, гьа икI фида жед

Югъ ава, тIалди хъвер шупIна рекьида...
Мелекди хайи рикI четин галкIида...
Шаир, яваш рахух ви мез алкIида
Дуьня икI атанва, гьа икI фида жед.

ТIамбурдив къугъвамир, тIамбур хата я...
Мисмар гатазвайди, ракьун кутIа я...
Уьмуьр са герен я, гъаб я, чуква я
Дуьня икI атанва, гьа икI фида жед.

Цлакай гаф рахан, гъвечIи рахун я...
Гафункай цал хран, ччара кьатIун я...
Гунагьрин заланди рикIе акьун я...
Дуьня икI атанва, гьа икI фида жед.

Амма пелеш жемир, хъвер хьурай мецел
ТуькIуьра, куькIуьра, яргъа тахьуй эл...
И лугьун кьиле тур, рикIел хуьх эвел -
Дуьня икI атанва, гьа икI фида жед.

Уьмуьрдал кьару хьун, чIалал кьару хьун
Са хиле пеш гъана, са хел къуру хьун
Айиб туш, шаирар са кIус хару хьун
Дуьня икI атанва, гьа икI фида жед.

Къавах тик акъвазда, дугул саф ятIа...
Чешме фад ацукьда, ятар каф ятIа...
Къе Эйваз кьунвайди, гьидан гаф ятIа-
Дуьня икI атанва, гьа икI фида жед.

Гаф рикIин руьхъведлай атай агь хьана

Къе чилни, къе цавни къап-къайи хьана...
Шукур хьуй, лирлидай къведай чим ама.
Агъзурра кайиди, садра мад кана...
Ччар- ччар ахъа жезвай, ацIай ким ама.

Гаф рикIин руьхъведлай атай агь хьана
Руьгьни, сир кIел тежез атIай пагь хьана...
АтIанлай а пата, шаир къах хьана
Сад ятIан, чуьнгуьрдал гьеле сим ама.

Вилер цавуз ягъаз, рекье твазва йиф...
Вацраз чка ийиз, дугурзава циф...
Пун течир тIалари, галудиз гьайиф...
Гьар кузвай цIамуниз вичин гум ава...

Рехъ рикIик галукьна, аквазмач лугьуз
Мез сара чухвана, рахазмач лугьуз
Гъавурда са касни акьазмач лугьуз...
Лугьудач къуьн кутаз, къведай гьим ама.

И йифен аламат, и цIарар я кьван
ТIал рикIе хуьзвайди кьве лувар я кьван...
Элдиз шиир лугьун са сувар я кьван
КьатIунрай кьатIунриз гудай гьуьм ама.

Гафун кьисмет рикIи чIугда суьгьур хьиз

Алакьай туш йисарихъ кваз гун- хчун
Килигзама, мад гелерин хилериз.
Лезет хьана, и элкъвейра рехъ атIун
СтIалдин экв куьчна жуван вилериз.

Югъ жедалди вилин нине цIуруриз
Жуван рикIел вердишарна къелем за.
МуьтIуьгъариз, хъуьтуьлариз, юзуриз
КIелзавайдаз пай ракъана зи тIем за.

ТIвал экверив, сир гарарив ахъайиз
Гафун кьисмет рикIи чIугда суьгьур хьиз.
Гатазвайдаз вар цIарарив ахъайиз
Гьар атай югъ, уьмуьрзава шиир хьиз.

Течирбуруз уьмуьр атун- хъфин я
Чидайбуруз виш йисарин рехъ я кьван.
Экуь кьатIун рагъулариз четин я
Йифен виле, шаирни йиф тек я кьван.

Са шаирдин дуьа цавун гаф ятIа
Мани къведа, шагьвар къведа, гар къведа.
ЧIалан нефес, нефесдин чIал саф ятIа
РикI хъухъвана, руьгь ифена цIар къведа.

Сабурдив сувагъа...

Гьикьван цIай туртIани, ифин тагуз пич
Гун- къачун течизвай итим ях тахьуй.
ЧIаварин туруни къалурайла вич
Алим алцур тахьуй, илим ях тахьуй.

Гьидаз чIалан виле, жагъайтIа дуьня
Мецел гаф алугда, рикIе цIай жеда.
Гьида верцIи тирди кьатIайтIа дуьня
КьатIун саф амукьда, шиир пай къведа.

Шаир тек къелемда бахтавар я жал?,
Бес рехъ фейибуру гьикI гьяркьуь хвена?...
Фагьумдин дегьнеда цIурур авур тIал
Сад етим, сад касиб, сад буьркьуь фена...

Кьилеллай къалдикай кхьун тавуртIа
Къелем гвай лалдакай шаир жедани?
Къвезвайди ивидай атун тавуртIа
Звал квачир кхьинра суьгьуьр жедани?

Йисарин тIал- квалар амукьда рикIе
Сабурдив сувагъа, такурай лугьуз.
Эйваз, на галудмир и ракьун тике
Са уьмуьр кьиле кьван тухурай лугьуз.

Медетрин* рикI хамир, чIавар ккIида

Кхьидач лагьайла, амукьда кIеве
Уьмуьр виш азабди, тIалди чуькьуьда.
Са дуьня гьатнавай кьисметдин хиве
Шаиррин рикI хамир, дуьня чкIида.

ВацIари зил кьада кьерел атайла...
Дагълар шад хъуьреда пелел атайла...
Хатурдик хукIурмир, вилер ацIайла
Мелекар са маса чилел хъфида.

Муквaллай лекьериз эвер гайибур,
Накьвадив рахана цуьквер цайибур,
Ракъиниз рикIикай эквер гайибур
НегьайтIа и чилин чирагъ туьхъуьда.

ЦIарарив къарагъиз, шиирдив ксуз
Дуьаяр храйбур «чIал сагърай» лугьуз
Гафунин къуьнеллаз эвичIай суруз
Медетрин рикI хамир, чIавар ккIида.

АмачтIа, галкIурдай устIар гьинай гъин?
Ахпа чин гьинай гъин, астар гьинай гъин?
Эйваз, аманат тур шиир ацIай гин
Гафун гъил ахъаймир, шиир куькIуьда.

Медет Арзуманов- шаир

Уьмуьрдин шагь жигъир гьалалвилева

И чIалан верцIивал, и чилин суьгъуьр
Чандикай садрани хкат тавурай.
Байихрин экуьнал хъуьрез хьуй шиир
ЦIарарик гьарамвал акат тавурай.

Накьварик, живерик акатIайтIани
Зи рехъ жегьенемрихъ алатайтIани
Нефес и тандикай къакъатайтIани
Руьгь чIалан экуьнкай къакъат тавурай.

Чан цавун, тан чилин гьазур гъилева
ШейтIан дабандалла, шейтIан гелева
Уьмуьрдин шагь жигъир гьалалвилева
Дуьня вичин цIарцIяй акъат тавурай.

Винелай туькьуьл гар лепе хьиз фирай...
Афтафа* гарув гвай пепе хьиз фирай...
Шаир къванер кIватIдай киле гъиз фирай...
ЧIулав шер садавни агат тавурай.

Фагьумдин легьзеда, гаф атай чIавуз
Мелекдин мецелай агь атай чIавуз
Эйваз, къене тамир лагь атай чIавуз
РикIиз чан-рикI ая, галат тавурай.

** афтафа- инал чарадаз «афтафа къадайбур» я*

Къастар иер, дустар иер

Къе шаирдин рикIин кьиляй
Лепе- лепе гаф атурай.
Мел акуна чIалан кимел
Хъвер акахьай агь атурай.

Рифмадаллаз акуна ван
Цурк алахьиз липI хьурай къван
Элшад хьтин гафунин хан
Максим хьтин шагь атурай.

Вакъиф малим ченедик гъил
Хуш атунни юзуриз кьил.
Алуд тийиз Энжема вил
Ясина чи пагь атIурай.

Эсмиради хъуьрез шиир
Вичин цIарцIел ялиз фикир.
Риммадив гва гафарин сир
Гагь аяниз, гьагь атIурай.

Къастар иер, дустар иер
Шаир Эйваз пIузардал хъвер
Къе «Марвардал» цIийи цуьрцер
И Марат хьиз саф атIурай.

Хкведай чIав ава, гару тухвай гаф

Зи рикIел хтунрин биришра амай
Чинеба мурадра вил экъуьрна за.
КьатIунрин лепейрин элкъвейра акIай
Царарин гъил кьуна, гаф эхъуьрна за.

Таквазвай цаварай лезги мягьледиз
Шиир хьиз атана, гаф хьиз атана.
-Вучиз кам къачунай бес и дуьнедиз?
-И чилел за жуван, атун кьатIана.

Легьзе алцумдамаз канивилив за
Са верцIи ашкъидив галтад хьана саф.
РикIиз рехъ жагъурна къайи кьилив за:-
Хкведай чIав ава, гару тухвай гаф.

РикIи куш-кушайла ахварин япал...
Байихрин экуьнал шиир кхьида.
Гаф лай-лай атайла, кьезил жеда тIал
ЧIав туна са герен, цавуз хъфида.

Аллагь, гунагьрилай на зи гъил къачу
Галатун течирди, галуднава жед.
Йифни рикIин виляй аквазвай лацу
Шаир чилинвийри къакъуднава жед.

РикIева зи

КьатIунрин кьеб, нефесдин вил
Руьгьдин ватан, накьв лугьур чил
Ргаз авай ашкъидин гьуьл...
РикIева зи, рикIева.

ЛипIвилин цIвагъ зи фир-тефир
ТIалдин агь я, мурадрин сир.
Цавун кукIуш- рекьин эхир
Пелева зи, пелева.

Яргъай къвезвай шиирдин экв,
ЦIайлапанрин юкьвавай рехъ,
Гаф тIвар алай чIалан куьлег
Къенева зи, къенева.

(Ара- ара къванер акьун
Алачирла рекьин- къахчун
«Ам гьеле квез чизвач» лугьун...
Хъилева зи, хъилева.)

Гар алай пел, циф авай кам
Хар галай сел, ракь хьтин хам
И аямдин кIир галай цIам
Вилева зи, вилева.

Шиирдив рахан

РикIериз шиирдив агакьариз чим,
Са ацIай майдан жен, дамар кьадай ким.
Булахдин лирлидал тIарамарна сим
Рубабдин гъил кьуна, шиирдив рахан.

Кьвалар галтадариз, дугунра экв гуз
Яд хьунни зверзавай, цлай кьацI атIуз
ВацIук тади гала, гьуьл гьарай лугьуз
Селериз зил кьуна, шиирдив рахан.

РикI хайи фарлашни аламукьда шез
Къалдин цIай векъи я, таз тахьуй ревкIез.
Гатфарив диганвай цуькверив хъуьрез
Са гъилел чил кьуна, шиирдив рахан.

ЧIалан сал ацIанва, гафун атирдив
ЦIарцIун хатур хвена, кхьин сабурдив.
КкIунни хъсан я, са кIус абурдив
Абурда вил туна, шиирдив рахан.

Виш патахъ эцига рикIяй атай цIар
Вичин чка кьурла, иер жеда кар.
Шаир, на мурад це цигел тамир чар
РикIик кваз кьил кьуна, шиирдив рахан.

Са шаир гургурдин кьиле алугна

Мад хъуфаран хьана, къудгъун хьанва къвез
Шиирдик каш гала, рикIик каш гала.
Сухва тIал регъвезва, хер хьанава мез
Вил рекьи тухузва, рекьик каш гала.

ЦIайиди кIватIдамаз, кьуд жеда вилер
Къефесар кукIварна галатдач гъилер.
Шиир хьиз ацIана кватнавай кьилер
НикIе ленгер ава, вилик каш гала.

Са патахъ элкъвезва лугьуз чилин шар
Хъуьрезва рехи чIар, зверзава яшар.
«Ваъ» авач накьвадиз, хьайи туш дапIар
Нефесдик тади квач, чилик каш гала.

Вили кьур иервал виле ацукьна,
Ивидиз куьчайбур рикIе амукьна,
Са шаир гургурдин кьиле алугна
СтIалрин япай туш, гьуьлуьк каш гала.

Эйвазаз къе рикIи япал лагьай гаф
ЦIарцIе тваз алахъна, кваз такьуна саф.
Сабурдиз килигиз, къвазнава инсаф
Къелемдик тади квач, гъилик каш гала.

ЦукIвариз нехиш гун

ТупIар вилерал таз, гаф бижитI ийин
РикIериз дад гурай, чим иер хьурай.
Шиир такандазни лезет бахш ийин
Хъфиз квелинвалрай, ким иер хьурай.

ЦукIвариз нехиш гун, цIверекIри экв гуй
Гафуниз чан-рикIин, цавари рехъ гуй
Байихра сувар хьуй, рахунра мехъ* хьуй
Чуьнгуьр иер хьурай, сим иер хьурай.

Аквазвай дуьнядиз таквар чин ава
Гьар хъуьтуьл шагьвардиз вичин гин ава
Я стха, мелекдиз мелек кьин ава
Гьалалвал зуракI ваъ, дуьм иер хьурай.

И элкъвей къузайра, и тик къузайра
Гаф кIеве гьикI тада, къалдин сузайра
Залумри пIирер хьиз авур арзайра
Хъел атун кьабул я, дем иер хьурай.

ЧIаварин варариз вил ягъаз- ягъаз
РикI лугьуз, руьгь лугьуз, уьмуьрдив къугъваз
Вучда мад, рекьел гъиз жез амач Эйваз...
Чидач вуж иер хьуй, гьим иер хьурай?!

** мехъ- мехъер*

Чарчар гъилел кьуна, циз темен гана

Виш тIалдин дава я, рикIяй атай гаф
Дуьани инсаф я, Аллагьни инсаф.
Лацарин лаз хурал, хуш рахана чIаф
Чарчар гъилел кьуна, циз темен гана.

Экъвейла кукIушра, галатна къван-къван
Гьар къванцел кьатIана, рикI тирди Ватан.
Вили кьур акунрай тух жедач инсан
Иервал вилера, хуьз темен гана.

Хиялар яргъарай, гвачиз хтанач
Хкайбур гьалалвал квачиз хканач,
ЧIалал чIалахъ тир чIал, гъвечIиз атанач
Байихрин кьилериз, гуьз темен гана.

И дуьня иер я, и дуьня Ватан
И чилик кутазва, руьгь хъфейла тан.
Лугьумир диде туш, шикил алай къван
РикI тIалди чухвайла, физ темен гана.

Мурадриз майдан я, сал туш и уьмуьр
Къванер селци тухвай цал туш и уьмуьр.
Шиир я, мани я, лал туш и уьмуьр
Эйваза уьмуьрдиз, чиз темен гана.

Мад жуван хатурдик галукьнава зун

Вад касди санал чай хъваз хьайитIа, къал гьазур я. .. «Урусат, Украйна, Фелестин...». Зун хъел хьайи, къал хьайи, кIевиз гафарал фейи са шумуд гьалдин шагьид хьана. Къе инсанрин кьатIунар и проблемди юзурзава, галудзава, саки виридаз и проблемдикай вичин фикир ава... Чакай абуру фикирзаватIа?...

Пелелай эвичIна, кама алатна
КIапIалда алатна, тама алатна.
Чилел дапIар ама, хума алатна
Вучиз и дуьнядиз кумукьнава зун?

Ахварай хъуьрезва, шаирдин хиял
Са цIарни агъадиз эвичIзавач тIал.
Къе рикIел хтана, чар ала кьацIал...
Жувакай цIай кьуна алугнава зун.

Сад урусрин пад я, садни хохолрин...
Дустарни ккIида, атIугъариз чин.
Къведазни «ун» лугьуз, хьанва кьве рикIин
Пара ийир- тийир амукьнава зун.

Мад рекьик къекъвезва, рекьерин хиле
Вучиз агь гьатнатIа, гararин гъиле?
Шукур хьуй, гаф авач Эйвазан хъиле
Мад жуван хатурдик галукьнава зун.

АтIузвай са кIусни шиирдив атIун

(Ахъа я алемдиз рикI лугьур ктаб ЖагъайтIа атIутI рехъ зи кьатIунра таб зи шиирдай)

Ахъайна дуьнядиз рикI лугьур ктаб...
Элдин гаф агакьна, сагъ хьурай лугьуз.
ЧIуп- чIулав нуькIери, жагъур ийиз ттаб
Чарарал цIарарна ттагъ хьурай лугьуз.

И сегьне эхна за, пIузарар цвана
ТIимил кьван чIав лугьур, къумари кана
Са кIус ван винизна, меце тIал хьана...
Мад къвала гъуд туна, цIвагъ хьурай лугьуз.

Вилик кьве вад гала, гьазур жезва зун
Белки кьисмет ятIа, хчуда зурзун.
АтIузвай са кIусни шиирдив атIун
Кимел хайи чIалан багъ хьурай лугьуз

РикI Саидан хьурай, руьгьни Няметан
Сенятдал агудин гафунин хизан.
Санал цIар кчахин, санал цанар цан
Гьар члаф кьан тийин, магъ хьурай лугьуз.

Вичиз шумуд патахъ элкъвейтIани чил
Акун гьа акун я, шикил гьа шикил.
Эйваз куь вилик ква, хкажна кьве гъил
РикIера датIана Рагъ хьурай лугьуз.

Заз чиз рехъ алатна, илифда жед куьн

Са къаяб накьв тIуьна, са гъаб яд хъвана
Ракъинай хтайла цIелхемдал алаз.
Къванцел хур алтадна, са сив дад хъвана
РикI чIалан, руьгь цавун суьгьуьрда амаз.

КукупIдин курукIда, лекьрен сузада
Са уьмуьр хъуьрезва, са гаф хъуьрезва.
Рифмадин гуьнеда, цIарцIун къузада
Къелем чирагъ кьуна, рекьик къекъвезва.

Заз чиз рехъ алатна, илифда жед куьн
Са шаир кIел хъийиз, шиир кIел хъийиз.
Белки рикI аватна къекъифда жед куьн
ЧкIизвай дуьнядин эхир кIел ийиз.

ЧкIизвай дуьня я, чи дидедин чIал
Дидейриз канзамач, веледриз чириз.
Лезги гаф алтадна гьалал кIусунал
Амазва баладин меце дад тийиз.

ЧIаварин гьай-гьарай гару гъанва мад
Пуд югъ ара гана шиир хтанва.
Цаварин цIай- кьарай хару хьанва мад
Шукур хьуй, къе Эйваз шаир хъхьанва.

Цавун рекье амукьай гаф

ПІузаррикай хъуьрезва варз
Ракъун тийиз ахвариз.
Гарув чка дигишарна
Акъудзава яргъариз.

ЦІаяр санал хьурай лугьуз
Элкъуьрзава Ракъиник.
Акатзава мад кьатІунрин
Цав чухвазвай макъуник.

КІеви ракІар къариб тунач
Са гатунин тІал гана.
Цавал ашукь са байихди
Вили цавуз къал гъана.

Ттар кутунвай варарилай
Элкъвен тийиз амукьна.
Руьгь алатна гарарилай
Нефес цавук галукьна.

И липІвиле са шаирдин
Мурадри хъвер ийизвай.
Цавуз шиир лугьудайла
А касдиз вич жагъизвай:-

...Чилел рикІин рикІ алачтІа
ГалкІиз жедач цаварик.
Руьгьдин виле руьгь авачтІа
Рехне жеда крарик.

Михьи ятIа са касдин руьгь
Рагъ хьиз жеда канивал.
Экуь ятIа инсандин рикI
Вилик жеда къенивал...

Гьалал ятIа итимдин гаф
Чарадан кIвач ялдани?
ИчIи цавуз къван вегьена
Кьил кутуна къалдани?...

Къене туькьуьл хал авайди
Цаву вичив агуддач.
Адаз вичел накьв вегьинлай
Маса чара амукьдач.

Лацу кимел туна гафар
КьатIун лацу, чар лацу.
Шткун хьана хтана зун
Ахвар лацу, гар лацу...

Цавун рекье амукьай гаф
Къурбан тирдахъ къекъвена.
Гьахъдин нефес галукьай гаф
Вацран патав ревкIвена.

ЧIала чирна

ЮНЕСКО - ди чи чIал рекьизвай чIаларин цIиргъина авайди малумарнава....

Хайи чIалан цуьквер сала,
Шаирдин рехъ алатна.
ТIаларилай яргъа хьана,
Къаларикай къакъатна.

Ина цIарцIун гьава авай
Гъаб- гъаб къенез чIугуна.
ТIалдин тIалдиз дава авай
Тухулдиздиз дад акуна.

Ятар пиян са булахдин
СтIалрай экв чкIизвай.
Фарфалаг хьиз чархар ягъаз
Гафари гаф чуьхуьзвай.

Кьил элкъуьнар алатунни
Вил экъуьрна кьуд пата...
Акван гьидав мани гватIа
Акван гьидав гаф гватIа!?

Вуч хъсан я, цуьквер сала
Хайи чIалан экв ава.
Гьар рекIв-рекIвда дуьа ава,
Гьар дуьадай рехъ ава.

Агъзур йисар руьгь юзуриз
Чи мефтера чка кьур.

Шиирдин экв дидед нек хьиз
Дамарда тур, рикIе тур

ЧIала чирна элдин мецел
Ашукь хьана гаф лугьуз.
ЧIала чирна лугьузвайди
Михьиз лугьуз, саф лугьуз.

Рекьин рикIе акIанвай цаз
ЧIалан рикIе такIурай.
Са чIавузни, са элдизни
ЧIал кIар хьана такурай!

Ван хьайила и къариб чав
Якни кIараб къакъатда.
Масад хьана къе чилни цав...
Зун шиирдив агатна.

Зул иер я...

(Кан ятIани гадни-гатфар, ул акваз зун я бахтавар. еране Керимова Оруджева)

Цаварин нагъв цифед рикIе гьуьл хьана
Берекат хьиз аватзава чилел чи.
Къарабасдал къуьлуьн тварцIин вил хьана
Зул чIугуна къе стIалри пелел чи.

Алатна рехъ, циф акIанвай мекъвера
Шумуд кьатIун цIар такуна кьенатIа?!
Шикил ама чигед вилин эквера
Шумуд шаир и тIаларай фенатIа?!

Гьида чирна, заз липI хьана акъвазиз
Гьидан хеве амукьдатIа и гунагь?!
Къиб элкъвена хилелай хьиз авахьиз
Къайи рахун, къайи лугьун, къайи агь.

Игис хьана хайи чIалан лувуник
Зулун тIалар кучудзава рикIе за.
Гафунвияр къекъвез тахьуй гафуник
Гаф кчахна, гаф цаз ава никIе за.

Зун дуьнядиз Чархидилай килигна
Зул иер я, и иервал кьатIайла.
Теране бах, ваз чинеба лугьун за
Зул иер я, бубадиз угь татайла.

Геж хьана вун, хванаха...

(Са шаир гьатнава Къубадин гъиле Агъзур къугъун къвезва а касдин кьилел. РАМИЗ КЪУСАРЧАЙЛЫ)

Байихрин хъиткьердай хъуьрезва шиир
Бес вучиз гъил кьуна кхьиз жезавач?
Ша кикIин лугьузвай, кукIунвидихъ кваз
Шеле рекьел туна кикIиз жез авач?

Пагь атIуз канзава, датIай жуьреда
И дуьня масакIа къалуриз вилиз.
Къе кьуд пад юзазва къатай жуьреда
Фагьумдиз текъвербур зверзава кьилиз.

Вуж ятIа, шалвардин кикер ял ийиз
Арада цигамрик квал кутаз ава?
Хъел иливар тежез, палан чал ийиз
Ксанвай тIаларик къал кутаз ава.

Са шаир гьатнава, чубандин гъиле
Пад ичIи, пIипI ичIи махар ацIузва.
Са шаир гьатнава, мичIерин хъиле
Легьзеяр ацIузва, чIавар ацIузва.

Эйваз ягъазватIа, ша тупунив ягъ
Къирмеди, гуьлледи тIарзамач рикIиз.
Эгьей..., геж хьайи кас алкIур ийиз тагъ
Хьайиди хьанава, карзамач рикIиз.

Зани гила Эйваз кIелда

ГъвечIи- чIехи, гьалал- гьарам вилин кIаник туш хьана,
Пара затIар сир амукьна, парабуруз гуж хьана...
Кьил акъатнач и кхьинра, чарчин тахсир вуч хьана?
Вичин рехъди физ авайдан винелай цIар чIугуна...
Зани гила Эйваз кIелда, бес я рекьиз- хчуна.

Гаф кIукIушрал кьаз авайдан, рикIиз зани яб гана
Гафунив ракь хаз авайда нефес кана, яб кана.
Регъуьз- регъуьз къван рахана, зи регъуьвал ттаб хьана...
ТIуб шейтIандал алайди ваъ, гуьлле пелеш акуна...
Зани гила Эйваз кIелда, бес я рекьиз- хчуна.

Уьмуьрдикай уьмуьр атIуз, яш зуранлай алатна
Агатайдав агат хьана, къакъатайди къакъатна.
Белки и югъ ахвар ятIа, зун ахварай аватна
Мад куьн чидач я стхаяр, геж гъавурда акьуна...
Зани гила Эйваз кIелда, бес я рекьиз- хчуна.

Кьве вил мичIна ксун амач гила мад

Инсандин вил агакь тийир цаварай
ЦIийи гафар, цIийи цIарар авахьрай.
«Лезгидин чIал гьинал кьван я», лугьузвай
Къван рикIерин къайи чинал алахьрай.

Шиир квачиз, мани квачиз чIехи чил
Цуьк авачир са баябан чуьл жеда.
Руьгь хъфей хьиз къайи жеда кIвачни гъил
Гъед амачир, ятар туькьуьл гьуьл жеда.

РикI тахьайтIа, лекьрен лувни юзадач
Цифер юкьвай цIайлапан хьиз физ авай.
ТIал течирбур зи гъавурда акьадач
Аллагьдизни лезги тирди чиз авай.

Кьве вил мичIна ксун амач гила мад
РикIе авай звал рекьинкай кчIеда.
Гъилив, кьилив рахан амач гила мад
Заз зи меце чIал рекьинкай кчIеда.

Руьгь гъариб туш и шиирдин сел ава
Къенез атай пелешвилер тухузвай.
Шумуд йисуз агуднавай эл ава
ЦукIвар юкьвай ахъа вилив ракъузвай.

Хайи чIалал шиир жен

Къацу дагъ хьиз аквазвай,
Кьакьан таран гъенел къвен.
РикIив рикI- рикI къугъвазвай
Гила са кIус, шиир жен!

Тандал цIаяр канава
Цуьрцер, хилер ханава.
Чаз хьайиди хьанава
Гила са кIус, шиир жен!

Гаф алцумиз, гафунив
Саф алцумиз сафунив
ЧIав алцумиз чIавунив
Гила са кIус, шиир жен!

ТIал яргъариз акъудиз
Хъел рикIелай алудиз
Ватанвияр агудиз
Гила са кIус, шиир жен!

Гьина кьатIун винева
Дуьня рикIин гинева.
Аллагь чIалан къенева
Хайи чIалал шиир жен.

Мугьман хьана тамуз зун

Мугьман хьана тамуз зун
Чи булахрин камуз зун.
Гатун атир дамах гваз
Алахьзавай дигедлай.
Чепелукьдин лувар квай
Гаф элкъвезвай цуькведлай.
Вилин ванци юзурна
Ргаз авай булахдин.
Кап алтадна цуьрцерал
Рекьел алай къавахдин.
Хъуьрез авай мегъуьн цIар
Цав кьунавай хилелай.
Шиир хъвана къарих хьиз
За къе тамун гъилелай.
Гийин чIалал шумуд гаф
Алах хьана рикIелай.
Са дуьнядиз аватна
Зун атунал вил алай.
Ял ягъана къе тама,
Яб гана за къе рукваз.
Хтана зун сайтариз
Тарак кхьей шиир гваз.

Гуьзгуьдин тахсир туш

Гьина рикI хъуьреда, гьина гаф жеда
Ана руьгьдин вилиз чирагъ кьун ава.
Гьина мани жеда, ният саф жеда
Ана мелек ава, цаву гун ава.

Гьина жузун пара, кьатIун хару я...
Инсан вичик шехьда, фикир кьечIеда.
Гьина шаир гьалал, рахун дуру я
Ана махар хьтин уьмуьр хъижеда.

ЦIукIваркай руьхъ жеда, цIай туьхъвена хьуй
Нефесда, гьевесда, рикIе цIай хьурай.
Къванци цуьк ахъайда, гаф куькIвена хьуй
Атайди кIап квачир, михьи пай хьурай.

Элдин рикI гуьзгуь я, кьуна хаз тахьуй
Гуьзгуьдин тахсир туш таб къалур тийин.
РикIе рапун кIуф кьван, агъу таз тахьуй
Шуьше кьацIур тийин, шир кьацIур тийин.

Шаирдиз гаф ава, къал течирбуруз:-
Лезгидал чан- рикIна, лезгидал рахан.
Хабар гун кьуд патаз, чIал течирбуруз
Дуьня хайи чIалан гуьзгуьдай акван.

Иервал байихрин мукалдив гуьда

Ленгердин а кьиле са липI хьун акваз
И кьиле ван алай гъен хьиз я уьмуьр.
Са кIус пад ягъазва, са кIус къерехъ кьаз
КьатIунрин навара хъен хьиз я уьмуьр.

Яшарин иервал, йикъан иервал
Жуваз вуч кан ятIа, жува кьатIун я...
Ийизвай ихтилат, кхьиз авай чIал,
Вегьей кам, яргъалай жуваз акун я.

Кьве вил цавуз ягъаз, цав вилив хуьда
Дидедин диде руьгь, ахкурай лугьуз.
Иервал байихрин мукалдив гуьда
ЦIийи цIар экв галаз атурай лугьуз.

Чин такур инсанриз, гьалал хиялар
Терездик кутуна, шиирда твада.
Герек туш, агудмир кьел квачир къалар...
И рикI чIалан вилик, цукIварал кьада.

Кьуланфер алатна, экуьн къведамаз
Шиирдик лепе жен, ахвар кукIварин.
Легьзе верцIи жеда, рикIи хъвердамаз
Шаирдиз уьмуьр я, вичив гафарин.

Шиир амукьда

Алатай легьзедиз, физ авай рекьиз
Вичин дуьня ава, вичин бахт ава.
Хиялрин мягьледа муг авай рикIиз
Маса уьмуьр ава, чара тахт ава.

Гум ятIа, циф ятIа чигеди чирда
Ашкъидай ацIай рикI, сал я лугьумир.
Накьвадин иервал цуькведи чирда
Уьмуьр текьин патал къал я лугьумир.

Лайлаяр тахьайтIа къванни ксудач
Гьалалвал, гьарамвал некIедай къведа.
Вил ацIун тавуртIа гьуьлни ацIудач
КIусун дад, сивин яд гьекьедай къведа.

РикIив рахадай кас, рикI авай кас я
Сайтара масакIа суьгьуьр ава са.
РикIив аквадай кас, руьгь авай кас я
Гьар гафун а пата фикир ава са.

Ихтилат дуру хьуй, рахун дуру хьуй
Рагъулвал галатна, эхир ацукьда.
Гафар цIалцIам хьурай, цIарар хару хьуй
Шаир, амукьайтIа шиир амукьда.

Дуьня вири, шиир тирди кьатIана

(Хуруз гъил ягъана, зун лугьуз алакьай чIехи Шихнесиран экуь руьгьдиз салам хьурай.)

Звер алахьна, ял хьана къе кьатIунар
ЦIайлапандин патакIай зун галкIана.
Масад хьана къакъун тарак* рахунар
Шалбуз дагъдин кьвалакай зун галкIана...

Манидикай рикIин лувар жагъай кас
ЧIехи кимел, чIехи гаф гваз атана.
Руьгьдин рикIяй шиир- шиир атай кас
И сенятдиз гъиле саф гваз атана.

ЧIав хьана вун, гаф экуьн хьиз къакъатай
Чан аламаз кафанда гьикI эхнатIа?
Ваз «туш» лугьуз, звериз вилик акъатай
Шумуд аскIан, ви дуьняди негьнатIа?

Ви руьгьдин экв, заз яргъарай жагъана
Ашкъидилай алатнавай а патаз.
Кис жедани, акур кьванди талхьана:-
КIентI хьанавай, алахъайбур вун гатаз.

Хиве амай, шиир кIелун сурал ви
Хайи чIалал дуьаяр гваз атана.
Чархун пелел*, и рикI турла хурал ви
Дуьня вири шиир тирди кьатIана.

** Чархунин пел- Миграгъа пел*
** къакъун тар- Шихнесиран сур галай тар*

Иервал сир хьана рикIе амукьда

Уьмуьрдин кьерера гелер чара я
Санал экв хъуьрезва, санал мичI ала.
Пакамахъ къекъвезвай вилер чара я
Сада руьгь хъуьрезва, сада кичI ава.

Юзазва дегьнедай, галтад жезва гьуьл
Уьмуьрдин секинвал нефесда авач.
И кьерен шагьварди къекъуьрзава кьил
Лугьумир къе шаир гьевесда авач.

Гьар са кам иер я, гьар са чIиб иер
Дамарда ацукьда, рикIе ацукьда.
Са гъвел кьван кьатIида, и иервилер
Пара пай сир хьана, рикIе амукьда.

Я тIалдиз цIвагъ авач, я хъвердиз гьарай
Яшарин часпарар галкIизва ина.
Герен гьакI ракъайтIа, амукьдач кьарай
Мез сарал, сас мецел алкIизва ина.

Уьмуьрдин кьерерин гелер чара я
Чилелай цава кьван рехъ ахъайда за.
Шаир хару кас я, хъилер чара я
МичIерай экуьник, рикI акайда за.

Виридаз пIипI ава зи руьгьдин кIвале

Са капаш циф хьана, са гъаб гар хьана
Кьисметда пар хьана, пеле цIар хьана.
Заз Ватан яр хьана, шиир яр хьана...
Уьмуьр рехи хьана, кьил рехи хьана.

Чигедин стIалра гел туна вилин
Цуьк хьанач, тар хьана хурудал чилин.
Къекъвенач кагьул хьиз, раханач квелин
Рахун векъи хьана, зил векъи хьана.

Са кIус кьван тIал кьезил хьайила кьиле
Гьатда рикI цацарин, кьацIарин хъиле.
Виридаз пIипI ава зи руьгьдин кIвале
И рикI галтад хьана, гьуьл чIехи хьана.

Накьвадал хъухъвана, чилел чрана
КукIушдал дав хьана, гьуьлел цIрана.
Са уьмуьр шиирдив, рикIив храна
ЦIилих михьи хьана, гъил михьи хвена.

Зун гафун суракьда, чIалан суракьда
Булахдин суракьда, суван суракьда
Арада къекъвена, жуван суракьда....
Акун хци хьана, вил хци хьана.

Дуьняда къал тахьурай

Зи бадеди капIунал фад-фад лугьудай са дуьа авай:- я Аллагь, пачагьрин рикIериз регьим це, санани, садрани дяве тахьурай. Дуьня саламат хьурай. Амин. Бакудин Дернегуьлдавай студентрин шегьерда а чIаван са кIерет студентди «Лезги ширдинни манидин няни» кьиле тухуз канзавай. КцIарай Расим Бакаров кьилеваз «Кард» ансамбл атанвай, Хуьряй хабар атанай, зун баде рекье тваз... Къе а йикъалай 32 йис алатна... Салам хьурай, рагьмет хьурай ваз, зи рехивилин, чIехивилин, экуьвилин, гьалалвилин, цвегни рекъимир, са руфун фу патал галчур жемир, чарадан са затIни кан жемир лугьудай, махарин дуьня тир, БАДЕ.

Рекьер, рикIер, эквер ахъа хъхьурай. Амин.

И аямдин тIалар- къалар,
И къаларин епер, гъалар
А еперал алай тIвалар
РикIяй физ ава.

Чиз амачир регъуь- кчIе
Пара хьанва «къала- гце».
Гьалалвилин верцIи легьзе
Гъиляй физ ава.

Кьит хьанава, дуьняда хъвер
Шагь хьанава, аямда шер
Галчур хьана суван лекьер
Чиляй физ ава.

ЧкIизвайди акваз-акваз
Хквен тийиз физва яргъаз.
На лугьуди хайи чил таз
Хъиляй физ ава...

Шаир касдин чара я гьай
Чара я чим, чара я цIай.
Цвег фейитIан дуьнядилай
КIваляй физ ава.

Мурадрин дегьнеда са йиф чIичIна за

Заз къе жув акуна, къе жув чир хьана
Кьвалал кьуьнт эцигна шиир кхьизвай.
И дуьня сир хьана, къе жув сир хьана
Кхьидач лагьайбур, эхир кхьизвай.

Мелекрин ахварал чиг хьиз ацукьна
Дагъ дагъдал эцигиз, чIаф хкатIзавай.
Ацукьай нефесдал, рикI хьиз ацукьна
Ашкъидин а кьиле, гаф хкатIзавай.

Чими экв авахьна рикIяй дамардиз
Байихрин чимивал вилера гьатна.
КьатIунрин лирлияр акьуна гар хьиз
ДакIардай атана кIвалера гьатна.

Къе заз жув акуна, къе жув чир хьана
Цуьквер гьисабзавай, дагъларин хурал.
КукIуш кьибле хьана, булах пIир хьана
Шиирдив рахазвай Аллагьдин чIалал.

Ахварин часпардал кьве вил мичIна за
Акурди мад гъилер ахкурай лугьуз.
Мурадрин дегьнеда са йиф чIичIна за
Зи дуьня ашкъидай ацIурай лугьуз.

За канивал уьмуьрна

КIурукI- кIурукI ахъа хьана
Шиир хьана авахьна.
Шагьнабатдин шагь лепейрик
Мани хьана акахьна.

Рагъ лагьана Ракъиниз за
Экв лагьана экуьниз.
Алахъна зун чилин атир
Капаш- капаш туькьуьниз.

Хьурай лугьуз кчахай гаф
Къванцин виляй акъатна.
ХатI тахай хьиз, иер- иер
Вири сад хьиз хкатна.

ВацIун кьере, кьерен руква
Са канивал уьмуьрна.
ТIем кьабулна цIирер юкьва
Амукьна зун суьгьуьрда.

ВерцIи жервал ихтилатар,
ВерцIи жервал рахунар.
Шаир Эйваз рикIе тур на,
Хайи чилин акунар.

Гарун лувар кьуна, дигишна за рехъ

Агатна рикIерив, агатна рикI гваз
Дуьня зи дуьнядин гине алугна.
Рахана цIай галаз, хъуьрена цIукI кваз
Я стха, шаирдин чене алугна.

Хиялриз вуч ийин, йиферив гумай
Мелекри ял ягъай циферив гумай.
Секин пIипI зи рикIин дегьнеда амай
Жув-жував агатна, къене алугна.

Чирагъдал элкъвезвай, туьхуьруьз канз экв
Гарун лувар кьуна, дигишна за рехъ.
Цав цава акьуна, хкатна цIверекI
Гатфарин гъилеллай хине алугна.

Танда руьгь юзана, акьулни кьиле
АцIай хьиз, вич-вичиз буш хьана киле.
ТIал хъен хьиз ацукьна кьве вилин къене
Эх хьанач, зи вилин нине алугна.

Эйваз шиир- шиир кимел акъатна
Шумуд сир вич-вичиз винел акъатна.
Дуьня гьахъ гафунин кьилив агатна
Шаирдин кулавай шеле алугна.

Ахвариз тефена, ахвар аквазва

Шиирдиз вар жедач, шаирдиз сарай
РекIведал хел жеда, устIарди храй.
Гафун мас ччара я, кьатIунра ччрай
ЦIарариз чинеба уьмуьр ава са.

ИчIивал чIавари вичи ацIурда
Къуьнерал гъил алай хци ацIурда.
И дуьня шейтIанрин меци кьацIурда
ПIузариз кIумп ава, муьгьуьр ава са.

ТIалариз эхна за, къалари къатна
Суьгьурда алугна, запабда гьатна.
Зун жуван кулавай кьелекай кватна
Гьар эвел авайдаз, эхир ава са.

Сабур хуьз алахъна, сабурди кана
Абур хуьз алахъна, абурди кана.
Шаир назвилери, хатурри кана
Идазни гъиз жедай, шукур ама са.

Ахвариз тефена, ахвар аквазва
Япуз ван къвез амач, гафар аквазва.
Эйвазаз са маса сувар аквазва:-
Йиф хьунни кхьидай шиир ава са.

Яшар туш чи рикIер хадай

Я рикI, гьатмир вун зи хъиле
Лугьун тавур гафар ама.
Вили цавун вини кьиле
Рам тавунвай цавар ама.

За гьикI лугьун, гьикI гъин зи мез
Япа кьунач, вучиз жез-жез?!
Гаф атайла хъуьрез- хъуьрез
Кхьин тавур чIавар ава.

И капашда гьуьл кьуна за,
Ватан-ватан чил кьуна за,
ЦIайлапандин гъил кьуна за
Зи къелемдиз цIаяр ама.

Цавар къуьнел аватна зи
ЧIавар рекьел акъатна зи
Хиял яргъаз алатна зи
За лув тагай къавар ама.

Шеле туна, юкьвар кьадай
Яшар туш чи рикIер хадай.
Чка амач, кьиле твадай
Заз вил алай хабар ама.

Я рикI, гьатмир вун зи хъиле
Лугьун тавур гафар ама.
Вили цавун вини кьиле
Рам тавунвай цавар ама.

Цацун вални къуру тахьуй дугулдал

ЦIигел- цIигел зун гатфарив агатна
Ял ягъана, иервиле амукьна.
Булах гьикI хьуй, булахдивай къакъатна
Са къван хьана, чешмед виле ацукьна.

Капаш-капаш яд алахна рикIелай
Цин авазрал дем кутуна мурадри.
Хайи чилин дад алахна рикIелай,
Гьикьван чIавуз гъил къачуна азабри.

И стIалар агъзур тIалдин дава я
Дуьнядин руьгь ятарава, я стха.
Шиирдин сир и пел, а кам, гьава я
Куьн Чпирдал са чаяр хъваз ша стха.

Цацун вални къуру тахьуй дугулдал
Яд тахьайтIа дуьнядин рикI кьурада.
Таран чIалал, къванцин чIалал, цин чIалал
За чешмедиз цIийи лирли храда.

Цуьк ахъайна, гатфар хьурай шиир чи
Ватан вири рикIин кьиле кIватда за.
Канивал я, къенивал я фикир зи
Зи эл сагъ хьуй, лугьуз цавуз дадда за.

Кьуьд акъатна гатфарал

Кьуд цлан арада кьарай къвез амач,
Заз кукIуш канзава, булах канзава.
ДакIардай аяздин гьарай къвез амач,
Къелемдиз рангарин кIвалах канзава.

Аллагьдив агакьна за авур дуьа
Мад са кьуьд гатфарал акъатнава къе.
Алатна акуна, кьилелай хата
Зверзава пунарай курукIдиз миже.

ЧIижери цуькверiз, гару дагълариз
Каруйри рекьериз муштулух гана.
Чархиди* вил-эквна кьакьан цавариз
Зун рекье акунни уьзелик кана.

И пелел, и чилел гатфар атайла
Гьуьлуь ленгер гуда, руьгь хъуьреда заз.
Иервал виле ваъ, рикIе акIайла
Са регъуь руш хьтин, цуьк хъуьреда заз.

РикIихъ яб акална, уьмуьр гьалзава
Гатфарин перемдай жигъир кутуна.
Эйваз шиирдава, шиир гьалдава
Гьавиляй цIарарик суьгьур кутуна.

* *Чархидин пел – Чпирдал кьакьан пел*

Кхьизва къелемди, кхьирай зи рикI

Девирдин дамар кьаз, рикIерин гъал кьаз
За камар вегьизвач, са гъилив цал кьаз.
Уьмуьрдиз чан-рикIиз, арада къал кьаз
Кхьизва къелемди, кхьирай зи рикI.

Шагь жеда ахвара, зун мукьвал- мукьвал
Гагь саларбан жеда, гагь шиирдин сал.
Диде кьван верцIи тир, зи дидедин чIал
Кхьизва къелемди, кхьирай зи рикI.

ГьикI я куьн, вуч гьал я, я шаирдин эл?
ДатIана мел хьурай шиирдин гъенел.
Вилерай аквазвай канивилин сел
Кхьизва къелемди, кхьирай зи рикI.

Гарариз хур гана, са чIар юзанач
ТIалари кIур гана, са цIар юзанач.
Шеле кьезил хьана, къастар юзанач
Кхьизва къелемди, кхьирай зи рикI.

Цуьквери жигъирдал наз акайзава
Инсанди уламдал цаз акайзава.
Аллагьди вичин дерт заз ахъайзава
Кхьизва къелемди, кхьирай зи рикI.

Гъуцари шаирдиз эвер ганава

Са руьгьдин дуьнядай атайла шиир
Гафуниз гаф татуй, гаф чкадал хьуй.
КьатIунрин ифиндал ифейла шиир
Нехиш чкадал хьуй, саф чкадал хьуй.

Виризни хвалаз хьиз авахьиз кан я
Гьуьлуьзни кьерерлай алахьиз кан я
РикIизни цIарарик акахьиз кан я
Балкан чкадал хьуй, ях чкадал хьуй.

Цавариз таквазвай галтад хьун ава
Чилизни са атир, са дад гун ава
Гьардаз вичиз кьван тIал, са шад хьун ава
Бенде чкадал хьуй, шагь чкадал хьуй.

КIеви рехъ, лап туькьул жузун хьанава...
Дуьня цIун къенева, рикIер канава...
Гъуцари шаирдиз эвер ганава
КукIуш чкадал хьуй, чIаф чкадал хьуй.

Гафуни ирид рак ахъайна фида
Иервал кьатIида, заланвал хуьда
Эйвазаз тIални чIал, лезгивал чида
Нефес чкадал хьуй, агь чкадал хьуй.

Кьве агьдин арада шиир атана

Рагъул тир йиферин мичIер чара я...
Таквазвай цаварин гъетер чара я...
Кьибэлкъвей йисарин эквер чара я...
Йисар тупIалагъна, чIавар кьечIена.

РикIиз аявалнач, гъиз ана ттуна...
Накьни къе, дуьшуьшриз микроскоп кьуна...
Цифед кьур байихар ял ягъаз туна...
ЧIавар тупIалагъна, навар кьечIена.

Садни хабар кьуна, яшари кьилна...
Дердерин гьавадал йисари кьуьлна...
Мелекри эверна, цавари вилна
Навар тупIалагъна, гафар кьечIена.

Стхадик вил галаз, муькъвел хтана...
Рекьик ттар акуна, вилер ацIана....
Кьве агьдин арада шиир атана
Гафар тупIалагъна, тIалар кьечIена.

Гунагьар кьатIай хьиз, пелеш тир тукъаз...
Кьерер галкIурзавай яргъи руш акваз
Са кьадар умуд кваз, рахана Эйваз...
ТIалар тупIалагъна, гъалар кьечIена...

Ватан я, дагълар!

«Гъетеривни агакьна, СтIурив агакьнач...»
Этибар СтIурвидин улубдай...

Шаир цавуз физва гъетер хчализ
Седефар хчализ, цуьквер хчализ
РекIв-рекIвар хчализ, эквер хчализ
Кьакьан я, дагълар!

КукIушрал алайди, гъуцарин хъен тир
Навчадин* шагь къуза, Ракъинин гъен тир
РикIин рикI ягъун ваъ, и рикIин къен тир...
Дастан я, дагълар!

Ина дуьня ава, дуьнядиз мукьва
КьатIун дуру жеда, гирвейрин муква.
Ашкъидай ацIурна, хкажна такъа
Масан я, дагълар!

Хел алай жигъирра агъзур гел ама...
Бес вучиз тупIар кьван, кьери эл ама?...
Векьерал, чIурарал къайи шел ама...
Карван я, дагълар!

Крарик садрани акахьиз жедач
Ритмдик къеце ван, какахьиз тадач
Вичи вичвал хуьда, сугъулвал кьадач
Девран я, дагълар!

Хурудал гатфар я, живед кьунва кIукI
Уф гунни хъуьренай, руьхъведик квай цIукI
Эйваза лугьузва элкъвена цавук:-
Ватан я, дагълар!

**Навчадин пел- СтIурин хуьре кьакьан пел*

... ахъая

Дуьня алугзава, дуьня куз ава
Дидейрин рикIера, диде зуз ава
Инсанди инсандиз зулум гуз ава...
РикIер ахъая!

Ракетри шупIзава, кьепIераллай ван
Квахьзава инсанвал, чIана я девран...
Минет хьуй, зи элдин рекьел алай къван
Цуьквер ахъая!

Кесибрин балаяр ялавра хъухъваз
Бендеяр пехъи я, Аллагь хьиз рахаз...
РикIер кьве кIарзава, часпарар чIугваз
Рекьер ахъая!

Элдихъ кун тавур къуз, и рикI акъвазрай
Селл фирай, мел фирай кIеви тукъазрай.
Зи руьгь авахьзава хайи авазрай...
Муькъвер ахъая!

ТIалди сас экъисиз, хъуьрез чирзава
АцIай къуьл, ягъай кьил кьечIез чирзава
Эйвазаз и крар, екез чирзава
Эквер ахъая!

Гъуцари шаирдиз эвер ганава

Са руьгьдин дуьнядай атайла шиир
Гафуниз гаф татуй, гаф чкадал хьуй.
КьатIунрин ифиндал ифейла шиир
Нехиш чкадал хьуй, саф чкадал хьуй.

Виризни хвалаз хьиз авахьиз кан я
Гьуьлуьзни кьерерлай алахьиз кан я
РикIизни цIарарик акахьиз кан я
Балкан чкадал хьуй, ях чкадал хьуй.

Цавариз таквазвай галтад хьун ава
Чилизни са атир, са дад гун ава
Гьардаз вичиз кьван тIал, са шад хьун ава
Бенде чкадал хьуй, шагь чкадал хьуй.

КIеви рехъ, лап туькьул жузун хьанава...
Дуьня цIун къенева, рикIер канава...
Гъуцари шаирдиз эвер ганава
КукIуш чкадал хьуй, чIаф чкадал хьуй.

Гафуни ирид рак ахъайна фида
Иервал кьатIида, заланвал хуьда
Эйвазаз тIални чIал, лезгивал чида
Нефес чкадал хьуй, агь чкадал хьуй.

Кьве агьдин арада шиир атана

Рагъул тир йиферин мичIер чара я...
Таквазвай цаварин гъетер чара я...
Кьибэлкъвей йисарин эквер чара я...
Йисар тупIалагъна, чIавар кьечIена.

РикIиз аявалнач, гъиз ана ттуна...
Накьни къе, дуьшуьшриз микроскоп кьуна...
Цифед кьур байихар ял ягъаз туна...
ЧIавар тупIалагъна, навар кьечIена.

Садни хабар кьуна, яшари кьилна...
Дердерин гьавадал йисари кьуьлна...
Мелекри эверна, цавари вилна
Навар тупIалагъна, гафар кьечIена.

Стхадик вил галаз, муькъвел хтана...
Рекьик ттар акуна, вилер ацIана....
Кьве агьдин арада шиир атана
Гафар тупIалагъна, тIалар кьечIена.

Гунагьар кьатIай хьиз, пелеш тир тукъаз...
Кьерер галкIурзавай яргъи руш акваз
Са кьадар умуд кваз, рахана Эйваз...
ТIалар тупIалагъна, гъалар кьечIена

Гаф лайладин, Эйваз чIалан бала я

Са поэзиядин мярекатда чи Левитан, Бакуда авай лезги радиодин кьилин редактор Руслан Шейдаева завай жузунай:- «Сифте шиир гьида кхьена, сифте шаир вуж я?» Къуру накьвадал и иер дуьня тукIуьрай сифте чIугвар Аллагь я, сифте шиир лайла я, сифте шаирни Диде.

Шаирдин вар, шиирдин рак гатайдаз,
Зи тIалдин тIал къвез авай свар кьатIайдаз,
РикI ахъайна, пел ахъайна атайдаз
Ша лагьана, хъуьрез-хъуьрез куькIвена.

Руьгь Ракъинин нефесдикай алугна,
Цавун чина лепе гьатна галукьна.
Лекьрен рикIе, селдин меце амукьна
Шумуд рекье зун марфари чуьхвена.

Циз темен гуз, цуьквед кьурла вацIун кьер,
Масад хьана кхьинрин звер, гафун звер.
Хуьз алахъна мецел шиир, сивел хъвер,
Иервилик жуван гъенел къекъвена.

РикI ичIириз Шагь кьван авай гин ава,
ЧIур тийир гаф, авур туба, кьин ава.
Хайи чилиз салам гудай чин ава
И тIамбурда хуьз авай зун текьена.

Шаирдин ким кукIуш, дугун, тала я,
СтIал цавун, стIал кьвалан бала я.
Гаф лайладин, Эйваз чIалан бала я,
Уьмуьр физва элдин рикIе рекIвена.

ТІвал ягъана за

Марфадин къерехдал ацукьна къе зун,
Шиирдай хтана ял ягъана за.
Хиялрин дегьнеда амукьна къе зун,
Лишанда тІал туна, тІал ягъана за.

Агъзур запаб алай ракІаррай атай,
Ракьарив хранвай дакІаррай атай,
АцІанвай циферин кІакІарай атай
Гъед чуьхвей стІалриз хал ягъана за.

Кьисметдин элкъвейра хьайила цІигел,
Куьз хьана чандикай шел акахьай хъел.
Жуван цІар акурла мелекрин мецел -
Байихриз лайлаяр лал ягъана за.

Зи руьгьдиз нехишар экверай къведа,
Ракъинай татайла, гъетерай къведа.
ЦІарцІуз вуч аватда, йиферай къведа,
МичІериз нур гана, ал ягъана за.

Нек хъванач, цІай хъвана бицІек яз гьеле,
Вилерив уьмуьрна, кваз кьунач желе.
Микрафон гьатунни Эйвазан гъиле
Дердериз, гъамариз тІвал ягъана за.

Аллагъ, икьван чIана макьам жедани?

«Гъавурда михьиз, вири акьазва, рахаз жезвач...»
Ихьтин гафарин гатуз лапни пара ван къведа...

АкI хьанай, шиирди сагъарда дердер,
Са пIипIни юзанач сел я кьван зи рикI.
Элдин канивал я заз авай сенгер,
КурукIдал къал алай хел я кьван зи рикI.

ЧкIул хьиз къуьруь я, хартини тухвай,
Чидач гьи мезгьебдив агатнава чун.
НикIи эчIел гъизва куьтенди чухвай -
Гьикьван: «Ваъ!»- лагьайтIан, къакъатнава чун.

Къакъатун вуч ятIа чиз авачирди
Араздал са йифна Самурдал хтуй.
Хиялдиз вичин пун гъиз амачирди
Шиирдиз илифна абурдал хтуй.

Гьинава, гьикьван я- вучиз чиз амач?
Накьни къе течирдаз, пакам жедани?
«Гъавурда акьазва, рахаз чиз авач!»-
Аллагъ, икьван чIана макьам жедани?

Чун вацрай аватнач, чазни накь ава,
Куьч хьана хъфизвач, пакам туькIуьрин.
Чи къене дувулдай атай такь ама -
Рекьера экв хьурай, чирагъ куькIуьрун.

Ватан аманат я, чIал шагь эсер я

Шаирдиз гунагь я, мез къефесда таз
Къефес са къазамат, кIвал шагь эсер я.
Къелем гьевесда тваз, чар гьевесда тваз
Уьмуьр са аламат, звал шагь эсер я.

Хъендикай хъен жеда, гьа вич кьван мичIи,
Ашкьидив ацIура къайивал ичIи.
Инсандиз бахш авур, Аллагьдин вичи
Ватан са аманат, чIал шагь эсер я.

ЧIав гарун гъилева, кагьулвал чидач,
Я садаз хатурдач, я язух къведач.
Кереман рухъведкай заз дава жедач-
Рахун са муьгьуьббат, тIал шагь эсер я.

КIвач ялун, гаф вегьин кIура дуьня я,
Кьуд патаз гъугъ ийин, гъура дуьня я.
Шаирвал са маса, чара дуьня я-
Гургур са къиямат, кьвал шагь эсер я.

Булахни, къавахни хвални шиир я,
Фагьумни, кьатIунни, тIални шиир я.
Нефесда рекIвезвай чIални шиир я-
Сенят са дарамат, цал шагь эсер я!..

Фидани?

Кьве кІвач кудна за дуьнядин равалай,
Чав ганвайди тІимил я кьван, гъвел я кьван.
И гурарин сифте кІарцІе кьилер хун,
Вини кьиле аквазвайди гел я кьван.

Зи мефтеда виш хиялдин мел ава,
Рахун ава, хъуьруьн ава, шел ава.
Шиир кани, шаир кани эл ава-
КьатІунрин тІем зи Чархидин пел я кьван.

РикІин кьиле шикил чІугна дигедин,
Ятарикай дад кьабулна некІедин.
Тек са цІарцІув руьгь юзурна дидедин-
Кьиляй-кьилиз чи лирлидин сел я кьван.

Шиир квачир легьзе йифен мичІивал,
ЦІийи цІар я, руьгьдин вилин ичІивал.
Хайи чІала хуьзма вичин чІехивал-
Кьит хьанвайди и аямдин кьел я кьван.

Лепе-лепе ванер къвезва яргъарай:-
Къакъатайтіа агалкьунрин ахварай,
Ша лугьузва, къвез жедатІа чархарай-
Саф жагъайди асирар ваъ, эл я кьван.

Авахьа шаир

Зал вегьей къамбутни цIарцIе акьада,
И чандихъ авай са, сенгер я шиир.
Кьакьанрив рахада, вацIув рахада -
Мелекрин месажар, зенгер я шиир.

Къенин ваъ, йисарай атай суза я,
Зи къванцин кьилеллай туькьуьл къаза я.
Гьар кхьин Ватан кьван авай кьиса я -
Дуьнядай дуьнядиз тенгер я шиир.

Мецин гъилив, рикIи гузвай салам я,
Рехъ кIев хьайи зи «КцIар» я, «Алам» я.
Гьи сим кьуртIан, авайди гьа са гъам я -
«ЧиРагъди» ахъаяй дердер я шиир...

Бес я, шел-хвалайди алахьа, шаир,
Шагьдилай гьуьлел кьван авахьа, шаир.
Ракъинин цIелхемрик акахьа, шаир,
Ви чандай къвез авай бендер я шиир.

СурлумпI хъуьтуьл хьунни, гьарай къведа заз,
Ахпа цIвагъ акахьай са цIай къведа заз.
Хиялрин гъилеллаз са пай къведа заз -
Зи руьгьдин галтад хьун, ленгер я шиир.

Зун ашкъидив ацIана

Хъуьтуьл хьана цIарара мад
ХъуьтIуьн гъиляй хчуна гад.
Иливариз и верцIи дад
Къенен къатдиз атана.

Ахъа туна за рикIин вар,
Кьезиларна кьатIунрин пар.
Дуьнядилай ягъана цIар
Жуван пIирел хтана.

Хъуьрез-хъуьрез агь уьмуьрна,
Шумуд гуьне ях уьмуьрна,
Шиир-шиир мах уьмуьрна
ЧIаварин экв кьатIана.

Гафун чIалаз килигна рикI
Атир-атир хъуьрена цуьк.
ЦIийи нефес хтана икI
Къаларикай гатIана.

МичIер юкьва куькIуьрна къул,
Къиб элкъуьриз, къвез ава зул...
Эл акуна, алахьна фул
Зун ашкъидив ацIана.

Шиирдин гаф атIудач

Хиялрин дуьнядиз, ваъ лугьудач за
Тарифар зи тандал хкатIайтIани.
Садрани шиирдин гаф атIудач за
Дуьняяр сад-садак акахьайтIани.

Чидач зун и рекьин гьинал алатIа,
Шиир зи нефесдин верцIи жуьре я.
Кьве кам тир чи ара мукьув гуматIа,
Югъ цIарцIуз элкъведай йифен бере я...

... Къе са аламатдин акун акунва:-
Сада зун чIугунвай чешмедин виле.
Лепе квай суьгьуьрдин рахун акунва,
И шикил чIугурдахъ къекъвезма гьеле...

Гьа икI, цIийи дуьня ршазва жуваз,
За руьгьдин къуьнерал цал хкажзава.
Уьмуьрар уьмуьриз авазва жуваз,
Гаф-гаф хкажзава, кьвал хкажзава.

Аллагь, и дуьнядин иервал аку:-
Рекьериз рехъ авай, экверизни экв.
И мичIи легьзедин лацу хал аку:-
Шаир йифен виле ацукьнава тек.

Я зи мез куьруь туш, я шиирдин мез

Зун жуван дуьняда, гьалал рекьева-
Гьахъдин тIвар рикIева, инсан рикIева.
Заз сарар хьайи туш, мез я хьайиди-
И чилин, и чIалан дастан рикIева.

Са кек кьван хвешивал руьгьдин сувар я,
Я куь кьин зал алач, я за кьин гудач.
ТIалдиз чида кьванди...! Гьа цIийи цIар я
Гьавиляй и гьиссдиз пара чин гудач.

Са гъаб кьван бахт амай физ-хквез жедай -
Бес вучиз и гъабни пара акунва?
ШайтIанди инсанрал ахъаяй са къван
РикI алай чкадлай хура акьунва.

Я зи мез куьруь туш, я шиирдин мез,
Чан алай са тарих, уьмуьрзава за.
Кхьинра чIал кагьул тахьурай лугьуз
ЖакIумрив, кьатIунрив фикирзава за.

Уьмуьр гафун къене, рехъ гафун къене-
Гафун экв садрани тIимил тахьурай.
Дуьня са хиле хьуй, гаф муькуь хиле -
Зи чIал дуьнядилай кьезил тахьурай!..

Шиирдин бахт

Куьн чIалаз килига, гьикьван чIехи я,
Чешме гафун виляй авахьдай чIавуз.
Дуьня гьикьван иер, гьикьван михьи я,
Шаир лепе-лепе алахьдай чIавуз.

Шиирдиз зул ава, цIарцIуз кьуьд ава,
Яраз яд хъхьана, булах хъжедай.
Мецерин цIалцIамди, шитни куьд ава,
Вил ава акурдал чIалахъ тежедай.

Тар акур, там акур, дагъ акур шаир
Вили кьур акунрал гьикI чIалахъ жедач?
Рагъ рикIяй куькIвена, рагъ акур шаир
Цаварин рахунрал гьикI чIалахъ жедач?

Чинардиз элкъвена чинар хьун хъсан,
Цавуз сир ахъайда къавахдин чIалал.
И къванни, а вацIни, а тарни ватан -
РикIе зуз къекъвена, тукъаздин къвалал...

Зи элдин кьисмет я, зи шиирдин бахт
Аллагьдик элкъвена, гаф кIевиз кьада.
Заз майдан канзава, герек авач тахт:
«Ша!»- лугьуз ахъайна, рикI михьиз тада.

Цуьквери лечекрив эвер гана заз

Са гатфарин иер юкъуз КцIарай хкведамаз машиндавай чи хуьруьнви Мамед малимди Хьилеринни Эвежугърин арада авай са инидин тар къалурна:- Иервал аквазвани ваз!- лагьана. Къе а тараз илифна зун...

Суас хьиз акъвазнава кIапIалда ини,
Гьар хилел агъзур цуьк ахъай хьанава.
Гатфарин гуьзгуьдай вилзава вили,
Хъуьхъверал яргъи руш акай хьанава.

Ашкъиди хъверзава пешерин ванце
Цуьквери лечекрив эвер гана заз.
Ацукьна ял ягъаз, са туьквей къванцел
Иниди муьтквердин* эквер кана заз...

Вил рекьи тухвана, какахьна фикир,
Винелай сугьуьр квай гарар фена зи.
Гьар са тар шаир я, гьар са пеш шиир,
Хиялдай хатI тахай цIарар фена зи.

Зи рикIив тек зун гва, ргазва кьуд пад
И кимел алайди са гьай-гьарай я.
Эпсинна Ракъини гуьгьуьл хьана шад,
Лугьумир шаирдиз шиир кьарай я.

Чуьнгуьрдин са сим я, зунни зи дуьня,
Гатфарин наварик аруш хьанавай.
Къал квачир дуьня хьуй, чунни чи дуьня
Гум квачир цаварик аруш хьанавай.

** муьквер – ёлка*

Чинебан иервал, рикIиз аквада

Экуьн-экуьн шалвардин кикер чигедай кьежин тавурай лугьуз винизна, кьецил кIвачерив сала экъвезвай. Дабандай атай серинвал, вили кьур верцIивал вири жакIумрай атана рикIе акъвазна:- салун са пипIе авай хтун тара кьемкьердин муквал ван алай... Зун агатайла ван атIана, шарагар илис хьана, гьич камерадиз къачуз хьанач...

За хтун хелелай куьчна къе шиир,
Кьемкьердин шарагри кьезиларна тIал.
Гафу вилер михьна акурла суьгьуьр,
Муквал алцур хьана, какахьна хиял.

Чинебан иервал рикIиз аквада,
Квез ашкъи акурай, инсаф акурай.
Руьгьди рвекI-рвекIайла, дуьня хъуьреда
Квев шаир рахурай, шиир рахурай.

Гаф чIалан рикIикай къакъатай къаяб -
Гьина тIал аватIа, дава хьурай цIар.
Инсан инсандивай кIел тахьай ктаб,
Гьар къула цIай хуьдач, гьар рикIи гьунар.

Зун чIалан чIалвилел гьикI ашукь жедач
Мецел сифте атай стIал кьван масан.
Зун кьвалан кьвалвилел гьикI ашукь жедач
Кьил дидед метеллай хиял кьван масан.

Мад жуван дуьняда, алатна зи рехъ,
Руьгьдин хъуьтуьл хьуна амукьнава зун.
Рекьери гежарна кIеве гьатна мет,
Мад жуван шиирдиз кумукьнава зун.

Цацарин тІал такурай

Шумуд кьатІун элкъвена къе цІарариз,
Руьгьдиз гьикьван регьят хьана шиирда.
РикІин вилив нехиш гана гарариз,
Иервили дем ктуна фикирда.

Шумуд акун иливарна къене за,
Гафун къвалал гаф атана цІар хьана.
Дуьня вири кьуна рикІин гине за,
КукупІдин яр, зи байихриз яр хьана.

Иер бере, иер кукІуш, иер цав -
Уьмуьрна гьа... цуьквед къуьнел гъил туна.
Са гатфар кьван умуд хьана иер чІав,
Вил ахъайна чил акуна, чил кьуна.

Мад рикІикай къакъатай туш цІигелвал,
Са тІаларин уьмуьр хъвер кваз физ ава.
Цаз галукьна, агь шехьзавай регъелдал
Заз и акун, гьа агьдиз кьван чиз ава.

Чилин чиниз кьацІ атІана вацІари,
Иервилел рагъул гелер тагъурай.
Шаирдин рикІ чухвайтІани цацари,
Хайи чІалаз цацарин тІал такурай.

Пай ракъана цIарар за

Къе ахварай жуван шиир акуна
РикIин вилел чIалан дад хъваз атанвай.
ВацIал алай къадагъа кваз такъуна
Кузавайдаз са цIиб яд гваз атанвай.

Зи дуьнядин вар эркинив ахъайна,
Са кьиликай чуьхуьз-михьиз акайна.
И экуьнин кьиле кьван фин лагьайла,
КьатIана за ацIай гад гваз атанвай.

Вил мичIайвал къвез-хъфинар уьмуьрда,
Жувакай кьван, виридакай фикирда...
Пагь атIуда зи Няметан шиирда
КIела лугьуз, къе Устад гваз атанвай.

Югъ жедалди чна са-сад кьечIена,
РикI ацIайла вил къелемдик къекъвена.
Пелен стIал михьиз-михьиз кхьена -
И гъилера са кIус шад яз атанвай.

Чан- рикI ийиз, чIалал кьуна гарар за,
Пай ракъана, кьеряй-кьерез цIарар за.
Вил такьурай лугьуз шаир Эйваза
Зи хивел цваз вилин хат гваз атанвай.

Аллагъдиз лезгидал салам гана за

Экуьник галукьна экв гана рикIи
Фагьумдин цIарцIелай алатна фена.
ЧIалан вилер михьна, нагъв хъвана рикIи
Са маса дуьнядиз акъатна фена.

Мурадрик, рехъ кIарна агакьун патал
Са уьмуьр хъухъвана, са уьмуьр кана.
Ам терез, има къван- ша, алцума звал -
Виш фикир чрана, виш суьгьуьр кана...

ЦIарцIуз агалкьун хьуй, рикIиз агалкьун,
ПIузаррай булахдин яд хьиз авахьда.
Бес жеда чешмедай тек са стIал хъун,
Дамардай накьвадин дад хьиз авахьда.

Са шаир гьатнава йиферин хъеле
Гагь вилер кьежизва, гагь рикI чуьхуьзва.
Са шаир гьатнава аямдин гъиле
Гагь рикIив къугъвазва, гагь рикI чуькьуьзва...

Акурбур, акьурбур къерехда туна
И зари инсанриз шиир гъана за.
Хайи чIал тIаратI хьиз винизна кьуна
Аллагъдиз лезгидал салам гана за.

Шиир жеда чIав

И чанда алцифна шиир жеда чIав,
Зи дуьня шиирди, чIала кхьизва.
Шаир къекъифайла къекъифзава цIав,
ЦIарцIун пел лекьери кьвала кхьизва.

Жув жуван рехъ хьана, жув жуван жигъир,
КIелдайбур экуьнал жува кIватIна за.
РикI цIарцIе ацукьна, тунач къене сир,
РикIера уьмуьрна, рекье гьатна са.

Зи гьалал дуьняда, зи гьалал рекье
РикI-рикIин, гаф гафун чкадал ала.
Руьгь танда, яд лата, раж ава никIе
Шукур хьуй, бубайрин накьвадал ала.

Амма зурзун ава, зуз ава къене,
Нефесди туьд кузва цIаяр акурла.
ЧIуп-чIулав жез ава, яп-яру гуьлле
Лекь хьтин баладин рикIе акьурла.

Санани, садрани тахьурай дяве,
Чилерни, цаварни къекъиф тежервал.
Пуч тахьуй умудар, экв хьурай виле,
Дидейрин рикIериз гьайиф тежервал.

Иервал мурад хьиз цIарцIе твада за

(Шаирар Ватандин лап пара хару, Вирида гатазвай балаяр я кьван. Меммед Араз)

Ютубда Хьилерин хуьре кьиле фейи Яран суварин мярекатда тек са зи рахунар кьатI-кьатIна эцигнавай, зун рахадамаз камера чIур хьанвай кьван...

Югъ чилел, йиф цавал акъудда гьикьван?-
Эквера зверзава, мичIера лув гуз.
Дуьшуьшри рикI вучиз галудда икьван?-
ТIимилда хъверзава, парада къив гуз.

(Садай агь атана цIар, цIар хьиз акваз,
Сада салам ганач, сагърай лагьана.
Камера чIурна за, цIай галаз рахаз,
Сайтарин «хъенери» кьарай атIана.)

Бес вучиз «дуьшуьшри» кутазва зурзун,
Аватай къамбутни* захъ галукьзава.
Заз течиз лап хару шаир я кьван зун -
ЦIай яргъай акунни рикI алугзава.

Аллагь, зи кьисметдин гиширар чара,
Тахсирар тек садан хиве амукьда.
Уьмуьр кьуд-вад цIарцIун шиир я кьван са:
«Канзамач!»- лагьайла кIеве амукьда.

Йиферин дегьнеда куьрс хьанвай кьвалан
Са къванцин къаябдик къалар тада за.
СтIал хьиз куьз хьана дамардай, чIалан
Иервал мурад хьиз цIарцIе твада за.

* *къамбут – къумбак, кесек*

Яр агатзава

(Чи чIала яр гафуниз пара манаяр ава. Яр-гъуц, нав (ранг), сувар, каниди, начагъвал,... яран цIарар-таран танда жедай, яш чирдай гьалкъаяр лезги чIаварганда вацран тIвар)

Руьгьдин канивилив, рикIин ашкъидив
Гъуцари хъверзава, Яр агатзава.
КьатIунрин а патай аладариз къив
Цавари хъверзава, яр агатзава.

ЦIелхемрин гьунардал, вил ала чилин
ХъуьтIуь чалухзава, атIугъарна чин.
ЦIайзавай жегьилриз тахьурай квелин -
Гатфари хъверзава, Яр агатзава.

Ваъ лугьуз чин тийир мезни гъил ава,
Гаф кани рикIериз тадай гьуьл ава,
Вил вили таватдин виле вил ама
Хиялри хъверзава, яр агатзава.

Гьихьтин аламат я, има гьихьтин кар?-
Ифин яхцIур хьана, тан чIахар-чIахар.
Сагъ чка аквазмач, хьанава тIвар-тIвар -
Ярар я къвезвайди, яр агатзава.

Шагьвардин нефесдай жагъурна аваз,
Шиирдив салам гуз, рифмадив рахаз,
РикIе яр, меце яр къвез ава Эйваз -
Къелемди хъверзава, чар агатзава.

Квез яр кутуграй

Зи кани эл, рикIел алай, рикI алай,
А кьил дуру, и кьил экуь руьгь авай,
Уьмуьр гьалал, ризкьи гьалал, гаф гьалал,
Салам хьурай, яран чIалал, цIун чIалал!

Квез гьар садаз рикIин кани яр хьурай,
Гьар са йикъаз экуьн цIарцIу яр гурай.
Къвез авайди берекат квай Яр хьурай:
Вири ала, ша чуни фин яран цIал,
Салам хьурай, яран чIалал, цIун чIалал!

Саламатрай гьар сад авай чкада,
Къайи жемир, хайибурув агата,
Чанда кек кьван некIедин тIем аматIа:
Ватан я лагь, диде я лагь дидед чIал,
Салам хьурай, яран чIалал, цIун чIалал!

Заз инсанрив рахан тийир цIар тахьуй

Жуван цIарцIуз, элкъвез ава гьаларай
Кхьиз тахьай гафарин тIал ялзавай.
Зунни зи зун, санал фенай кьваларай
ЦIелхемдин шив мичIер юкьвай гьалзавай.

Са элкъвейдал цIуьдгъуьн хьанай кьатIунар,
Югъ жедалди куьрсар хьана циферкай.
Рекьел тада, кьил галуддай рахунар,
Гаф храна хайи чIалан цуькверкай.

Гьикьван чIав я цIуру тарсар кIел хъийиз
Йикъа цIудра гафун кIвачел физ ава.
Квахьай хъверди зи хиялрал гел хъийиз
Кьуланфенрин часпардал экв гъиз ава.

Шумуд гишир зи бахтунин кьеревай
Пехъи гару лепе гъана чIурнава.
Кьуд-вад фагъир хъен хьанава хер алай
Зи тIвар кьунни шер хаз ава, кIурзава.

Гьалалвал хьуй нефсинизни нефесдиз,
Мармардизни зи цIарцIукай тIар тахьуй.
Эл ацIай тав мелгьам я зи гьевесдиз,
Заз инсанрив рахан тийир цIар тахьуй.

Карвандин пар

Са шаирдин пелен стIал
Са карвандин пар я кьван.
Цавун, чилин галтадхьунар
Лугьуз тахьай цIар я кьван.

Хайи чIалай кьабулай тIем
Вахкун патал и элдив.
Байихрин ругь гьатна гара
Хур гуз ава къе селдив.

КIелзавайда кьатIун патал,
Зунни зи зун мелева.
Масад я чIав, чарад я тIал
Чун чIаварин хъелева.

Лезги-лезги чан ганавай
Гъуцран кьилик шез амай.
Зун циферик аруш хьанвай
Вацран экв я, къвез амай.

Хура авай гуц-гуцдин ван,
Гайи касдин пай я кьван.
Мезни пIузар хъухъвазвайди,
Къене авай цIай я кьван.

Са шаирдин пелен стIал,
Са карвандин пар я кьван.
Цавун, чилин галтадхьунар
Лугьуз тахьай цIар я кьван.

Зи дуьняди эхна зун

Къе шиирди кхьена
Са суьгьуьрда шехьна зун.
Кьве дуьняди чукьвена...
Зи дуьняди эхна зун.

Ахвар ханвай агьди хьиз
РикI цIарари кIелзама.
Гагь чан-рикIиз, гагь ккIиз
Къаяб-къаяб гъвелзама.

Залай а пад кьатIунриз
Лепе хьана, гьуьл хьана.
Каф ацукьна ятарин -
Мад ацIайди вил хьана.

Къен эвягъна йиферин,
ЦIвал храна цIаяркай.
КIелдайди гьикI хкудин
За Ракъинин паяркай!?

Цавун ахъа варарал
РикI илисна, квал кьена;
ТIалдиз тимтал хкажнач,
За лайладин чIал хвена.

ЦIайлапанри зил кьуна

Гъил кьадайди амачир
Шумуд тIалдин гъил кьуна.
Тахт акъатна цаварал...
Ватан лугьуз, чил кьуна.

Хиял йифен къуш хьана,
Рехъ шиирдал туьш хьана.
Руьгьдиз сувар хуш хьана
РикI секинриз гьуьл кьуна.

Лув цIелхемрик галукьна,
Акьур къванер алугна...
Байихра тIал амукьна
Мукьвал-мукьвал кьил кьуна.

Гафун виле экв хвена,
Курум-курум гьехъ фена,
АтIуз- атIуз рехъ фена
Дугул вегьей цил кьуна.

Гаф хьун руьгьдал хкатIна,
Зун шиирдив агатна.
Элдин кимел акъатна
ЦIайлапанри зил кьуна.

Гафуни хуьзва зун, кхьирай лугьуз

ЦIарари дуьнядиз цIийиз гъизва зун,
Килигиз чирзава, чириз чирзава.
Легьзедиз шукур гъиз вилик физва зун,
Къаябра цIирзава, цIириз чирзава.

Шиирдин къвалалай гар алатна къе,
РикIин рвех элкъвена, нав регъвена за.
Зи гъил агакьдалди цIар алатна къе
Цавун галтад хьуна, чIав регъвена за.

ЧIалан экв цIарарик аруш хьана мад
РикIериз илифна, ифирай лугьуз.
Ялзава гьар санихъ, алтIуш хьана мад
Гафуни хуьзва зун, кхьирай лугьуз.

Шиирди дуьнядиз гуж къалурнава,
Гьавиляй зуракIбур сукIрада жеда.
Аллагьди гьар садаз рехъ къалурзава,
Ажузбур датIана къакърада жеда.

Чидач эх авурбур, негьиз жедатIа?-
РикIе цIукI, къене цIай хуьз алахъна зун.
Икьван тахайвилер эхиз жедатIа?-
Куь кимел къе Эйваз гъиз алахъна зун.

Акъатда

«Дустарин гьал-агьвал гьикI ятIа акваз, Самурдин и патаз Эйваз атурай...» Сайфудин Шагьбазрин

РикI алайбур рикIин кьилив агудиз
Ватандай Ватандиз Эйваз акъатда.
ЦIийи гаф, цIийи цIар винел акъудиз
Шалбузда гарарив къугъваз акъатда.

Шиирдив салам гуз, рифмадив рахаз,
Видади малимни, Оруж дах галаз,
Аллагьди рехъ гурай, Камранни Эйваз,
Я шаир, куьн вири акваз акъатда.

ЦIигелвал рикIерай дугурда чна,
ИчIивал суьгьурдив ацIурда чна.
Расимаз смс ракъурда чна,
Мукьув гвай Магьире галаз акъатда.

«Аламдин» пионер датIана гьазур,
Абир дах са рикI я, ацIанавай хур.
Зерифа, Римма бах шиирдин абур,
ЦIарцIук цуькведин дад кутаз акъатда.

Бести вах викIегь тир рекьинви я чи,
КIватIалдин дамах я, рикIинви я чи.
Чи рехи «Марварви», чIехи Муьшкуьрви
Къуьнерал чIалан пар алаз акъатда.

Гьерез гъил кваз ая амукьрай гьеле,
На гапур кьацIал тур, кьаз тахьуй гъиле.
Гелхеназ илифна алудда чиле,*
Чун цIигел рикIерив рахаз акъатда.

* *чиле – чла*

Ванциван*

Гьикьван чIав тир, зун «эхо» гафуник хайи чIала къекъвез. Лугьумир лап патав гвай, хабар тушиз.
Чи кIвалелай рагъакIидай пата дегьне, къалин тушир там ава. Ряден береда ничхиррин ванер къведа. Мукьвара дакIардал алай бубади лагьана:
- къе и гьайванрин ванциван пара я. Гьава чIур жеда...
- вуч пара я?...
- ванциван...
- ма, чи чIалал эхо...

Цавун садни тефей чка жагъанва,
ТIалдин къван хьанавай гелер авазва.
Заз ина, жув жуваз мукьва жагъанва,
КьатIунар кардик квай мелер авазва.

РикIерал амачир мах хъуьрена заз,
Агъзур нота авай, цавун авазра.
Садран хъуьруьн такур агь хъуьрена заз,
ВерцIи ифин авай хъуьтIуьн аязра.

Зак кIусни тади квач, геж хьанва тIимил,
Байихри кьуьлзава, чIалан манидал.
Гар кьуна, тIал гана рикI хьана кьезил,
Элкъвена хквезва, мад и мани зал.

Ахвар квай ичIивал, галтадарзава
Цаварлай а патаз фенвай ванери.
Япал кушкушзава, кьиле арзава,
Йисари несилриз хвенвай ванери.

Рагъ хьиз экуь жеда, шиир хьиз дуру,
Нефесди уьмуьрдиз экв гайи шаир.
Мад садра хтайтIа, мад жеда кьару -
ЧIаварин ванциван* рехъ хьайи шаир.

Ванциван- эхо*

Зи дуьня, садазни тахьурай гъурбат

Накь хьана, къе ава, хъуьрезва пака
Зун гьуьле стIалрик къекъвезма гьеле.
КьатIунни иервал хиялрин муква
Байихри са ялце кьечIезма гьеле.

Шаирни, Цавни Чил агатнава мад,
Пудав са къелем гва, пудав са чар гва.
Дуьня чи шеледиз аватнава мад,
Пудав са гьарай гва, пудав са пар гва.

Рагъни руьгь, руьгьни гаф тахьайтIа санал,
РикIени кьвал кьван авай ичIивал жеда.
Цавай нур, чиляй тIем татайтIа санал,
ЦIарара зуракIвал, пчивал жеда.

Куьлуь хьун мурад туш, авач и фикир,
Регъуь руг-ругай твар, сафунай фида.
Са дегьне кьиса я зи рехъни уьмуьр,
Зун чIалан экв кьуна гафунай фида.

Шиир за кхьизвач, рикIел хкин мад:
А кукIуш, и элкъвей, и руг я шаир.
Зи дуьня, садазни тахьурай гъурбат,
Зун сая инсан я, зи руьгь я шаир.

Вилик килига

(Жегьилрин кхьинра гъалатар ваъ, агакь тийизвай патар жеда. Гьавиляй жегьилрин хатур хамир, чан жуванбур. Арада жегьилри дерт ахъайда заз... Чан жегьилар, вилик килига!)

Къванцел кап алтадна, накьвадал къвазна,
Аямдин желедал, чуквадал къвазна.
Шиирдин лап ширин чкадал къвазна -
Вилик килига!

Мурадриз элкъвена кьатIунрин гьуьле,
ТIаратIдин тIвал хьана цIиргъинин кьиле.
ТIални хъвер талгьана ацIурна шеле -
Вилик килига!

И рекьиз масакIа галудин жеда,
КIвач ялна кьацIинай акъудин жеда.
Къаларив, тIаларив агудин жеда -
Вилик килига!

Ванцин пагь атIуда, нефес кьурада,
Къурамат руг жеда, гелер цIрада.
Чигитвал, жегьилвал цIарцIе чрада -
Вилик килига!

Чиляй тIем къачуна, хеле цуьк гъурай,
Гурмагъда гум хьурай, кьула цIукI хьурай.
Элдиз рикI ахъая, рикIе муг хьурай -
Вилик килига!

Мурадрин кьадар кьван цIарар хьурай квез,
Къелемдив хал ягъаз чарар хьурай квез.
Аллагьдив агата гьунар гурай квез -
Вилик килига!

Къелемдин вил ацIана

ИчIивилер къакъудзавай ичIивиляй фена зун,
Са зере кьван квелинвалнач, вилик квай рак гатана.
Иервили кьил тухвайла, Яргъи руша хвена зун,
Цавун рикIив агакьунвай тIаларикай гатIана.

Руьгьдин вилиз са рвекI-рвекIди, са рангуни экв гана,
КьатIунрин капI акадарнач, за геренриз кек гана.
Мелаикри ша лагьана, вар ахъайна рехъ гана,
Пел кхьизвай тахтун вилик, пел къалуриз атана.

Кьулан вацIал муьгъ хьурай зун, зи хуралай эл фирай,
Зи дамаррай хайи чилин шире фирай, сел фирай.
Балайрин гъил агакь тавур чи дидейрин шел фирай -
Кхьихь лугьуз пел къалурна, къелемдин вил ацIана.

...Фагьум гана къван падзавай, ракь гудзавай макъиниз,
Жув гуьзгуьдай жагъурнач за, гуж къалурна викиниз.
Хайи чIалаз салам гана, рикI ахъайна Ракъиниз,
Зегьметдин гел гъилел алаз, жуван жигъир атIана.

ИчIи рикIер агудзавай экуь рекьяй фена зун,
Шумуд сефер виниз хьана, шумуд сефер цIвена зун.
КIвачин кьилел хайи элдин канивили хвена зун,
«Туш» лагьайдан хъеле гьатна, шиир хьана хтана.

Хъша, Диде

Диде ахварай акурла, хайи чIалал хайи элдиз шиирар лагьай кьван хуш жеда.

За вил мичIин са геренда
Вун ахвариз хъша, Диде!
Дуьня кIватIда за ви тIварцIел
Са гафариз хъша, Диде!

Гьикьван чIав я къакъатна чун,
Пара яргъаз акъатна вун.
Белки рекье галатна вун-
Зи цIарариз хъша, Диде!...

Са легьзеда хиял кьечIен,
Зун са кстах аял хъжен,
Какадрин кIвал, какадрин гъен,
А чIавариз хъша, Диде!

Чан-рикI хъия тек са сефер,
Хкведайвал пIузардал хъвер.
Йиса садра, тек са гъилер,
Зи сувариз хъша, Диде!

Са жигъирдиз акъатда чIур,
Сиве-сивди ацIанва хур,
Бубад вилиз хкведа нур -
Зи агьариз хъша, Диде!

ЧIал туна фена

ГалкIана ахъайнач цIелхемдин лувар,
Дидеди зи рикIин гъал кьуна фена.
Ракъинай цIай гъана агудна цукIвар,
Балаяр нефесдин цIал туна фена.

Уьмуьр санихъ зверна, мурадар санихъ,
Кьве дуьня галкIайдал акъвазна кьилик.
И гъилив кутуна за хайи чилик -
КьатIунрал чIуп-чIулав хал туна фена.

Шумуд вил рахана цифедин чIалал,
АцIуз ичIи хьана, авахьна зи хвал.
Гъариб я къе дуьня, пелеш я къе кIвал,
Вич фена, амайдаз тIал туна фена...

АцIана фейибур ичIиз хтана,
Къуьнеллаз тухвана, гвачиз хтана.
Бубади жузазва - вучиз хтана?!.
КIвал туна, сал туна, звал туна фена...

Дигана чичIи хьиз, цуьк ахъайна сур,
Лайладин чешме тир, лирлидин гургур.
Шиир гьикI кхьидач, ацIанватIа хур -
Дидеди Эйвазаз чIал туна фена.

Ви рикIинви гаф хьурай

Заз шиирар къалурай, меслят гайи гьар садаз хьиз, Замиказни хийирдуьа гун, хъсан рехъ лугьун зун патал хайи чIалаз салам гун я. Замик, шаирдин руьгь авай жегьил я. КIела, чира, кхьихь. КIелайди, чирайди види я, кхьейди виридан. Гьавиляй, жуван хиве авай пар кьатIунI. Са чIавузни чи чIала авай гафарин чкадал патан гаф кхьимир.

Ваз датIана агалкьунар хьурай!

Вун атурай, Рагъ атурай шиирдиз,
Хъфин тийиз къвез авайди субута.
Яб гана за ви цIарарин суьгьуьрдиз,
На алахьиз жез авайди субута.

Абур хвена, сабур хвена, ша, стха,
Гьар са кхьин дуру хьурай, саф хьурай.
Кам къачузвай цIийи рекье на, стха,
Сир ахъайдай ви рикIинви гаф хьурай.

Хвеши я заз, шаир я вун чразвай,
Цуьквед вилив вирт акъудиз агата.
Элдин кимел, хайи чIалал ргазвай
И сенятдин дамах хьана акъата.

Килигда

Зи ахварар филм я са рехъ мичIи,
Монтажзавай кIев тежезмай вилери.
АцIанавай цифед юкьва дуьм гичIи
Такказвай тIвал, ахъайзава гъилери.

Гаралла зун-цаварилай а пата-
Яб тагана жуван жигъир физ ава.
Равалла зун-чIаварилай а пата-
Ина зи рехъ, экуьбуру хуьз ава.

Цифед вулкан юзаз ава агъада.
Рул рикIив гвай гимидин гьуьл инава.
Зун авай пIипI кьатIунвийриз аквада,
Зи цIарарин къуьнеллай гъил инава.

Ина гарув гар рахазва звер галаз,
Йифен мани чир хьанава хуралай.
Ина рикIив рикI рахазва хъвер галаз,
Дуру хьана хкведа зун яралай.

КьинцIавиз таз рикI кIасзавай гъуьлягърив,
За кфилдай зи макьамдал илигда.
Жуван къеняй вил вегьена уьмуьрдиз,
Жув кьатIизвай чIалахъ хьуниз килигда.

КьатIунри иервал алугарна мад

КьатIунри иервал алугарна мад,
Йиф цIарцIе цIрана, алахьна къе яд.
РикIи зулун мани кутугарна фад:
- Хъсан тир гуьгъуьна кьуьд авачиртIа!

Ахварин шуьшед вар кукIварна гару,
Рекьерал алкIана вил хьана цIару.
Аямди галтадна са шаир хару
Хъуьредай, заз и пай кьит авачиртIа.

Шиир руьгьдин дуьа, Аллагьдив рахун,
Цифедкай яд хъвана, алахьна зурзун.
Фагьум терездик таз гьа алахъна зун,
Белки цуьдгъуьндачир чиг авачиртIа.

Атун са лирли я, хъфин са къаза,
И дуьня иер я, а дуьня кьиса.
Азраил акуна: мелек я кьван са,
Сир гудай, къармахда туьд авачиртIа.

Галукьай къамбутни цIийи рехъ хьана,
За атIай элкъвейра зи гел тек хьана.
Мецел шиир хьана, рикIел гьекь хьана,
Шитда рикI кьадачир кIуьд авачиртIа...

Зи рехъ аламат я, рехи дуьня хьиз

РикIи чалухзава кьатIунрин гьуьле,
Лув авай нефесриз цавар кан жеда.
ТIалдин мах садбурун, кьеж тадач виле -
Цавариз лекьервай гьунар кан жеда.

Чирвилел атайла чаплахъан хьанач,
КIакIарив ахъайна, вилив кIелна за.
И сенят кьатIайла, цавуз къван ганач,
Руьгьдив нехиш гана, рикIив гелна за.

Къе гъвечIи дуьнядай чIехи дуьнядиз
За жуван кьисметдин бириш кхьизва.
Зи рехъ аламат я рехи дуьня хьиз,
И кьилел атай кьван дуьшуьш кхьизва.

Зун лезги дуьнядин шаир я гьалал,
Уьмуьр шиирдавай, шиир чандавай.
Эллериз кани тир, рикIериз мукьвал,
И чIалан, и чилин имтагьандавай.

Гаф-гаф, шиир-шиир жувак къекъвена,
ЦIелхемдай зи рикIиз цIай атай чIавуз.
Хиле кьил агъузна пунахъ элкъвена,
Аллагьдай шаирдиз пай атай чIавуз.

Киле мад, цавукай кватна терсина

Завай базар уьмуьриз жедач, амма базарди зун уьмуьрда... Гъил-гъиле, вил - виле...

Киле мад цавукай кватна терсина,
Са гъаб хъел, хъел галаз чилел аватна.
Вичивай жедайвал кІватІна терсина
РикІин къуш лув гана хелел акъатна.

Нефес гарув гана, тІал гарув гана,
Базардин кьинери галудна лугьуз.
Гьикьван таб акуна къал гарув гана,
Девирди кьиляй гум акъудна лугьуз.

Шукур, ялтах иви хьанач дамарда,
АкІ жемир аял я, цІувад яш ава.
Гафунин дуьняда дуру жезва зун,
Шиирдиз каш ава, чІалаз каш ава.

Белки гьавиляй я, алцур жеда фад,
Гьазурдаз регьят я, шаир рекье тваз.
Вуч ийин, садра туш квахьиз лезет - дад
Йисар рекье туна фикир рикІе таз.

Амма жуван дуьня михьиз хвена за,
Зи рикІин кьер течир гине амазма.
Гьикьван элкъвейтІани киле терсина,
Зун жуван киледин къене амазма.

Винел хквезвайди алахьда са къуз

Заз иви, заз кІараб атай пад чида,
Зи паспорт лезги чІал, лезги шиир я.
Булахдин дад чида, накьвад дад чида -
РикІ ацІун суьгьуьр я, кхьин суьгьуьр я.

Авазва Аллагьдиз, чаз гудай затІар,
КІвекІве нефес гана, ахпа звал гана.
Гаф я зи дуьнядай дуьнядиз дакІар,
Хтарин хад кІватІиз кІеви гъал гана.

СтІал гьинай къвезва цавариз чида
Винел хквезвайди, алахьда са къуз.
Пуна такь аватІа, хеле цуьк гъида,
ЧІижрен гуж акуна авахьда са къуз.

Каф алай байихар алцифрай гьеле,
Аллагь, зун сенятдин зуракІрикай хуьх.
За гъил кьур шумудан къван авай гъиле -
ЗуракІрин гъилевай яракьрикай хуьх.

Чарариз - зи виляй вил ахъайзавай,
Залай тІимил туш кьван, цІарарин акьул.
КьатІунрин кьегъвера кьил ахъайзавай
Бес вучиз гьар сефер, шаир я батІул?

Шиирдив лепе тан, кьваларин япа

Зани Абир муаллимди алатай гатуз Шалбуздиз фин къетIнай. Яраб алай гатуз физ жедатIа?

Килигун иер я, хкаж хьун мурад,
КIуф алай кукIушри хчуда зурзун.
РикIелла Абир дах, рикIел хкин мад
Шалбуздин дердина дили хьанва зун.

Кьакьанра уьмуьрун дуьня кьаз гъапа,
ВацIариз чан-рикIин, ятарин чIалал.
Шиирдин лепе таз кьваларин япа,
Гафун шикил чIугван рагарин цлал.

Алатрай хумаяр, ахъа хьуй рекьер,
ТIал къванциз тавуртIа, гъил хчудай туш.
Мецин квал рекьир кьван, алатна кикер,
Яргъалай килигна вил ацIудай туш.

Шаирвал азаб ваъ, зегьмет я чIехи,
Са легьзе ван туна, алахьда зи хъел.
Вил вегьин кьацIариз гирвейрин рехи
КукIушриз нехиш я, цIайлапандин гел.

Аллагьди суракьна, экв тунва рикIе
Дуьня рикIин вилив акурай лугьуз.
Алахъда уьмуьрдал гъин тийиз леке,
Мез куьруь, гаф къуьруь тахьурай лугьуз.

Шиирдиз гана

Заз «Марвардин» межлисда чIехи Дарвина «КцIара гатфар» тIвар алай са шикил пай гана. Салам хьурай вичиз...

РикIиз темен гана чим галай гару,
Ватандиз шиирдин чIав хтанава.
Рехъ тахьай къузаяр аквазва хару,
Кьуд патаз ракъинин нав хтанава.

Дарвина фагьумдив хкатIай шикил
Гуьнейра акайна, хтанва гатфар.
Жигъирдин кьве къвала амукьзава вил,
Кьакьанрин акунра ацIанва гатфар.

Къванцин къван тир рикIяй хкаж хьана цIир,
Дамарда экв твазва, нефесда ялав.
АцIанва сиве кьван зи тубайрин вир,
Гуж меце акьурла, гудачни къилав?

КьатIунрин михьиди рахазва рикIив -
Байихрин гъулгъула алцифрай лугьуз.
Билбил захъ элкъвена, авуна цIив-цIив:-
Тек ваъ, «Марвар» галаз илифрай лугьуз...

Лепейрин ван ава, шагьвардин гьуьлел,
Вилел ваъ, япал ваъ, рикIел чIалахъ я.
Шиирдиз пай гана, рикI кьуна гъилел,
Зун гьалал сенятдин рекьел чIалахъ я.

Виш вилив килигда шаир атайдаз

Шиирдин дуьнядиз физ авай рекьи
Зи рикIяй кьил ганва, ша, илифна хъвач.
Устадрин ирс ава, дидедин лирли,
Гъил гана, вил гана са къекъифна вач.

Къвал-къвала, рикI-рикIе санал ала чун,
Са рекьяй физва зун, а рехъ и рикIяй.
Гьахъдив агакьзава, мукьвал ала чун,
ЦIелхемдай физва зун, а экв и рикIяй.

Гафунин дуьнядин варарал къвазмир,
Я къене ял ягъа, я къулухъ элкъуьгъ.
Чешмедай хурпI ая, чарарал къвазмир,
КалацIдак къекъвемир, маядик къекъуьгъ.

Виш вилив килигда шаир атайдаз,
Атунни, хъфинни са мах я иер.
И вар ахъайдайдаз, и вар гатайдаз,
Зун завай къакъудин гунагь я иер.

Квез жедай гунагьар гьатрай зи хиве,
Марфадин чкадал, цIарар авахьрай.
Руьгьда рикI авайбур, амукьдач кIеве,
Уьмуьр гаф галаз хьуй, уьмуьр алахьрай.

Цаву гьай гана

Цава циф цIрана, чилел аватна,
Вацра киф храна гъенел акъатна.
Зунни ацIай рикI гваз кимел акъатна
Руьгьди нехиш ягъай, гафар пай гана -
Цаву гьай гана.

ЦIайна секин кьере суьгьуьр атана,
Къванцел тIал хъухъвана, шукур атана.
Лал легьзе рахана, уьмуьр ацIана,
Къене январ хьана, къецел май хьана -
Цаву гьай гана.

Руьгьдин экуьн цIарцIел лепе къугъвана,
Къугъвайди яргъа ваъ, рекье къугъвана.
Гуьллеяр кьатIунрин рикIе къугъвана,
Сада зи ял кьуна, сада цIай гана -
Цаву гьай гана.

Тандикай, чандикай цIарар хкатIна,
Ракъинин нав алай чарар хкатIна.
Дуьнядиз шиирдин сувар хкатIна,
Сада рикI акайна, сада чай гъана -
Цаву гьай гана.

РикIе гаф хъухъвана, зи хиялда цав,
Меце агь чIагана, чандин виле дав.
Зи чIалан дувулри хел-хелнава чIав,
Сада зи гъил кьуна, сада къай гана -
Цаву гьай гана.

ГьакIан хьанач вун

На заз ваъ лагьайтIа, «гьакIан» жеда вун
Мад цIарни кхьидач за ви тIвар кьуна.
Чидач, гьи жуьреда рикIел хуьда вун?
Бес вучиз за жуван хеве пар туна?...

Гьикьван кьинер гана, «гьакIан» хьанач вун
И рикIин зуз авай пипIе амукьна.
Гум къенез ягъана, залан хьана кун,
Чинеба жув-жуван гине алугна.

РикIелай алатна рикIяй акъудин,
АлкIана дамардин цлал алама.
Вил амукьин яни, туш хъел хкудин -
Вун вучиз канидан къвалал алама?

Ви рикIиз гьахьнатIан, акъвазиз хьанач
Аллагьди чи рекьер гьа икI кхьена.
Я дуьня чкIанач, я цав алугнач,
Мад вучда чи эквер, гьа икI куькIвена.

Шукур хьуй, на акьван пелеш тунач зун,
Къведайдаз рехъ туна акъатна яргъаз.
Гьавиляй за рикIе экъуьрзама вун -
ТIалдиз кьил агъузна, акъвазнач Эйваз.

Экуьн хийир, «Алам-ТВ»!

Акъатайла суван пелел,
Дагъдин къвалал дагъ акурай.
Хайи элдин чIалан кимел
Куьн атурай, Рагъ атурай!

Зи рангарин дуру виле,
Руьгъдин рикIе, рикIин кьиле
Лепе туна цава-чиле
Са ван ава:- Салам ТВ,
Экуьн хийир, «Алам-ТВ»!

Пара хьанва гунагь, чиле,
Залан хьанва, тIалдин киле.
Ял жез амач завай шеле
Кьезилра на, зи гъам ТВ,
Экуьн хийир, «Алам-ТВ»!

Ахъа хьуй рехъ, къени хьуй кIвал
Еб ягъана хкажа цал.
Кьуьл жез амач и гьавадал
Чара ая макьам, ТВ,
Экуьн хийир, «Алам-ТВ»!

Чи дидейри хвенавай гаф,
Кьилел «суз-ар» цIвенавай гаф,
«миш-див» шупIна кьенавай гаф
Вахце элдив зи гам, ТВ,
Экуьн хийир, «Алам-ТВ»!

Жагъана дарман

Геле гьатна хиялрин,
Хъеле гьатна аялрин.
Гъиле гьатна завалрин
Зи чIаварин ван.

Лугьунарна бахтуник,
КIев хьанавай тахтуник.
Агуд тежез бахт инихъ
Агаж хьана тан.

Тукъаз хьана рехъни риз,
Мез къвез амач шукур гъиз.
Тади гала уьмуьриз
Ргаз ава чан.

ЦIелхемрикай храна,
Ракъин гъенел цIрана.
Гаф-гаф, цIар-цIар чрана
Акьаз-акьаз къван.

Кьил акъатнач и гьалдай,
Чин кIеви тир зи тIалдай.
Къе гьекьедин стIалдай
Жагъана дарман.

Элдив вахкана

Шиирдив уьмуьрун пай атана заз,
Селдивай къачуна, элдив вахкана.
Зи руьгьдин дегьнедай гьай атана заз,
Элдивай къачуна селдив вахкана.

РикIел кьацI тавуна кьезил жедач хъел,
Вилел гел тIатIана тIимил жедач шел.
Тараз тIар тавуна агъузна за хел,
Чилелай къахчуна хелев вахкана.

Лекьрен муг кукIушра, кьвала хъсан я,
Фарлашни рекьел ваъ, цла хъсан я.
Дуьани шиирда, чIала хъсан я-
Мецерлай къачуна мелев вахкана.

Яшдал яш атунвай эхиз чир хьана,
Вуч чIана дуьшуьш я...негьиз чир хьана.
Рекье тваз чир хьана, шехьиз чир хьана-
ЦIвелай къахчуна шелдив вахкана.

РикIин хъуьтуьл хьун я шиирдив рахун,
Пара шеъ кан жемир, зи цIар кьван я зун.
Къачурди эхцигнач, и кьиляй лугьун
Гел тахьуй лагьана, гелев вахкана.

Гьатна

Акъалдиз-къарагъиз экъвез чир хьана,
Куьтендик акатна, макъина гьатна.
Дигьедик акатиз, ргалда акIиз
Терездик акатна, епина гьатна.

Нефесдин гел туна кам къачур рекье,
Экуьнал эл акун, мурад тир рикIе.
Гафунин кьегъвера, шиирдин никIе
КьатIунри вуч гвена кIатIина гьатна.

Цаварин гугрумар, стIалрин гьунар,
Цуькверин шагь атир, лекьерин сувар,
Тухвай кьван межлисар, лагьай кьван гафар -
Мефтеда чрана дадина гьатна.

Ахъайна зарпандар, буш туна кьенер,
Хиялдиз ким хьана, дагъларин синер.
Дидедин лайла хьиз зи рикIин ванер
Ракъинив агакьна, экуьна гьатна.

Ватандал рикI алай, шиирдал кьару,
Руьгь тIалди чухвайла, уф гана гару.
Къекъвена къубудин чкадик дуру
Эйваз и сенятдин кьацIина гьатна.

Аквазма

КІвачин ванер мукьвал хьанва гарарин
Лугьузва хьи, Яр хквезва гар галаз.
Йиф акъудна за часпардал цаварин
Хтана мад шиир галаз, цІар галаз.

Са цІиргъ ацІай нупа авай цин кІвале
Гаф чуьхвена, ацІайвилин кьере за.
РикІел алач рехъ алатна гьин кІвале -
Рекье туна, хуш геренрин бере за.

Са кІус яргъал юзаз авай гьуьлуьн тан,
Паспилеяр лепейрилай алатдач.
Квадарна вич, липІ амукьда зуракІ ван,
Уьленрин гъед чІехи гьуьлуьв агатдач.

РикІин ванер пай ракъана чІавариз
Мани хьана, кьиса хьана амазма.
Фена лугьуз лирли хьтин ахвариз
Кьуд пад вири, мелаик хьиз аквазма.

Экуьн цІарцІел кьил гунивай экуьни
Чан хквезва, есир хьанвай наварал.
Йифен дуьгуьр кукІвардайла Ракъини,
Гьахъ амайди чир хъхьана цаварал.

Сир ахъайна гафуниз

Цифер винел Яргъи рушан гъил кьуна,
Къенин шиир наварикай хкатIна.
Цавун виле канивилив вил туна
ЦIарцIун дуьгуьр нурарикай хкатIна.

РикI алтадна, руквар михьна къванерлай,
КIвал эцигна, муг авуна цIарара.
Камна фена къал акахьай ванерлай,
Гьар са кимел кьал атаднач сарара.

Дуьня тирвал кам-кам, чIиб-чIиб экъвена,
Пелен стIал хине хьана цуькверив.
Кхьинра ваъ, зун мецера къекъвена
Темен гана чIал хуьзавай рикIериз.

Чандин тIалар, тек дагълариз ахъайна
Сир гайила, суьгьуьр хъвана гъилелай.
КIелзавайдаз рикI суфра хьиз акайна
ТIвал алудна чи шиирдин кьилеллай.

Гьар са рахун тупIалагъна, кек гана,
Зун шиирдив терез кьуна агатна.
Сурай кIвализ гаф хкана, экв гана,
Элдин вилик ахъа пелев акъатна.

ЦIигел ама

Аллагь, заз муштулух гурай мелекри:
Дяве куьтягь хьана, рикI ахъа хьана.
А йикъал уьзелик курай мелекри,
Хумаяр алатна, рехъ ахъа хьана.

Нефесди цIай кьуна, мецел пих хьана-
Хер алай шиирдин аваз чара я.
Кьисмет чIихет хьана, крар чIих хьана,
Зи рекьел акъатай тукъаз чара я.

И кьерни, и къванни, чил цIигел ама
Заз чида, зи уьмуьр гьикI акъатзава.
Дидедин, бубадин вил рекьел ала -
Хтулар акунихъ рикI акъатзава.

Вуч гъариб ванерив юзазва симер,
Тезенаг къелем я, тIал ягъазава.
И гьава чарад я, пелеш я демер,
Нагъв рикIиз авахьиз хал ягъазава.

Аллагь, заз муштулух гурай мелекри:
Дяве куьтягь хьана, рикI ахъа хьана.
А йикъал уьзелик курай мелекри -
Хумаяр алатна, рехъ ахъа хьана.

Тара авай чIафарин гам

Зи дуст, рехи, экуь, сали кас Залов Бегьрам малимдиз

Куз авайдаз са хурпI яд гун суваб я,
Къе сувабар пара хьана дагълариз.
Чан-рикI тийин, зи дуьнядиз азаб я,
РикIин гафар чара хьана дагълариз.

Гьажидин пел*, элдин гъен я илифна,
Ихтилатна, гьал-агьвална, къекъифна.
ПIирен тулал* дуьа тийин айиб я -
Къенин дуьа, чара хьана дагълариз.

РикI алахьна аламатар акуна,
ГъвечIи вацIай верцIи шагьвар акьуна.
Казад* кьилел, лекьери дем кутуна-
Шаир сиве-сара хьана дагъларин.

Экъвена зун къе яйлахра сифте хьиз,
Цуьквед хъуьхъвел, пIуз илисна чIижре хьиз.
Кьил чугуна рифмадин лап дегьнедиз
Хиял гарун хура гана дагъларин.

Кьве кIарна за рекьин дамар, рекьин гъал,
Бегьрам стха, масад хьана руьгьдин гьал.
Шаир Эйваз илифайла Кчандал
ЧIафарин гам тара хьана дагъларин.

* *Гьажидин пел, Казадин пел, ПIирен тул Кчанрин хуьре пелерин, чкайрин тIварар*

Инаг Шагь я

ЦIигелвилел са цигелвал хтана,
Хайи дагълар яр хьана зи кьатIунриз.
Зартар* пелен иервилел атана,
РикI ахъайна къе вили кьур акунриз.

Инаг Шагь я кьакьан ава, кьвал ава
Шиир хъвана, мур цIрана рикIе зи.
Гаруз вичин, лекьрез вичин чIал ава -
Диде чIалал агь рахана меце зи.

Аламатри чка кьуна мефтеда –
Цлан равал цал акуна хиялриз.
Вуч авачир и дагъларин гьебеда,
Цифед вилел тIал акуна хиялриз.

Хамуниз ваъ, кьацI атIана кIарабдиз-
Пел кхьейда заз кхьейди кукIуш я.
Хур гуз жезва гила завай азабриз,
Къе дамарар цIарарилай арушна.

Ругьдин дуьня, кьатIиз кан хьун шиир я-
КьатIанатIа, кьатIаначтIа чидач заз.
Къацу синел уьмуьр маса суьгьуьр я -
РикIиз сабур хтанатIа чидач заз.

** Зартар – Кчанрин яйлах*

Цавуз хъфида

Чилел уьмуьрзавай, ракъинви я зун
Накьвадик кутуртIан цавуз хъфида.
Эл къведай жигъирдин рекьинви я зун
Дуьайрин дуьнядин къавуз хъфида.

ТIурфанар апсинна, алкIурна цлал
ЧIалан кьураматда, са цIиб яд хьана.
Акъвазна стха хьиз гафунин къвалал
ЦIарцIуз дамах гана, цIарцIу дад гана.

КурукI кукIварзавай цуькведин нефес
Геренрик акахьна рикIе зверзава.
Ашкъидин верцIивал, мурадрин гьевес
Шиирдиз элкъвена, кьиле хъверзава.

Гьайиф я, гьакI ракъуз къизил хьтин чIав
Гъед хьиз шуткун хьана, гъиляй аватиз.
РикIера рикI хьана, дарих тунач цав,
Зун мичIи-мичIер туш, виляй аватиз.

Чилел уьмуьрзавай, ракъинви я зун,
Накьвадик кутуртIан, цавуз хъфида.
Эл къведай жигъирдин рекьинви я зун,
Дуьайрин дуьнядин къавуз хъфида.

Цав кьуна фена

Зун СиратIалдилай тем-тек алатна
Камар дуьз къачуна, рав кьуна фена.
Чидач гьи элкъвейдал зи экв алатна,
Фагьумдиз яб гана, къав кьуна фена.

Гаф рикIяй иер я, ихтилат кьиляй,
ЦIукIварал цIам тунач, масадан хъиляй.
И дуьня ракъузвай рапунин виляй
Герен гъариб тунач, чIав кьуна фена.

Шумуд къуза кIарна, шумудни са тик,
Къванериз эхнавай къван я, кьван зи рикI.
Цавун кьакьанвиле Аллагьдин вилик
Къакъун* къалурайла, нав кьуна фена.

Хъел кьвалаз ягъада кукIушрин гару,
Къене тIакь авайдан гаф жедач къуру.
АкI жемир галатна са шаир хару
КьатIунар мур хьана, дав кьуна фена.

Сувабрин, гунагърин арада гьатна,
ТIаларин цIиргъина, харада гьатна.
Ахвар кваз экъвейбур кьарада гьатна,
Эйваз ахъа вилив цав кьуна фена.

** Къакъун – скамейка*

Накьни пака, къе уьмуьрна

«Са шумуд йис я, Эйвазан 2 лагьай нефес ахъа хьана. Идан себеб зазни чидач. 3 лагьай нефес, йигинвал хьунал зун мадни шад жедай.»

Видади Севзиханов, Лайих журналист

Мелекри перемдал седеф цвана зи
Гьавиляй са цIийи нефес атана.
Накь, пака кьведни къе уьмуьрна рикIи,
Чанда тIем зурзуна, гьевес атана.

Экв накьвад рикIева, чилик элкъвена
КукIуш рахуй лугьуз, сел рахуй лугьуз.
Мецериз яб гана, жувак къекъвена
Элдикай къакъатнач, эл рахуй лугьуз.

Шиир канивилин кьарай я верцIи,
Ахпа сенят къведа, ахпа цIар къведа.
Гафун имтагьандай акъатай хциз
ТIурфан къвез алатна, са шагьвар къведа.

Аку и легьзеда, хуьз тахьайтIа жув
Я мелек агатдач, я шиир къведач.
Фурсинин гъил кьуна акатайтIа пIув
Я чешме алахьдач, я гуьгъ хкведач.

Мелекри перемдал седеф цвана зи,
Гьавиляй са цIийи нефес атана.
Накь, пака кьведни къе, уьмуьрна рикIи,
Чанда тIем зурзуна, гьевес атана.

ЧIав рикIе къван хьана

Зун дидеди кIеве твазва. Гьар экуьнахъ жузада:
- Я бала, рекьер къе ахъайзавани? Бакудин рехъни кIеви я, Магьачкъаладинни. Балайривайни хуьквез жезвач. И вирус алатначни? Я Аллагь, дуьня, саламат хьурай, виридахъ галаз!..

Къене чIун амачир* са свах туш зи рикI,
Балайрин рехъ кIеви, диде патав гва.
Къайгъу я, фикир я, са агь туш зи рикI,
Юкьван тар ханавай диге патав гва.

Къе пехил килигна, лифрен баладиз-
Лув гана Киригай Гилидиз фейи.
ЧIав рикIе къван хьана, гьатна цIиргъина
А патаз деминиз, килигиз фейи.

Зун яд хьиз циферин дамарда туна
ТIуьгъвелрал, хумайрал авадра Аллагь.
Къванцин рикI чуьхвена, вацIув вугана
КIев хьанвай кьацIарлай аладра, Аллагь.

Лепейрин юкь кьуна, гьалзава гими,
Са патай къван къвезва, са патай гуьлле.
Гъиликай галкIидай гъил тахьуй кими,
Шумудан ван къвезва акъвазна хъеле.

Зун лезги шиирдин цIвагъ я, суза туш,
Цаз къахчу чилелай, Ватан я, Аллагь.
Къал квачир са дуьня мурадзава за,
На вад югъ ганвайди инсан я, Аллагь.

** -чIун амачир свах – нерв акъуднавай свах*

...Гез ахъайна за

Муквалай къарагъдач секин къвазда лекь
ВацIари дагълара къал акъудайла.
Кьуд пад иер жеда акахьна рвекI-рвекI
БицIекдай лайлади чIал акъудайла.

Хъуьрез чир жедалди мез ахъайна за,
Лирлидин дегьнеда рекьер алатна.
ЦIар такур гафариз гез ахъайна за,
РикIин квал рекьир кьван кикер алатна.

Дуьнядиз шиирдин виляй килигна
Тангари эх тийир аял хьана зун.
ГалчIур жез алахънач, кьве гъил винизна
ЦIарцIе ацукь тийир хиял хьана зун.

Къелем сабур хьана, чарчи гъил кьуна,
Шиирдиз атай туш рекьер алатна.
Са кIус кьван и кимел кIвачи чил кьуна,
Секин пIипI жагъурна жував агатна.

Кьакьанвал, векъивал кьатIиз туна зав -
Чи рагар, чи вацIар, чи кьвал сагъ хьурай!
Шукур хьуй, и шиир кхьиз туна зав -
Чи лирли, чи лайла, чи чIал сагъ хьурай!

АцIанва чаз...

Чандихъ галай дидейри чан гуз амач,
Балайрин рехъ агъзур патай атIанва.
Чал вирусдин, Азраилдин кар алач -
АцIанва чаз, ацIанва чун, ацIанва...

Физ кан хьана къе ахварай ахвариз,
Рекьин кьиле рехъ атIана цацари.
Зунни зи зун амукьна кьил галтадиз,
Агь чIугуна, кIев хьанавай кьацIари?!...

«Мус ятIани» хьурай лугьуз мукьвара
Зи елкенар муьтIуьгъ жезвач гарариз...
Чир жез авач шиир кхьиз ахвара
Уьмуьр вири элкъвейтIани цIарариз.

Ихьтин кьисмет, пай гана заз шиирди:
КьатIун чара, аккун чара, цIвагъ чара.
РикI кьунава хайи чIалан суьгьуьрди:
КIеле чара, кума чара, дагъ чара.

Руьгь галуддай нефесни заз канзамач -
Секин авач, шулугъ кума тIимил кьван.
Алатна жед, зи дуьарин ван амач,
Я цIиргъина къулухъ кума тIимил кьван...

Лидив кихь ийиз таз, кхьиник гала

Булахдин верцIи ван япуз авахьна,
СтIалрай ацIана шиирдин такъа.
Чандикай куьз хьана гъапуз авахьна,
Нефесдиз серинвал экяй хьана са.

РикIиз цурк акъатна, зурзуна дамар -
Накьвадин верцIивал руьгьди кьатIана.
Къванци цуьк ахъайна, хиялди лувар -
РикIиз гьекь акъатна, дуьня ацIана.

Зун жуван гьавадал, зун жуван гарал,
Лидив кихь ийиз таз, кхьиник гала.
Аллагь, вуч иер я дигедин хурал
Гьар са къван терездик, епиник гала.

Гьикьван кутугнава дагълариз шагьвал,
Лирлидиз булахрин верцIи авазар.
Накьвадиз, Ватандиз такурай тахвал,
Рекьелай алатрай цацун тукъазар.

Кьилел къив, пелел жив алачир чIавуз,
Шагьдин кIукI кукIуш хьиз акваз амач лагь.
Зи цIарцIе элдин тIал амачир юкъуз
Эйваз хъфена лагь, Эйваз амач лагь!..

СтIалда гьуьл ава, ккIалда дуьня

Къе лайла уьмуьрна, къе гаф уьмуьрна,
Къенин югъ йикъарин шагьдиз элкъвена.
За Аллагь уьмуьрна, инсаф уьмуьрна,
Панагьдиз элкъвена, агьдиз элкъвена.

Дидедин лирлидай атай гафарин
СтIалда гьуьл ава, ккIалда дуьня.
Атирдай рикIин кьил ацIай гафарин
Нефесда цIай ава, хиялда дуьня.

И руьгьдин манидин верцIи аваздал
Зун гьеле къелем гваз имтагьандава.
ПIузар вили хьана Шагьдин аяздал:
Ватан яргъара ваъ, и Ватандава.

ЧкIурнач, эцигна рекье тур йисар,
Мурадрин къванцин пар цIарарив ялна.
Метериз гуж фена хьанатIани тIар
ЧIарарив галчурна, сарарив ялна.

Чешмедин вилелай цIам хчуна за,
Яд михьи чкадлай хъвана канзава.
«Жедачриз» яб тагуз, кам къачуна за,
Шиирдиз лезги чIал гъана канзава.

Тхулдал кьван пун вегьена чирда за

РикI ахъайна маниди хьиз гафари
Элдин вилик акъатайла, уьмуьрна.
Зи цIарар я, гугрумзава цавари-
ЧIаварилай алатайла уьмуьрна.

Зур асирдив сагърай лугьуз гъил гана,
ТIарамарна къе рубабдин симер за.
Заз йисари рехъ къалурна, вил гана,
Лепе-лепе галтадарна рикIер за.

Къван хьанавай хални аваз дегьнеда
Гьар са рикIе са дуьнядиз экв жеда.
Къал акахьай тIални аваз дегьнеда
Гьар экуьна са алемдиз рехъ жеда.

Шиирдин рехъ хайи чIалан сир я са
Лирли хьтин аманатдай атанвай.
Тхулдал кьван пун вегьена чирда за
И накьвадин аламатрай атанвай.

Герек туш заз дуьня гьатун хъеле зи,
Лугьуз тахьуй шаир кимел тек ама.
Ярдихъ галаз са кьуьл гьатна кьиле зи -
Вуч хъсан я, рикIяй- рикIиз рехъ ама.

Жував агата

Шаир, Кьулан вацIун ванциз элкъвена,
Руьгьдиз чан-рикI ая, чIалаз салам це.
Эл фидай рекьеллай къванциз элкъвена
КукIушдиз салам це, кьвалаз салам це.

Вун жував агата, жувавай кан хьухь
Ви рвекI-рвекI акурда гичIи талгьурай.
ЦIарара эвер хьухь, манида ван хьухь
Гелевай лупайри пичIи талгьурай.

Гьар къамбут акьурла йифер акъудмир,
МичIерин дегьнеда рехъ алатайтIан.
На руьгьдин цаварив цифер агудмир,
Цаз алай уламрал кек алатайтIан.

Шиирдив эцига къванцин винел къван,
Байихрин экв акьур тIал секин хьурай.
Нефес кьван кан хьурай инсандиз инсан,
Ви ванцин лайладив къал секин хьурай.

Вун жував агата, на рикI михьиз хуьх,
Гьар са шеъ ивидай, гаф рикIяй къведа.
На чешме михьиз хуьх, на рехъ кIевиз хуьх,
Кьилихриз дурувал саф рикIяй къведа.

Гаф гала рикIик зи

Квал гала рикIик зи, чухваз канзава
Асефан манидив, Медетан цIарцIув.
Акьулдиз захъ галаз рахаз канзава
Лугьузва вич квачиз къугъвазвалда цIув.

Аллагьди шиирдиз рехъ ахъайна заз
Мурадрин дуьнядал ашукь хьуй лугьуз.
ДакIар ахъайна заз, рак ахъайна заз,
Къенез кам къачуна амукьрай лугьуз.

КукIушрин къаябри стIал тагайтIа
Булахриз тIакь къведач, вацIариз тIакьракь.
Жуваз пай атайдаз нехиш тагайтIа,
Квелинвал авуртIа агал жеда рак.

Нуш хьана гьар акун, хуш хьана суьгьур,
Руьгь цIарцIук арушдай рекьер акуна.
И кьиляй а кьилиз са чIиб я уьмуьр,
Шиирдиз рикI ганвай рикIер акуна.

Элкъвена атай рехъ акваз кан хьана,
Гагь къулав къугъванвай, гагьни зун вацIув.
Гаф гала рикIик зи рахаз кан хьана
Асефан манидив, Медетан цIарцIув.

Дамардиз звер гана...

Гьуьл къеняй кIеви я, чилни къецикай
Цавуз и рикIиз хьиз тар акурди туш.
Кьакьанар галатдач шаир хцикай,
ЦIарарин пар хьтин пар акурди туш.

Кьенер кваз такьуна хиял къуш хьана,
КьатIунриз гаф алай чка жагъанва.
Меци тIал регъвена, са пIипI буш хьана,
Вилиз гъам алцумдай чуква жагъанва.

И рикIин ванеркай мад авайди туш,
БицIекдиз лайла я, бегьемдаз макьам.
Эл квачир шадвилиз дад авайди туш,
Чарчиз нехиш атIуз кьезиларда гъам.

ЧIалакай экв хьтин гафар хкягъиз
Дамардиз звер гана, хтар кIватIда за.
Гъетериз илифиз, вацрай авахьиз,
Фин-хтун кьезилриз лувар кIватIда за.

Ягъаз илис хьана тубайрин къене
Жезвайди и рекьяй аял хьиз фимир.
Къванцикай руг жеда чIаварин гъиле -
Зун къванциз акъудун хиялдиз гъимир.

ЦIарариз элкъвена и рикIин суза

СтIалра яргъи руш хъуьрезвай пелел
Шаир илифнава, цуьквер я кьуд пад.
Гъуцарин тахтунал, кукIушрин кьилел
Аллагьдин гъил ала, иер я кьуд пад.

Инал «Ашукь гада»* ягъазва гару -
Нуьсретан чуьнгуьрдив рахазва дагълар.
Эл кани шаирдин кьатIунрив хару
Вичел вердишарна къугъвазва дагълар.

Цифедив ацIанва са дегьне къуза,
Зун ракъин цIелхемрин луварал ала.
ЦIарариз элкъвена и рикIин суза,
Руьгьдикай галкIана цаварал ала.

За гьалал чандикай хккатIна шиир,
РикIиз регьят хьана, меци чил кьуна.
И камув, а пелев агатна шиир,
Чешме хуш рахана, вацIу зил кьуна.

Рубабдин симера гьатнавач бириш,
Авазра сел ама, макьам чара я.
КукIушрин манийрал хьанава вердиш,
Шаирдин байихрин са гъам чара я.

* *«Ашукь гада» Ашукь Нуьсратан мани*

Зи тIаратI

За кьецIил гунагьрал пекер алукьнач,
ДатIана жув, жуван къвалал акъвазна.
Закай дагъ алугна, цуьквер алугнач-
Гьиниз фейитIани, чIалал акъвазна.

«Ша!»- лугьуз мелекри варар ахъайна,
Женнетар къвал-къвала алай чкадал.
Гьеле гаф чимизмай чарар акайна
Цаварик цав дакIар галай чкадал.

Хиялрин дегьнеда алатайла рикI
ЦIеп-цIийи цIарарин суракьда хьана.
Пелешвал шагь хьана галатайла рикI,
Танда такьат хвена, чирагъда кана.

Чинеба ичIивал ацIурна чIалав
Шиирдин, манидин рехъ тIаратI кьуна.
КьатIунриз тIем гана, рахунриз къилав,
Дидедин лирлидин экв тIаратI кьуна.

Хкягъай рехъ

Легьзедиз гаф жеда, гафуниз легьзе
Макьам кьаз хьайитIа, дад пара жеда.
Ихтилат михьи хьуй, кьатIунар дегьне,
Фагьумдин чешмеда яд пара жеда.

Халикьдиз кан хьана, лезги хьана зун,
А касди гайидаз гъвечIивал жедач.
И рикIин ягъунриз гуьзгуь хьана зун,
Зи рекьиз гьяркьуьвал, яргъивал чидач.

Ченедик гъил хьана, вилерик цIамар -
Йисар рекье туна цIув къугъваз-къугъваз.
Цав дамар-дамар я, чил дамар-дамар-
Кьве патахъ пай тахьай са рикI ама заз.

ЧIаваркай са герен чуьнуьхда жуваз,
ТIалариз гьад кьунар рикIиз акурай.
Чан кьуна фейибур хтайла мукваз
КIвалин къен, чIалан гъен михьиз акурай.

Зун пелен кхьинрин къене къекъвена...
Има гьахъдин рехъ я, шиирдин рехъ я.
Зун куз-куз ялаврин гине къекъвена-
Бахтунин дуьшуьш туш, хкягъай рехъ я.

Тухул зурзуна

Къе зи вилик са иерди акъатна
Галтад хьана а кам, и тик зурзуна.
Регъуь чинив виш иервал агатна,
Чанда лепе, танда и рикI зурзуна.

Цуькверикай хкатнани вун чилел,
Циферикай аватнани и пелел?
Мелек яни, элкъвез авай зи кьилел,
Гебе хьиз тир гатфарин ник зурзуна.

Рагъ чи хуьряй акъатай хьиз хьана заз,
ВерцIи легьзе, ацIай герен гъана заз.
Корона* ваъ, са хъуьтуьл тIал гана заз-
Цуьквед винел хъуьрезвай чиг зурзуна.

Вил вилери, зун цIвелери тухвана,
Туьд ванери, мез сарари чухвана.
Цавай фена, ам гарари тухвана,
Агьдин аваз галукьай цуьк зурзуна.

АлакьдатIа муьтIуьгъ жемир кьатIунриз,
ЧIал течирдан чан хчудай акунриз.
Шаир Эйваз, ара це на рахунриз,
Са ваз чида, ви тухул гьикI зурзуна.

**корона – коронавирус*

Шиир кхьена

Акьаз-акьаз, акваз-акваз чрана
КIелед хивен кIарцIел шиир кхьена.
КукIушрин рехъ мурадрикай храна,
Лекь ацукьай къванцел шиир кхьена.

Цавун сабур чилин агь хьиз акуна,
Фейи уьмуьр, верцIи мах хьиз акуна.
Шалбуздин кIукI ЧIехи Шагь хьиз акуна,
КчIен суван ценцел шиир кхьена.

ГъвечIи легьзе тухун патал нушвилив
Уьмуьрна за, къе кьакьанра хушвилив.
Лув юзурна, катра вичин къушвилив-
Руьгь галтадай ванцел шиир кхьена.

Бахт жагъуриз рехъ атIанач яргъариз,
Шукур гъана и элкъвейриз, чархариз.
Эйваз хьтин бала ава дагълариз,
Гьахъдин кIвалин варцел шиир кхьена.

Эйваз хьиз фида

Цаварин кукIушар акьунва рикIе,
Ракъиниз мукьвалай килигиз кан я.
Мелекрин кьуьгъвериз вегьенвай никIе
Уьмуьрдал легьзеяр илигиз кан я.

Няметан цIар кIелна, Саидан къаза,
Твар чилел вегьимир, гуьг лагьана заз.
Ракъинал чрайдал Ракъин нав жеда
И кIвалах течирда чиг лагьана заз.

ГьакI фенач и чанда акьур кьван къванер,
За эхна аквамир, къеняй кана зун.
Ван тахьай кьасарна атай кьван ванер,
ГалчIур тахьайтIани рикIяй хана зун.

Дуьнядиз гаф галаз атай ксарин
РикIиз часпар жедач, гьуьлуьз кьер жедач.
Уьмуьр шаирди хьиз кьатIай ксарин
Чанда агъу жедач, мецел шер жедач.

Зун, гьалал жигъирдай аладарна ван,
Гьарай хьиз атана, аваз хьиз фида.
Къелемдал, цIелхемрал чIалахъ я жуван,
Кам къачур варарай Эйваз хьиз фида.

Акъата

Я рикI, хъуткьун жемир, ша секин акъваз
Дуьарин мел алай кимел акъата.
КIев хьанва уламар, хци хьанва цаз
Стхадиз салам гуз муькъвел акъата.

Чандилай хумайрин элкъуьн акуна,
Руьхъ жемир яргъалай ялав акьуна.
Шаирдин дуьнядив на кваз такъуна
Теспача агатмир, цIигел агата.

Гъетерин арайрай нур хьиз авахьиз,
Йифен часпаррилай экв хьиз алахьиз,
Уьмуьрдик акахьиз, руьгьдик акахьиз
Эл авай жигъирдал, рекьел акъата.

Са гаф туш лугьузвай, жеривал жеда,
Къене цIай хьайила канивал жеда.
Итимдиз датIана къенивал жеда-
Рагъ хьана, жув хайи чилел акъата.

Гьатайла хиялрин, мурадрин гъиле,
Нефсинай ацIурмир йисарин шеле.
Эйвазни вич-вичик къекъвезма гьеле-
Яргъариз алатмир, гъенел акъата.

Кьил тик кьуна акъатрай

Шаирдин тІал какахьнавай стІалар
Къен ацІайла, чІередилай алахьда.
Шиирдин цІал кІеви хьанвай ккІалар
Сел татайтІа гьуьлуьк четин акахьда.

Къакъун* туна за сенятдин кІеледа,
Кваг арушна, къенин югъни миф хьана.
Кьил къекъвена мад тІаларин киледа
Нисин хьана, ряден хьана, йиф хьана.

Кьакьанрин мах къе ахъайна пехъери,
Эхир кьиле кьиникь ава, яс ава.
Чилин рикІин туьд кьунава мичІери,
И къажгъандал алат тийир кьас ала.

Таж алайбур* кчахнава дуьнядиз,
Нефес мукай акъат тежер гьалдава.
МуьтІуьгъ тежез хиве гьатай къайдадиз
Зи рикІни руьгь лугьуз тежер къалдава.

Цавукай кьван чиликайни кичІе я,
КьецІил кІвачер ацІанва зи цацарай.
За гаф лугьун гьечед вилик гьече я,
Цвез физ амач вацІал алай кьацІарай.

Гуьнагь чуьхуьн вуч гаф ятIа чидач заз -
Михьи хъхьун, тахьайтIа къван гун ятIа?!
Са хумадин аламатар кваз такьаз
Инсанвили шейтандиз чан гун ятIа!?

Чил и къалдай кьил тик кьуна акъатрай,
И дуьнядин гьар са пипIе Рагъ хьурай!
Рекьекьулрин пун накьвадкай хкатрай
Дуьнядихъ кваз хайи элни сагъ хьурай!

**къакъун – скамейка*
**таж алайди – коронавирус*

Жуван легьзе кьатIана

Аллагь, вун зи рикIе ава датIана:
«Ша!»- лагьайла, са кам вилик къачузва.
ЧIавар къене жуван легьзе кьатIана
За дуьнядиз лезги шиир лугьузва.

Гарун вилик гъил винизна хиялри,
Ракъин гине муг авуна, хъверзава.
Чилин рикIяй руьгьдин вилин стIалри
Булах хьана, чешме хьана зверзава.

Зи шагь дамар сенгер хьана цIарариз,
Акьаз авай куьлуь –шуьлуь эхна за.
МуьтIуьгъ тежез къамбутризни харариз
И сенятда зуракIвилер негьна за.

КьатIунрин рвех яд галачиз элкъвена,
Гел атIана, пих акъудна рекьериз.
Чигед виле дурувилик къекъвена,
Экуь хьунин мани пайна рикIериз.

Вуч хъсан я, гаф туьтуьна акIанач,
ЧIалан рикIяй элдин гъенел атана.
Са чIавузни вакай умуд атIанач,
Аллагь вун зи, рикIе ава датIана.

Зи дуст Руслан Шейдаеваз яб гайила кхьей шиир

МичIивилин вини кьиле алатна
Руьгь элкъвейдал зенг атана, чIар кана.
Цавун рекье ви ван хьана, хъверна за,
Дуьня рикIиз, рикI цавариз яр хьана.

Зурзун хьана алахьна зун цIарарлай
Звал къачуна ви ванерин къатарай.
Агакьна зав, йифен рикIе цIелхемар
Рехъ атIана рагарайни ятарай.

Экуьн-экуьн яру хьана гьуьлуьн юкь,
Рагъ дуьнядиз хъуьрез авай бере я.
Лепе кьерев пара хъуьтуьл агатна,
Руслан цIарцIув агатзавай жуьре я.

...Сагъ хьурай

Ракъинин атир квай къени инсанар,
Руьгьда экв хъуьрезвай кани инсанар,
Я лирли инсанар, мани инсанар,
Чи звал сагъ хьурай!

Са чIалан цIелхемар танда авайбур,
Гьалалвал, итимвал чанда авайбур,
ДатIана и рикIел, мецел алайбур,
Чи кIвал сагъ хьурай!

Дамарда са тIалдин стIал авайбур,
Кьисметдал аямдин чкал алайбур,
Цацари чухванвай са чIал авайбур,
Чи чIал сагъ хьурай!

Мелекар агудна шиирдин кимел

Йиферин мичIивал гудна са гъилив,
Ахвар юза хьана, цIарцIу кьил гана.
Йисариз килигна фагьумдин вилив
Чили ша лагьана, цаву гъил гана.

(Накьвадиз ваъ аваш, ахъад я варар
Гьахъдай атай шаир гьахъдиз хъфида.
Къе мад гъилелайна Эминан чарар,
Ният пак хьайиди, пак яз хъфида.)

Гъетерин дуьняда, циферин винел
Чигедай кьатIунри гарар чуьхвена.
Мелекар агудна шиирдин кимел,
За рикIер куькIурна, и рикI куькIвена.

Гьеле кват хьанавач мурадрин гъилер,
РикIи шукур гъунин иервал я цIар.
Пелек гъил кутуна, мичIна за вилер-
Уьмуьр дегьне тир кьван иерни я пар!..

Зун жавабрик къекъведай

Йифен къене тIем къачудай пIипI авач,
Чил Ракъини гъилел кьурла иер я.
Хиял гару тухун тавур чIиб амач,
Къелем кьилин хъиле турла иер я.

Лугьуз тахьай гафариз сас регъвена,
Вилерин чIал чирда гила хъсандиз.
АцIайвиле, ичIивиле къекъвена
Квадарайбур пай хкида Ватандиз.

Зи легъв гьуьлуьз аватайтIа кан я заз
Экуьн цIарцIел Рагъ акуна хуькведай.
Аллагь рикIив агатайтIа кан я заз
А гьахъвиле, зун жавабрик къекъведай.

Къванцин чинал алкIида

Вил рекьевай гафар ава зи чанда,
ЦIигел тунач къе садан гъил кьуна за.
Къайи ийиз тIалдин рекIвен* и танда
Са капаш накьв рикIин кьилел туна за.

Гаф тIеамна хайи чIалан гъилелай
Мублагь рикIяй цуьрцер гьална цIарари.
Хура туна, жуван хайи пелелай
Аллагь, гьиниз тухузва зун гарари?

ТIал элкъвейра, къурбан тирда хвена зун
Мелаикри темен гана хиялриз.
ЦIун дердина цукIвар юкьвай фена зун
Уьмуьрдин рехъ какадарна хиял хьиз.

Циф алугна цIайлапанар ягъайла
Цаварални къал алайди кьатIана.
Кьуланфериз рикIе шиир къатайла
Аллагьдизни тIал авайди кьатIана.

Гьавиляй зи рикI руьгьдикай галкIана:
«Ваъ!»- лагьана бебеликрин къалариз.
Сур кхьин хьиз къванцин чинал алкIана,
Гъил юзурда галудзавай тIалариз.

* *рекIвен – ялав галачиз кун, жуьгьен хьун*

Рагъ жеда

ЧIавар къене чирагъ хьана къекъвей кас
Гафун кимел шагь тахьайтIан, мах жеда.
Чигед вилин рвекI-рвекIди рикI чуьхвей кас
Гайи касдиз яб тагайтIа ях жеда.

ТIал амукьда рикIин дегьне къатара,
Кьил къвазайла, хъел кIватI жеда гъутара.
Лил къаткида лал авахьдай вацIара,
Гафунин хер пара четин сагъ жеда.

Руьгь алкIана пехъи гарун луварал,
ТIвар кхьена «Лацу рекьин» наварал.
Алпанакай стха хьана цаварал
Яргъи рушни яр тахьайтIа, вах жеда.

ЧIалан рикIел иви гузвай хал алай,
КIар хьанавай булах авай, сал авай.
Са шаирди, мецел хайи чIал алай,
Таб кхьейтIа, кхьизвай гъил къах жеда.

Зи кьатIунрин рехъ хуьз авай вил ама,
Хизан ама, Ватан ама, чил ама.
И къуьнерал, тIем гайидан гъил ама,
Хуьз тахьайтIа гекъиг тежер агь жеда.

Къазунзавай азабрикай гатIана,
Гьахъдин виляй гьахъ гаф лугьуз атана.
Дуьняд крар за и жуьре кьатIана-
ЧIал хвейитIа элдин кьилел Рагъ жеда!..

Гъил къачу

Муркад юкьва цуьк ахъайда мурадри,
Байихриз тIем, кьатIунриз пун аватIа.
СтIал гунар, гад рекьемаз кьурада-
Къубу канда, Аллагьди гун аватIа.

Пай канзавач, гьече кан я Ракъинвай,
КичIе я заз, экв тIимил жез цIарара.
Руьгьдин ризкьи, руьгь авайдаз герек я,
Гаф каруш* хьиз гьазур тада тарара.

КIелзавайдаз ягъ-ягъунар канзавач
КIап галачир, рикIяй атай гаф хьурай.
Элдин кимел гъилел кьуна гъайиди
Михьи хьурай, дуру хьурай, саф хьурай!

Виртни гъери акадарин сад-садак
КIус къачурда мез гудайвал тупIариз.
Яб гузвайди хъуьтуьл хьана амукьрай
АцIай шаир агатайла гафариз.

Кьиса я са, алугна зун жувакай
Гунагь ятIа, гъалат ятIа гъил къачу.
Къаза я са, чIаварилай а пата,
Зи агьдин рехъ алатнатIа гъил къачу.

** каруш – гам хран патал тарарал арушдай еб*

- Салам, сагърай, хъсан рехъ...

Заз шиирда руьгьдин галатун гьатуникай
кичIеда, ша, са-сад галуд тийин!..

АцIанвай рикI кьезил жеда вич-вичиз,
Амма са кIус, фад хьайитIа хъсан я.
И сенятдин аламатар чара я,
Кьил чIугурди шад хьайитIа хъсан я.

Алахьайла уьмуьрдив жед дад акван-
Ял ягъада, аруш хьана гарарик.
- Салам, сагърай, хъсан рехъ!- хьуй рикIин ван,
Галатунин тIал тахьурай цIарарик.

Гин ахъайна заз дуьняди ша лугьуз,
Са тIимил кьван рикIин кьилел гелна за.
Ракъин чинал хъен акъудна шиирдин
Къурбан тирдаз лезги чIалал кIелна за.

ЧIалан кимел агудда

Карушрин кIентI йисарикай туькIуьрна
Гам ршана за уьмуьрдин тарарал.
Нефесдикай чирагъда экв куькIурна
Шикил чIугна за рикIерин варарал.

ХурпI авуна, хайи чилин гъилелай,
СтIал михьна за къелемдин вилелай.
Кап алтадна Къванцин стхад кьилелай
Къван хьанавай, къирав алай чIарарал.

РикI накьвадик, руьгь цаварик галкIана,
Хъвер пIузарал, тIал и хурал алкIана.
Дамар къана, кIараб хана, хал кана,
Амма за чиг ацукьарнач цIарарал.

Уьмуьр акваз, авахьзавай шиир хьиз,
Дад авунар элкъвез ава шиирдиз.
АкI жеда заз акъатда зи эхирдиз
Чка кьуна, куьч жедалди чарарал.

Гьар са кхьин, гьар са шиир имтигьан,
РикIин ягъун, рикIин гьарай, рикIин ван.
ЧIалан кимел агуддачни бес хизан?
Эвер гуда, чар кхьена нурарал.

КичIеда

Чи тIвар-ван авай профессор Агьед Агъаева кхьенай: - «СтIал Сулейман Дагъустанда варидалай пара дигишарнавай шаир я...» Вучиз? ... Пара гунагь кар я, литературадин ирсиниз гъил ягъун.
«Лезги Газетда»

Дагъустандин Халкьдин шаир Байрам Селимова «Ифей маша» тIвар алай рубрика тухузвай. А кас амачирла акъуднавай ктабда «литературный» туш лугьуз чи чIалан «ифей» чIурна, «къизмиш» кхьенва...*

Заз шиирда чIалан тIем
Гуз тахьункай кичIеда.
КIелзавайдан рикIе шем
Куз тахьункай кичIеда

«Ифей» чIурна, кхьин «-миш»
Я вердиш я, я шириш.
РикIел атай и бириш
Дуьз тахьункай кичIеда.

Пагь атIана хана цIар,
Эх тахьана кана чар.
Руьгьдин гъилив вегьей твар
Гуьз тахьункай кичIеда.

Са рикI я зун, кьацI алай,
ТIал акахьай вацI авай.
Са юкъуз мад вацIалай
Физ тахьункай кичIеда.

Какахьнава руьгьдин кIвал,
Гьидахъ галаз ийин къал?
Зи элдивай хайи чIал
Хуьз тахьункай кичIеда.

**- къизмиш (азербайжан чIалал) – ифей (лезги чIалал)*

«Ваъ!»- лугьумир садани

Салам хьурай, къурбан тирдаз
Зун лезги яз халкь авур.
Гаф тІвар алай кьакьанвилин
Суьгьуьрда тур, геле тур.

Салам хьурай, зи дуьнядай
Гьалал касдин гьахъвилиз.
За кам къачур и накьвадин
Михьивилиз, паквилиз.

ЦІарарилай хчуна каф,
Зи чешмеди гана кьил.
Хъел татурай са касдизни
Зи кьибле я хайи чил.
Кьеж галатІан руьгьдин вилик,
Кьезиларнач пар жуван.
Квал цацари кьейитІани
ЗуракІ тунач кар жуван.

Физ ава зун, атІуз-атІуз
ЦІиргъиникай хкатнач.
Инсанвилин къадагъайрин
Регъелривни агатнач.

Кьериз-цІаруз кьежирна туьд,
Вуч жедатІа заз хьурай.
Авур, тавур жузадайла
Гунагьарни гваз хьурай.

Амма рикІик са кар гала,
Лугьумир заз къене тур.
Зи ругьди цІар ягъадайла...
Хайи чІалал рекье тур.

КIелзавайдаз ахъайна вар

Завай чи шаирри чIалаз гъиз алахъзавай «итижлу», «Рагъсуз» гафар сакIани иливариз жезвач.

КIелзавайдаз ахъайна вар
Гъен геренда ацIана.
РикIе авай ялавдин цIар
Мецин кIуфал атана.

Къе чаз чакай хъел акатун,
Эхиз тежер тIал я са.
Чун зерятриз элкъуьрнавай
Сиясатрин хал я са.

Гафун кьилиз текъвезвайбур
ЧIалан кьилел гъанава.
За гъуц лагьай Ракъинин рикI
«-суз» акална канава.

« Вун хуш гелди!**»- лугьумур мад,
И дигедин хатур хуьх.
«Вун атурай, Рагъ атурай!»-
Лугьуз чIалан атир хуьх.

«Чух сагъ олни, аферинар!»*
Сив ацIурна лугьумир.
«Вун пара кьван сагъ хьурай!»- лагь
На жуван мез атIумир.

Чаз «йифни-югъ» авазватIа
«Геже-гуьндуьз»* кхьимир.

Чиз авачтIа, чирна кхьихь,
Аялар хьиз ккIимир.

Жезвач завай, «итижлу»* жез
КантIа рекьикь, кантIа тур.
ЦIукI илиса, ша, зи мецел
Хайи чIалаз гумир кIур.

ЧIал ава чаз, чIалал кхьихь,
Дидедин чIал рекьимир.
Жуваз гафар аваз-аваз
Патан гафар кхьимир.

Шаир Эйваз кьвал хьиз акъваз
Вегьизвайбур акьурай.
Рехъ къвез амай рекьинвийра
Мад са затIни такьурай.

* *Хуш гелди* ***(****азербайжан чIалал****)*** *– Вун атурай,* ***Рагъ атурай (****лезги чIалал****)***
Аферин (перс), Чух сагъ ол ***(****Азербайжан чIалал****)*** *-* ***пара*** *кьван сагърай* ***(****лезги чIалал****)***
геже-гуьндуьз – йифни югъ
итижлу, рагъсуз – чи чIалаз гъиз канзавай гафар

Хъфизва шиир

ЧIехи чилин и кьил, а кьил
ТупIалагъна хкажна зил.
Хайи чIалай ацIузвач вил
Хъуьрезва шиир.

ТIалдин гъиле туьд гьатна зи,
Гафарганри юкь къатна зи,
ЦIил-цIил хьана рикI гватна зи...
КьечIезва шиир.

Жуван гафар кваз такьуна,
Патан гафар цIарцIе туна,
«Жуьжедикай» рифма кьуна
Ишезва шиир.

ЧкIурна чIал, –миш,-муш кутаз
«Гьуьндур» кхьиз, «кьакьан» аваз.
Чи дувулрихъ, акьаз- акьаз
Къекъвезва шиир.

«Итиж» хьтин гафар пчи,
ТIварар чIехи, кьатIун гъвечIи.
«Алим» руша, «рагъсуз» хци
Рекьизва шиир.

Шагь эсердин винел «неве»,
Хтул ама гьатна кIеве.
Гунагь твамир масдан хиве-
Хъфизва шиир!..

Са рикI тада за

Са чешмедин уьмуьр гьална галатнач
Авахьна зун, чка кьунач чилик за.
Рекьи эхна, рикIи эхна алатнач
СтIал-стIал пай кутуна гьуьлуьк за.

Рекьин юкьвал, хияларнач атана,
За рикIериз рикIин месаж ракъана.
Дуьня къвазрай, зун элкъведа датIана,
Гьа и жуьре кьаст эцигна вилик за.

Сагъ тежедай кьацI амукьна фикирда,
Цацарин тIал, звер гуз ава шиирда.
Галчур хьана, амукьай туш эхирда
Мукьвал- мукьвал тIал кутуна кьилик за.

Фейи рекье гел тавуна хъфенач,
Алахъна зун, цIар тангара чуькьвенач.
Са чIавузни жув мажбурна кхьенач-
ЭчIелрикай михьи туна зи ник за.

КIеви варар ахъа хьурай чиниз чи,
Хайи чIалан экв илифрай гиниз чи.
Жакьвай цIарар кутугнава гьиниз чи?
Элдиз тада шиир ацIай са рикI за.

Хам я чаради

ТIалариз яб гана фагъир хьун четин,
Эйваз гьа Эйваз я, гъам я чаради.
КIар хьанвай са элдин шаир хьун четин,
Шаир гьа шаир я, хам я чаради.

Хума багьна хьана, хъхьанач сувар*
РикIин мет зурзуна, эх тахьана пар.
Ивидин хвал хьанай Саидан** кIакIар
Вилер гьа вилер я, цIам я чаради.

Шердив тезенаг* гва, юзурзава сим,
Белки яшарвай я, кьатIиз амач чим.
Гьидаз хъсан лугьун, япа такъан гьим?
Акун Абасбегдин*, тIям я чаради.

Аямди шаирдиз гайитIани къван,
Шукур хьуй ичIи туш Няметан майдан.
Аллагь, фурай къвезван и мехъердин ван?-
Зуьрне гьа зуьрне я, чам я чаради.

Хкведач шиирдай, амукьда ана
РакIар ахъаз туна ацукьда ана.
КуькIуьрда, туькIуьрда, алугда ана
ЦIилих цаварин я, гам я чаради.

**с увар – инал Шарвилидин сувар*
*** Къуьчхуьр Саид*
** тезенаг – мизраб*
** Абасбег – чуьхверин, кьаларин сорт*

Къене таз жедач

(Кваг ахъайиз, кваг храна Сим ришана, ракь храна. ЧIалан виле йиф акъудиз Дам арушиз рикI храна РикIин винелай)

И рикIяй дуьнядиз рехъ авай чка
Зи лезги мягьле я, лезги шиир я.
Байихрин дегьнеда, хиялрин муква
Юза хьун суьгьуьр я, рахун суьгьуьр я.

Зунни чIал са алем, зунни тIал са гаф,
Уьмуьрдин гъил кьуна пелел кхьенвай.
Зи руьгь канивал я, агудна кьве хаф
Са кьакьан къавахдин хелел кхьенвай.

Шиирдин кIвачин ван кIевиз атайла
Йифекай къакъатна ахвар чуьхуьда.
Азраил зун лугьуз, кIвализ атайла
ЦIарцIе рехъ алатна, ичIиз хъфида.

Зи дуьня, дуьня я кIеви тушир рак,
Атайдаз экв гана, рикIе рикI тада.
Кьилиз яб тагайтIа акатда тарак -
РикIиз ваъ лагьана, къене гьикI тада?

Гафуниз гаф къведач чандикай кана,
Кьилелай цIверекI хьиз элкъвез хьайитIа.
Лугьуда, шаирдин бахтуни гъана
ЧIалак элдин меце къекъвез хьайитIа.

Гаф чIав я, рикI чка...

Пелел кIвач илисна цавар кIелна за,
Анавай гелерин сир масакIа тир.
Экверин часпарар, навар кIелна за,
Элкъуьн пунарихъ тир пIир масакIа тир.

Гарун лепейрилай алатна ван хьиз
Гъетерин дувандал атана шаир.
Гаф чIав я, рикI чка, акъвазнач къван хьиз,
АкI жемир чиликай гатIана шаир.

Заз акур акунар руьгьдин диге тир,
РикIи хур гатазвай галатмир лугьуз.
Гафунин кьит чIавуз тIалаб еке тир -
Дувулри гъил кьуна къакъатмир лугьуз.

Мурадрин луварал, кьатIунрин гарал
Вилиз вуч акуна, рикIиз куьчна за.
Цаварин кьакьанвал, чилин иервал
Мус куьчна, гьикI куьчна, михьиз куьчна за.

Ватандин чIул хьана, хан хьиз ава цаз,
Агьдиз агь амай хьиз, хъвердиз хъвер ама.
ТIалдин юкьни юкьвал акъвазна Эйваз -
Цацу рикI чухвайтIан, меце звер ама.

Уьмуьрна за

Зи кьатIунрин кьепIин равал
Лайла хьана хайи чIалал.
Шукур хьурай, галудна тIал,
ЧIав уьмуьрна за.

ТIаратI кьуна рикIе шиир,
Хуьз алахъна фирни-тефир.
Гъуцарихъ кваз сад хьана сир,
Цав уьмуьрна за.

Яргъи рушан цIвеле авай,
Яру дагъдин пеле авай,
Са кукупIдин виле авай
Нав уьмуьрна за.

Шумуд кьатIун шупIна гъилив,
Гьайиф чIугна къайи кьилив.
Агакьайла руьгьдин кIвалив
Тав уьмуьрна за.

Ял кьуна зи, хайи кьере,
СтIал гана, чухвай хере.
Са сузадиз хьана чIере
Къав уьмуьрна за.

Михьиз хуьда

Фейиди легьзе тир, алатна фена,
Вуч фена гьакI фенач, къакъатна фена.
Шиир хьиз чандикай хкатна фена-
Гатфари лув гана, гад михьиз хуьда.

КукIушрин кьилихрай гьевес къачуна,
За руьгьдин дакIардай нефес къачуна.
ЦIараркай са сенгер, къефес авуна-
Зи дуьня шердикай мад михьиз хуьда.

Хиялар кутIунна шагьвардин кIвачел,
Байихри вулкандин юкьвал туна гел.
Шукур хьуй, шаирдив агатзава эл-
Чешме рагъулардач, яд михьиз хуьда.

Заз йифен гарари ахъайнава сир,
Сирда свар авайди чирнава эхир.
Ван квачир экв хьана, хкатIда суьгьуьр -
ЧIалан атир хуьда, дад михьиз хуьда.

Цавук галукьарна, чкадал ама,
Чилни авахьнавач,... накьвадал ала.
Сенятдин кьиле ваъ, тукьадал ама-
Вишез ваъ лугьузвач, къад михьиз хуьда.

Саламар лагь

ЧIехи Ашукь Ширинан руьгьдиз салам хьурай!

Экуьн-экуьн яб гана ваз
РикI алахьна, Ашукь Ширин.
Сир хьана заз, и руьгьдин вил
ГьикI алахьна, Ашукь Ширин.

Макьамриз кьий руьгьдай атай,
Чан хчуна, нефес хгай.
Ви дуьнядин гьарай кьатIай
ЦIиг акахьна, Ашукь Ширин.

Пара гафар гала рикIик,
Фикирзава лугьуда гьикI.
ЗуракIбуру кьацIурна ник,
ЦIуькI акахьна, Ашукь Ширин.

А ваз акур рекьер кIеви,
Амач билбил, амач мани.
Гатфар кьуьд кьван, хьана мекьи
Цуьк акахьна, Ашукь Ширин.

Эл цIиргъина мекъвел ала,
Рехъ атIанвай рекьел ала.
Гила вацIал регъел ала
Йикь акахьна, Ашукь Ширин.

Кьулан вацIал ишезва агь,
Цаву эхдач ихьтин гунагь.
Гьахъ ксариз саламар лагь
Чиг алахьна, Ашукь Ширин.

Шаир Эйваз ашукь я вал,
Ругьдин ризкьи ви гьар са чIал.
Агакьайла авазрин хал
Йиф акахьна, Ашукь Ширин.

Заз чиз ашукь, чи арадай яд фена

КIеви рекьерин хъиляй Ашукь Айдун, Ашукь Эсфира Хасплатова, зуншаир Эйваз ахъайна ватсапар ацукьдай яргъи хъуьтIуьн йифериз. Шиирни мани акахьна мецерилай алахьдай, рикIерин гуц-гуцдин ванери галтадардай чун, нубатдив лугьудай чна. Чуьнгуьррин симеравай аламатрив ашукьрин тупIари зи мефтеда чамарар ийиз тадай. Дем чкIайла чи кIвалевайда лагьана хьи, вуна ашукьрал гаф гьалдзамач гьа

Шаирдин ргазвай легьзе хьана, къвалак
къуьнт галукьардайдини хьаначир жеди...
Дарих хьанва, я ашукьар! Гьинва куьн?

Эвер рикIяй, эквер цавай къвез авай,
Алем иер, уьмуьр верцIи жез авай.
Гьикьван чIав я, рикIе шиир шез амай -
Легьзе фена, герен фена, дад фена,
Заз чиз ашукь, чи арадай яд фена.

Рехъ кIев хьана, чи майданар сал хьана,
Мез дав хьана, рикIин кьиле тIал хьана.
Мелаикрин вил акъуна чIал хьана -
Гарар фена, ракъар фена, гад фена,
Заз чиз ашукь, чи арадай яд фена.

ЦIай лагьана гьай хганай нефесдиз,
Чим атанай зи рикI авай къефесдиз.
Чин къалурнай чандиз атай гьевесдиз -
Шад атана, шад хъфена, шад фена,
Заз чиз ашукь, чи арадай яд фена.

Айдун стха, зазни са югъ ахкурай,
Телефондиз Эсфирад ван хтурай.
Куьне лагьа, шаир Эйваз хъухъурай:
Белки стха, чи арадай сад фена,
Заз чиз ашукь, чи арадай яд фена.

ИчIи илчи ичIивал туш...

За ракъурай илчи ичIиз хтана,
Хал хьанатIан, тIимиларнач рикIе цIай.
Са кьакьанвал виш аскIандаз тIал жеда -
За кукIушриз вил вегьена рехъ атIай.

ТIем агакьнач кхьин чIуриз пелелай,
Несиб такъа хъвана чIавун гъилелай.
Мет гатуниз чка ганач терездал -
ЧIехи жедай накъвад стIал вилелай.

Циферин кьеж рвекI-рвекI жеда цуькверал,
Йиферин хъел аламукьдач экверал.
Шердин кикер галкIайтIани мецикай,
ЧIулав леке тадач лацу пекерал.

КьатIунриз кьеб, хайи чIалан гин ава,
Элдин вилик гаф лугьудай чин ама.
Герендани алуд тежер рикIелай
Шагьдин хурал заз кьунавай кьин ава.

Йисарикай галудзавай ифин зи,
ЦIийи шиир, цIийи гаф я рикIин зи.
Кьвал къат жеда, ашкъид вилик кьвал хьтин -
ИчIи илчи ичIивал туш рекьин зи.

Гьална алат лам жуван

Чан гайи Аллагь алай цаварал, чан хчузвай Азраилни ала. Инсанар авай сайтара, хъендикай гъугъзавай «бацIи, «туртур», «гамиш», Нази, Элдер, Селим хьтин тIвар алайбурни ава.

Я «хъен», за вав пине гун
Авахьнавай нер михьа.
Кьве рацIамдин юкьни-юкь,
Мецел алай шер михьа.

Вуна и рехъ ахъаймир
Тек вун гьахъ я, эл батIул.
Гьа икI уьмуьр рекье тур,
Я кьалан кул, писид кул.

Фу гузвайдан варарал
КукIвара жув, гуда жув.
КIус атIайла, «... почтида»
Веси туна, куда жув.

Галудмийир вуна вун
Пара ийиз бириш зи.
Вуч хъсан я, чи чIала
Са гаф ава:-»рекьишни!».

Къван вегьимир зи салуз....
Чухваз алат кьам жуван.
Юргъа, хъарца ваз чида
Гьална алат лам жуван.

Хкягъунрив къугъвана

И мукьвара чи магьал
Хкягъунрив къугъвана.
ГьакI тирвиляй хуьруьз чи
Пара ксар атана.

Ягъаз чIехи тупарив
Проблемар гьялна чи.
ТIалар-квалар рикIел гъиз
РикIин кьиле тIвална чи.

Ийиз кани ихтилат
Хуьруьнвияр галудна.
Гьалдарна чун сад-садал
Мярекаяр акъудна.

Эвел лезги бахадин
Чир-хчир къвез-хъфена.
Тариф ийиз таватдин
Векилрин мез ифена.

Гьам шаир, гьам алим я,
Кьиляй-кьилиз илим я.
Лезги элдин дердияр
Фадвилелди туькIуьрда.
РвекI-рвекI ийиз чирагъар
Чи рикIера куькIуьрда.
Къалургандай датIана
Жеда лезги гнугар.
Рехъ тагайтIа таватдиз
Жеда валлагь, чIуру кар...

***

Ахпа Тха атана,
Идан далдам гатана.
Руфун ацIай шешел хьиз,
ЦIалцIам гафар мецел гъиз
ВерцIи-верцIи рахана:
- Депутат жез лайих тир,
Районвийрик къаних тир
ВикIегь итим зун ятIа -
Пашман тадач куь рикIер.
ТIимил жедач сивел хъвер,
Рехъ гайитIа бармакдиз.
Куь рекьера къван жеда,
Амукьдач чун ахмакь хьиз.
Гаф виридаз ван жеда,
Я тахьайтIа и чилер
ГьакIан баябан жеда...

***

Гьа и жуьре къвез шумуд,
Гьафтеда са вад-ругуд
Дарам-дурум авуна,
Хванахаяр «акуна».
Садбуруз гуз кепекар,
Садбурузни эрекьер...
Мехъерар тир кимерал,
Магазинрин гъенерал.
...Гьа икI, гьа югъ атана
Суравайбур хтана.
Кьезилариз рикI чпин
Чар вигьизвай хъуьтIуьдиз.

Чпин рикIиз канидан
ТIвар вигьизвай хъуьтIуьдиз.
Секин тежез гъулгъула
Пара жезвай рахунар.
Эхиз хьанач хъуьтIуьдвай
Ихьтин чIуру акунар.
Яб тагана садазни
Рекье туна атайбур.
Кьилер кьуртIу гафарив
ПIузаррив кьван ацIайбур.
Мад вучда кьван хъуьтIуьди
Вичин къапах алудна.
ТIварар къене къекъвена
Вич «акурди» акъудна.

...Гьа и жуьре чи магьал
Хкягъунрив къугъвана.
ГьакI тирвиляй хуьруьз чи
ЧIехи ксар атана.
Ийиз кани ихтилат
Чи жемятар галудна.
Гьалдариз эл сад-садал
Мярекаяр акъудна.

Гъезелар

Шаир касди кIелзавайдаз рикIикай пай гун герек я,
Сал тавуна нефесдин рехъ, ихтилатдик чIун герек я.

Кхьин-хчун авачирла чIал хвейида бубайри чи,
Пехъи гарун хуравайдаз, чIавун рикIе пун герек я.

Гафун кьилел циф тахьайтIа руьгь хъуьреда ван алахьиз,
Къвез авайдаз рехъ тагун ваъ, «эхь» герек я, «ун» герек я.

Къат-къат, лай-лай дуьня авай чIалан рикIе къекъвена зун,
Чешмед виляй, рехъ атайла пIуз илисна хъун герек я.

Шаир Эйваз, гаф хуьзвайдаз гафуниз хьиз килигзава,
Лугьузва хьи, лирлид юкьва хайи чIалал кун герек я.

***

TIалди рикIе мугзаватIа, дамар кьуна юзур ая,
Вар гъуцари гатадайвал, течирдазни хатур ая.

РикIин виляй физ авайди, вилин рикIяй кьатIиз жеда
Хайи чIалаз маяк лугьуз, рекьериз экв чукIур ая.

Агаж хьана тефий уьмуьр, гъил ичIи яз яшдин вилик
Къене дуьня хъуьрезватIа, вегьизвай кам ацIур ая.

Азраилди вуч гайитIан, чан хчуна гуз авайда
Виридан пар ялзавайди сад Аллагь я, шукур ая.

Шаир Эйваз канивал я, кьит хьанавай чилин винел
Хъуьтуьл- хъуьтуьл гаф къвез ава, чарни къелем гьазур ая.

Къайи къванни хъуьтуьл жеда

Ихтилатар верцIи жеда, рикIик са кIус кьел хьайитIа,
ЦIуру хулаз яд хкведа, гуьнгуьна тваз мел хьайитIа.

Гатун чIавуз хъен ацIуда, элдин рекьел алай таран
Дамар-дамар пун вегьена, тандал бегьем хел
хьайитIа.

ЦIарцIун рикIи галтадариз чарчин чина лепе турла,
Яб гуз жеда руьгьдин ванциз, фагьумдикай гъвел
хьайитIа.

ЧIаварин нагъв хьайи шаир, гафун гьуьле стIал жеда,
Чилин тухул хъухъвай чIавуз, цифед вилин шел
хьайитIа.

РикIел хуьх на шаир Эйваз, къайи къванни хъуьтуьл
жеда,
ЧIалан кимел ргазвайдан чанда чIехи сел хьайитIа.

***

Ажал ятIа къакъудайди, ажалдин кIвач хана канда,
Дуьняд крар эх жедайвал, чанда такьат хьана канда.

Диде рекье тур шаирди, накъвар къенез авадарна,
Гъенел атай элдин вилик, кьил къуьнерал хвена
канда.

Кьуд пад вири ичIи хьана, са гъаб я кьван чилер,
цавар
КуьтягьайтIан къе жува-жув, рикIиз сабур гана
канда.

Адет тирвал рекье туна, тек са кардив агакьнач гъил,
Балайрин рехъ кIеви авур ихьтин дуьня цIвена кан я.

Шаир Эйваз агь атIана, акъатзава келледай гум,
Вуч жеда мад, атай инсан и муькъвелай фена канда.

Салам хьурай

Ватандилай яргъара уьмуьрзавай, суфрадин чIал хайи чIал тир, балайриз дидедин чIал чирзавай, хзанда амай-амачир лезги тушир рухваяр гьар са касдиз чешне хьурай. Ярославдай хтанвай ЧIакIарви Садикьазни Васифаз...

Алем жувак элкъуьрда за, зи гьарайдиз гьай атайла,
ТIалди вичин шеле кIватIда, и дамардай цIай атайла.

Са умудди зун шиирдай рехъ къалурна, рекье тунай
Гаф арушна цуькверик за, ЦIукIан пелел* май атайла.

ЧIалар юкьва чIал хуьз авай ватанвийриз салам хьурай,
Руьгь нефесдиз куьз жез ава, къурбан тирдай пай атайла.

Вуч хъсан я, экуьн-экуьн элкъвезава шиирдиз мад,
ПIуз хъуьрена ярдин гъиле, синид юкьвал чай атайла.

Шаир Эйваз са шиир лагь, элдин рикIе Рагъ акьурай,
МуьтIуьгъ тахьуй мекьивилиз, хабар тушиз къай атайла.

ЦIукIан пел- Чпиррин хуьре чи **кIвал** алай ппел*

***

«Хьана, хьанач...» куьлег я кьван, махариз хьиз уьмуьрдизни,
Гьуьрмет кан я, гьар инсандин эвелдизни эхирдизни.

ЧIалахъ жезвач сакIани зун, амачирдал Диде кIвале
Икьван къайи, ичIи легьзе атай тушир фикирдизни.

Зун кимелай хтай чIавуз акваз амач гурар кьилел,
Гила пехил килигзава а йикъарин суьгьуьрдизни.

Гел алачир хазина тир лирлид рикIиз хъфена вун,
Ви гафарай экв къачуна, рвекI-рвекI гуда шиирдизни.

Шаир Эйваз агьдив къугъваз, галуд мийир кIелзавайди,
Алахъа вун лайих хва жез Дидедизни, Чпирдизни.

***

Чидач гьинай атанатIа ихьтин сабур:- «хьана,фена», -Куьз ахъайна дидедин гъил? Гъилин жаваб:- «хана, фена».

Дагъдин юкьни кьве къат жеда, эх тахьана ихьтин зенгер:-
Вирус ава, фад кучуда, варар кIева :- «кьена, фена».

ЧIалахъ жезвач акахьна кьил, амачирдал Диде кIвале
ТIалдин гъиляй хъвайи шербет агъу «кана,фена».

Ирид виш югъ ахвар хьиз я, рекье твазвай гьар са легьзе
Зун гъвел хьана тIални деве, галукьай цал:- «цIвена, фена».

Къиямат къаз жузун ава:- «Дидед хатур,... чан аламаз...?»
Шаир Эйваз гьазур кас я, жаваб гуда:- «хвена, фена!».

***

Чин ивидай кьацIанаваз вун зи рикIяй фена, шаир,
Ви мусибат акуна заз, зун виш сефер кьена, шаир.

КьатIизвай кьил рекьин патал, аквазвай вил акъудна чи,
Хайи элдин рикIиз кьий зун, вун мецера хвена, шаир.

Дердинин дерт эхна къене, акваз чирна на несилриз,
КукIушдал лекь ацукьдай хьиз мад акъвазна вине шаир.

Дуьня рикIив акваз кан яз кьве вил мичIна са геренда,
Яргъи хьана хуьтягь тежез, вун экъечIай гуьне, шаир.

Ви гелерай фейи шумуд тунатIани етим, кесиб -
Мая михьи гафунвияр хьайиди туш пине, шаир.

ЧIехи руьгьер чавай хъелна маса цавал хъфена жед,
Гьавиляй я кьве пай хьана чи кIвалин юкь цIвена, шаир.

Шаир Эйваз рекьинви я, Ватан кьунвай шиирдикай,
Саид хьтин пIирер ава и дигедин гине, шаир!

***

Къене тIурфан авай шаир мез атIайтIан лал жедай туш,
Руьхъ вегьейтIа чIалан вилиз, а сенятдиз кьвал жедай туш.

Къураматдин къумад тIвар хьиз, узана рикI текьрекьзава,
Дамар-дамар хъухъвай шаир чешме туна цIал къведай туш.

КьатIун кек кьван тIимил хьунни, рикIин ягъун дигиш жезва,
Гафуниз гаф тагъай касдиз, мад масакIа гьал жедай туш.

За хайи чIал чирай мектеб элдин мезни, дидед рикI я,
И тарсинай вад къачурдав, гафарганрин чIал жедай туш.

Шаир Эйваз, акъваза вун, цIайлапандин цIун цIиргъиник,
Къе хумайри атIайтIан рехъ, «Марвардин» рехъ сал жедайд туш.

***

ТIалдин гъиле тагун уьмуьр, легьзе- легьзе ифидайвал
Гьар са герен багьа кьуна туьквей камар вегьидайвал.

Элдин вилик ахъа пелев, шиир лугьун нефес- нефес
Дамарда зуз ргаз- ргаз, байихра цIай кукIуьдайвал.

Руьгъ стIал кьван дуру жеда, чIалан рикIе рикI авайдан
Нехиш- нехиш гел тан чна, хъуьрез-хъуьрез хъфидайвал.

ЦIуру хирез цIийи дарман, пара четин дава жеда
Ракъин виле михьивалин, ккар эквери чуьхуьдайвал.

Са касдини гъам чIугвамир, гъиз Эйвазан шеледа тур
Залан- кьезил лугьун тийиз, шиир- шиир кхьидайвал.

Залан хьана агакьай чав, дуьнядилай Руслан фена ЗуракI хьана шумуд мурад, хуш мурадрин дастан фена.

Пагь атIана чIалахъ тежез, пIузар гудна сарарив за ВерцIи- верцIи ихтилатдай, зи рикI алай инсан фена.

Ругь хъуьредай акъатайла, сегьнед юкьвал кьвалан пад хьиз.
Кьуд пад цуьквед кьунвай чIавуз, са билбилдин девран фена.

Къе уьмуьрдиз кхьей легьзе, чIулав- чIулав кхьена за ИчIи хьана лезги мани, эл агатдай майдан фена.

Шаир Эйваз рехъ кIеви яз, дуст кучудиз физ жез авач Эл сагъ хьурай лугьуз ама, дустар кани са чан фена.

РикI ахъайна шагь кукIушриз, кьвал-кьвал, цал- цал кьакьан амай
Шаир я зун рекьер кIеви, физ жен тийир Ватан авай!

Дидед рикI хьиз рекIвез ава, дидедин чIал зи дамарда
Хвеши я заз зи хайи муг, рикIин кьил кьван масан ама.

Гьуьрмет хуьда гьар са диндин, гьар са элдин, гьар инсандин
Шукур зи цIар зи чIалал я, жуван лезги хизан авай.

Маса чIалал авур капIни, хъел рухвайри гайи игьсан
ГьикI кьабулда къурбан тирда, вичин терез- мизан авай.

Шаир Эйваз, ви рехъ хуьзвай цIигел сурар пара хьанва
Ахъа жеда чилер- цавар, зи мефтеда са ван ава.

***

Куь югъ къени хьурай...

ТIалдин къене саф амукьин, гекъиг тежер бахтар я кьван!
Заз чиз шаир бахтавар хьун, атана фей ахвар я кьван!

Къвал акахьай вилин накъвар чигед виле дуру гьикI хьуй,
Кьенер масдав тагузвайди кьатIунар ваъ, чIавар я кьван!

Рагъ гуьзгуьдай хъуьрейтIани, дава жедач ифин квачиз
Хиял яргъаз тухузвайди рвекI- рвекIзавай навар я кьван!

Хайи чIалан рикIиз яб це, аку гьихьтин ванер ава
И ванерай атай инсан, кьиляй- кьилиз сувар я кьван!

Лепед хурал ргай гафни, цIарара тур шаир Эйваз
Нефес- нефес амукьдайди, на кхьизвай гафар я кьван!

*

Шукур гьеле галатнавач, кІвалах- кІвалах
алахъзава
Таран кІукІваз чка ама, чІалахъ-чІалахъ
акъахзава.

Цуьквед рикІиз яр атанва, яп- яру я кукупІдин
хъвехъ
Накьвад атир чІафарилай къужах-къужах
алахьзава.

Женнет ала хайи чилел, рикІ алтадна чІурарал
за
Гатфарин рекІв зи кьатІунрик дамах- дамах
акахьзава.

Шумуд тама ял ягъана, тІем къачуна тарарикай
Зун рукварин иервилик, къавах-къавах
какахьзава

ХъуьтІуьн уьмуьр уьмуьрайдаз чими хьунни
цІран ава
Гьавиляй я, шаир Эйваз булах- булах авахьзава.

* * *

(Камарванви дустариз)

Хъуьрез ава шаирдин рикI, тIебиатдин чин акуна
Къвез авайдаз рикI хьиз ахъа, Камарвандин гин акуна.

Чархар ягъаз цавун аршда, лепе твазва рехи лекьре
Шаирдин гаф и дигедин туьтвенилай фин акуна.

Мехъердин пек алукIнавай рагарини, тIуларини
Зи мурадар цуьквер хьана, элдин рекьи хуьн акуна.

Гаф цукIварал хъухъванач за, свахиз туна къванеривни
Кьвалан хурал алкIанавай, тубаярни кьин акуна.

Шаир Эйваз Кьвепеледа, эвичIзавач пелерилай
Иервилин юкьни- юкьва Ватан лугьур дин акуна.

* * *

Хан ксарин мел акуна, Карван булахдал
ГьикI ахъайдач шаирди квез, дастан булахдал.

Мад «Шагьдагъдин» шагь авазрив рахазвай Адил*,
Магнитди хьиз агудзавай инсан булахдал.

Хайи чIалал ргаз авай шаирдин рикI хьиз
Шукур, элдин сувар алай Ватан булахдал.

Виш йисарин гелер ама, къванерин чина
Къвез фенатIа шумуд къефле, девран булахдал.

Шаир Эйваз, на Насиран* хаз тахьуй хатур
Кутур вуна къе шиирдин, майдан булахдал.

Насир ханубави
Ашукь Адил уьнуьгъви

Руьгь (поэма)

ЧIехи зари, алим, журналист, кхьираг, зи муаллим Фейруз Беделанхтулан экуь къаматдиз бахшзава.

Дагъдин синел, хуьруьн кимел
Теспача яз агатна эл.
Лепе галаз юзазва хъел:
- Ягъияр къвезва!

ЦIийи хъийиз цIуру хирер,
КукIварзава лезги хуьрер.
ЧIуп-чIулав я, Кас гьуьлуьн кьер-
Ягъияр къвезва!

ГичIи хьанва цIаярин нав,
Куз ава чил, куз ава цав.
РикI-рикI, мез-мез чкIана чав:
- Ягъияр къвезва!

МасакIа я рикIерин чим,
Какахьнава аязни гьуьм.
ЛипI хьанава къе ацIай ким:
- Ягъияр къвезва!

Хкажна са жегьилди кьил,
Туруналлаз ракь хьтин гъил.
Къачуна кам, галтадна чил:
- Ягъияр къвезва!

Чи дидейрал вегьизвай гъил,
Члахъ туна, акъудин вил.

Кьуьл гуз туртIа, гватда и чил:
- Ягъияр къвезва!

Пехъи хьанва пара акваз,
Чи дин, чи чIал чара акваз.
Чаз тIаларин харяяр гваз:
- Ягъияр къвезва!

Чна кIвални чи хизан хуьн,
Хайи чIални и Ватан хуьн.
Мукалдив ваъ, турарив гуьн:
- Ягъияр къвезва!

ЛукI хьайитIа чикIида чун,
КIвач илисна рекьида чун,
Лезгияр хьиз ккIида чун:
- Ягъияр къвезва!

***

КIвенкIве гьатна и кьегьал
Дестен кьуна пехъериз.
КукIварзава ягъияр
Гъуьлягъар хьиз, тIветIер хьиз.

Яру хьана Кьулан вацI
Ивид селер акахьна.
Гатфарилай хъуьтIелди
Ина дуьня какахьна.

Ажузвалнач садани
Гугу гана, къван гана.
Ватан кани рухвайри
КикIиз-кикIиз чан гана.

Гьар лезгиди цIуд кьена,
Хайи чилел кьуна кьин.
Гьарайзавай гадади:
- Ша лекьер хьиз винел фин!

ТIемдилай тIем пара яз
КIеве гьатна кьегьалар.
Кьери хьана, ягъийрин
Гъиле гьатна кьегьалар.

Галатзава зи рикIни
Кхьиз тежез и акун.
И дуьнядин крариз
Жагъин тийиз вуч лугьун?

Кьве гъил кIевиз кутIунна,
Кимел гъизва чи кьегьал.
Кудда лугьуз таракай
Пелел гъизва чи кьегьал.

Кьилевайда ягъийрин
Мягьтелвилив килигна.
Экьисна кьве пехъи вил,
Эхтилатдал илигна:

- ХъуьтIуьн мекьи са йифиз
Вун и пелел акъудда.
Яд алахда кьилелай,
Ажалдив икI агудда.

Гъилер, кIвачер кутIунна
Эцигда вун и къванцел.
Килигиз ви гьунардиз
Хъуьреда чун ви ванцел.

Вун дав хьана текьейтIа,
Гада за вун, рекьидач.
Хъфида чун атайвал
И чилел мад кикIидач.

Кьил тик кьуна гадади,
Мез ахъайнач гъуьлягъдиз.
Кьилевайди ягъийрин,
Кьабулзава гъуьлягъ хьиз.

Гаф лагьана ван алаз:
- Вазни йифни-югъ ава.
И куь руьгьдин маяда
Цуру хьанвай тугъ ава.

И кьвалар лукI хьайи туш,
УьцIедайда кьилел ви.
Тагъ алкIида, къе-пака
Хабар тучиз пелел ви.

Руьгь Ракъинай атайдаз,
Ватан чида, тIал чида.
И верцIивал кьатIайдаз,
Хизан чида, чIал чида.

Зун кутIунна галчурин
Зи галчур хьун жез авач.
За куь гъиле и чан гун
Хиялдизни къвез авач.

Хъуьрез ава ягъияр,
Ягьанатиз лекьрекай.
Лекьрен лувар хайила,
Аслан жеда пехърекай.

ХъуьтIуьн мекьи са йифиз
РвекI-рвекIзавай гъетери.
Рекьин патал и пелел
Лекь ялзавай пехъери.

ЧIехи къванцел кутIанна
Яд алахна кьилелай.
Гапур хьана экъвезвай
Дамарда къай, кьиле къай.

ЧIагиз авай жакIумар,
Жакьракь ийиз кIарабри.
ЦIелхемар кьван экуь руьгь
Галудзавай азабри.

Амма, ада эхзавай
Вичин кхьин кьатIана.
Чин элкъуьрна дагъларихъ:
«Ватан сагърай!»- лагьана.

Пара яргъа са пелел
ЦIай акуна гададиз.
Са легьзеда сузайриз
Гьай акуна гададиз.

Са дуст авай и касдиз,
Ягъийривай кьаз тахьай.
Ирид касди къатна гъил,
ТIем агакьна хаз тахьай.

Тандал яхцIур хер алаз,
Иви гузмай карари.
РикI лагьайдан залан тIал
Агакьарна «гарари».

Гъиляй затIни татайла,
Дустунин тIал пайзава.
А кукIушдин вилик квай,
Пелел чIехи цIайзава.

Мурк жез авай гададиз,
ЦIай авурди чир хьана.
Вичин суза, вичин тIал
Пай авурди чир хьана.

Дав хьанавай пIузардал
Са верцIи хъвер хтана.
Ифин агакь тавуртIан,
РикI цIелхемрай ацIана.

ТIал кIватIзавай вилера,
Сабурдин экв куькIвена.
И цIелхемдин суьгьуьрди,
А кас туна текьена.

***

Ван хьайила и кьиса,
ХатI хана за чарарин.
Руьгьдин суза кьатIана,
Накъвар михьна цIарарин.

Къекъвена зун а пеле,
Яб акална ванериз.
Чидани вуч кьатIана?-
РикI авай а къванериз.

Са липI хьунин дегьнеда
Завай зун хуьз алакьна.
Гаф чрана мефтеда,
Кхьидай чIав агакьна.

Тек са йифен ахварал,
Тур илигна, кьацI гана.
Руьгь ргана чешмеда
РикI алахьна вацI хьана.
Хъсан йикъуз, пис йикъуз
Итим къатда теквили.
Гьавиляй я, лугьуда:
-Ван акъуддач тек гъили.

Вил къекъведа рекьера
Кьилел кьада атайла.
РикI чир жеда рикIериз,
КIвач кьарада акIайла.

Вуч хъсан я инсанар,
Дар макьамда агатда.
Са уьмуьрдин галатун
Са легьзеда акъатда.

Руьгь михьиз хуьх датIана,
ЭчIел жемир никIерин.
Ашукь хьана уьмуьрдал
ТIем кьабула экверин.

Кьилиз атай кьатIунриз,
Акьулдини рехъ гуда.
Кхьин ава цавариз-
Экуьбуру экв гуда.

Элкъуьрунар

Низами Генжеви
(1141- 1209)

ТIимил рахунин иервал

Гафуниз циз хьтин иервал ава,
ТIимил ихтилатун, хуш кар я пара.

Седефдин экуьвал аватIани циз
Пара хъун хьайивал, тIал гуда михьиз.

Экуь гаф хкягъа, тIимил гафара,
Ви куьруь рахунрив иер хьуй дуьня.

Михьи тур, багьа тур гаф лугьур алмас,
Яргъи ихтилатрин тIимил жеда мас.

А кьил саф хьайила, гевгьерди михьи
Агъзур дамах гуда, накьвадинни ци.

Мядендай ацIайтIан хазинадин кIвал,
Дава я, дарман я гьар гъвечIи ккIал.

РикIиз хъуьтуьлвилер гайи са кIунчI цуьк
Ратун виш векьелай, хъсан жеда гьикI.

Виш гъед кайитIани чIалахъ хьухь цава
Хушвал тек Ракъиниз икрамунив гва..

Цава рвекI-рвекIайтIан гъетери пара,
Тек Рагъ я, дуьнядин экуьнин чара.

Бубадин хциз рехъ къалурин

Я хва, зи рахунриз яб це на хъсан
Бубадин акьулрин файда я масан:

Илис жез кар мийир, виждан тахьуй сал
Кар чидай итим хьухь, кьатIиз жедайвал.

Са илим чир ийиз, ккан хьайитIа ваз
Алахъа, гьар са затI кьиле кьван акваз.

Палан цуз жез авай, инсан алакьай
Хъсан я са зуракI, бармак цвайдалай.

Зиди ваз лугьун я, ви кIвалах яб гун:
Герек я са касни, гъил ичIиз тахьун

***

Йиф фена, ша заз варз хьиз экуь инсан хьуьхь вун.
Ашкъидив сад я зи рикI, суфрадал мугьман хьухь вун.

ПIузарар чешме я са чандин дава, я наз ханум
И чан гъиляй акъатдалди, илифа масан хьухь вун.

ЧIурмир чин на акьван, вун кканидан язух ша
Ша авадармир зи иви, заз чан гуз чан хьухь вун.

Кьиб элкъвей чиниз килиг, и хурун руг михьа зи
ЧIугзавай тIал види я, ша са дарман хьухь вун.

Вун гьикьван цIай хьана, цIаяр гуда и зи чандиз
Са герен зи межлисдин, пурни тир рейгьан хьухь вун

КукIушдиз варз я четир, атир гузва чIарари
Ви лукI я и Низами, адаз султан хьухь вун.

Вун галачиз

Гьар са йиф гъам, хажалат, хьана афат вун галачиз
ГьакI фена къачур нефес, хьана къакъат вун галачиз!

Ялзавай вун галайнихъ, а герендал кьин кьуна за
Къакъатна кана зи чан, амач такьат вун галачиз.
Са маса яр за гьикIа, жагъур ийин я наз ханум
Чизва заз, ви гафни тир: « Жедач мурад, вун галачиз!»

Вун хьанай рикIин чIехид , ваз лукI хьанай руьгьдин кьатIун
Вун хару, зунни ужуз, туш зун са затI вун галачиз.

Вил авач къекъведай вахъ, яни авач са бахтни захъ
Кьил кьуна гагьатна физ, рикIе кьуват вун галачиз.
Вун и Низамидикай, ятIани архайин зи цуьк
Йифиз-юкъуз къекъвена, хьанач регьят вун галачиз.

Жабир Новруз
(1933- 2002)

Чан аламаз, гьар инсандиз вичин мас гун

Мурад ава, я инсанар, за квез лугьун
Чан аламаз, гьар инсандиз вичин мас гун.
Хъсанбуруз чан аламаз хъсан я лагь,
Чан аламаз яманбуруз, яман я лагь.
Текни тек гьа, сагъ береда
Гьардаз вичин мас ччир хьурай и жуьреда.
ГъинтI ая заз, дуьз тахьайтIа зи и гафар
Миллионра мез ахъайин за мад лугьуз,
Чан аламаз, кваз кьун ккан я и шаирар.
Текьирбуруз тимтал тура, сагъ тир чIавуз
Къведай йикъак пара умуд кутаз тахьуй,
Лугьур гафар ахпа лугьуз, рахаз тахьуй.
Заз хуш къведач ахпайрикай,
Дем чкIайла далдамрикай.
ЧIав акахьай зурнейрикай,
Паспилейрин гьенлейрикай
Чан аламаз хвеши ая михьибуруз
И ниятдив уьмуьр гьала.
Чан аламаз чка чира пехъибуруз
Масарганриз усал лагьа.
СикIериз сикI,аслан лагьа асланризни,
Чан аламаз вичин мас це инсанризни.
Гьардаз вичин чка чир хьуй чан аламаз
Им писбурун уьмуьрдикай атIун жеда,
Хъсанбурун уьмуьрдик пай ктун жеда.
Вуч кар я бес, сад кьейивал

Хъсанбурни хъсан жеда,
яманбурни хъсан жеда .
КьацIайбурни михьи жеда,
Таканбурни кани жеда.
РикIел гъунар, некрологар...
са кьиликай а дуьнядиз, хъсан лугьуз рекье ттунар

Низ герек я, и геж хьайи хийир-дуьа
Идакай сур чIехи жедан
Кьенавайди дири жедан?
Хуш къведач заз
Ихьтин цIуру адетрикай
хуш къведач заз...
И сур хьтин кан хьунрикай,
Хатуррикай, кваз кьунрикай
хуш къведач заз..
герек авач чранвачир я тIвар, я ван
Легьзе уьмуьр, миллион кьван
къизил хьтин кьиникьрик за
дигишардач

Дири касдиз са раб кьадар гьуьрмет-хатур,
Кьенавайдаз виш тимталдик
дигишардач...
Зун ттаб ятIа, заз бахш ая
Чин элкъуьрда за аялрик,
Кьуьзуьбурук, за жаванрик

Чан аламаз, гьар инсандиз вичин мас гун.
Хъсанбуруз чан аламаз хъсан я лугьун,
Чан аламаз яманбуруз, яман я лугьун.

Инсандай кьил акъатдач

Цаварай кьил акъатда
Инсандай кьил акъатдач.
Гьар затI чириз агатда
Инсандай кьил акъатдач...
Гьа жагъура, гьа къекъуьгъ
Адан тайни якьадач.
Ам кьван семе, дилиди
Ахьтин зигьин аквадач...
ШайтIандай кьил акъатди
Инсандай кьил акъатдач
Гъуьлягъ вуч я чир жеди
Инсандай кьил акъатдач...
РикIериз рикI кьван мукьвал
Авач ихьтин иервал.
Икьван экуь экв авач
МичIи- мичIер жедай ял...
Гъуьлягъдиз са тIул ава
Илисайдаз гуда сас.
Инсандиз виш тIул ава
Я сад, я кьвед чида чаз.
ЦIиб илисда чинеба
Гьич хабарни жедач ваз.
Гъида вун, ахьтин йикъал
Ажалдиз жедач мажал...
Вирт хьиз акур верцIи мез
Агъу кватда туькьуьл жез...
Винелай чир жедач ваз
Ви вилик, галаз-галаз...
Къене падни аламат
Такур хьтин авач затI
Аквада хьи чин ава...
Амма чина ар авач,
ТIебиатда тахьай хьиз...

Инсандай кьил акъатдач.
Чи вилериз таквазвай
Аллагьдай кьил акъатда
Йикъа цIудра аквазвай
Инсандай кьил акъатдач.
Гагь рекье чан эцигда
Гагь яманвал ийида...
Гагь лукI жеда, гагьни хан
Ваз султанвал ийида
ЧIаваралди дуст лагьай
Гьалал кIус санал атIай...
МасакIа жез бейхабар...
Душман хьиз вав агатда
КIвач чиливай къакъатда
Иблисдихъ кваз гъил-гъиле...
Ви кIвачик фур хкатIда...
Инсан- яргъал са дуьне
АлакьдатIа ая чир.
МичIи кам я, са дегьне
КIеви суьгьур, мичIи сир...
Гьуьлерлайни чIехи тир
И дегьнедиз физ жедач...
Мад кхьиз зи гъил къведач.
Лугьузни мез ажуз я
Мад талгьана таз жедач.
Вуч чIуьнуьхин, арада
ЛагьайтIа рикI цIрада
Хана, хвена, фу гайи
Дидедай кьил акъатдач
Бубадай кьил акъатдач...
Инсан сир я масакIа
Инсандай кьил акъатдач...
КтIай кьилих авайбур
Михьивилел гъун четин...
цавар чирна хтайбур,

Инсанар чирун четин...
Чна вацрав гъил гана,
Марсиниз мугьман хьана/
Сая касни аламат,
РикI акуртIа,... мусибат...
Вил вегьейтIа кьакьанриз
Къе экуь цав акуна...
ЦIиргъинаваз дурнаяр
Хквезвай са чIав акуна...
Ван-ванце тваз, хъуьрез рикI
«Диде», «ватан» лугьузвай...
Са цацунал элкъвез нуькI
«ватан» чан я лугьузва...
Амма, инсан маса гуз
Амукьзава куз-хъухъуз...
Къушран чIалал рахана
Инсан чириз алакьнач...
За Къуръанни кьатIана
Инсан кьатIиз алакьнач...
КIеви варар ахъайна,
Сур улубар ахъайна
Шумуд рахун гъвелна за,
Деде Къуркъуд* кIелна за...
Фена, зверна, лув гана
Катиз хьанач жувакай
Са шумуд тIвал ахъайна
Инсан ахъайиз тахьай....
Инсан я сирдин алем
СакIани чир тежедай.
Аламат я, лап бегьем...
Инсандай кьил акъатдач...
Инсандай кьил акъатдач

Зи сихил

АцIай, дигай са хзанда хайи туш зун
ТIвар-ван авай са хзанда хьайи туш зун.
Далу аваз, сихил аваз атайди туш
Амма зи вил, чIугарвална ацIайди туш.
Я кьисметдиз акъатай туш харадин мес
Гъиляй-гъилиз гин акур туш михьи, серес.
ЧIехи хьанач чIехи-чIехи кIвалера шад.
Хьайила зун... са кавалдик арушнай фад
Ксурнай зун, чи кумадин са пипIе таз
Яргъи-яргъи лайлай янай бадеди заз.
Гьар са нямет яргъа аваз, дад акур туш
И уьмуьрда гьазур атай затI акур туш.

Шумуд тIалди чи кумадиз къалурнай гуж,
Зи бубади гьар гьикI ятIан хчалнай куьч?!
Кьенай буба, икIа туна хзандиз зун
Има хьана зи вар-девлет, за квез лугьун.
Квахьна буба, хуш мурадрин цифед виле
Тек амукьна, зун кьисметдин гьатна гъиле.
Дидеди зи, и кар чIехи дерт авуна
Буба финихъ шупI хьана чун, перт авуна.
И кьисметди зун са кьадар кIевирарна
Уьмуьрдини лигимарна, мерд авуна.
Бахтуниз гьич инсафдикай гьанач рахун
ГъвечIи цIамни регьят ганач галудна зун.
Илигна зал, гатана зун, лапIаш гана
Жегьилвилин шумуд мурад амач хьана.

Къакъажна гъил, акъвазнач зун агаж хьана
Фягьлевиляй алимвилиз хкаж хьана.
Хъсан йикъар пара залан рекьерив за
ГъиликтIарна сараривни, кикIерив за.
Аязди зи ригеди хьиз рикI атIана
Зул атана, кьарада зи кIвач акIана.
Рекьиз-рекьиз зун илимдин геле гьатна
Са къарлай- къуз, шегьердиз икI рекье гьатна.
Гьикьван рикIиз кани хьана Каспидин гуьл,
ТIурфанрилай, лепейрилай камна фена
Хьана алим, за илимда зи рехъ хвена.

Гьи береда и рекьера жеда цIигел,
Гьи легьзеда чIугарвална акатда шел
Гьи чIавуз зун галтад хьана, лепе жеда
Гьа геренда залан чIавар зверна къведа.
На лугьузва, амай туш заз ккIин-чухун
Пара ама чаз рекьера дарда акIун.
Шадвал туна гъиликтарай ккIал-ккIал
Гьазур къведай агъзур хъвердин фидач мукьвал.
Зегьмет кани инсанди хьиз, гьикI аватIа
Разивалда четин йикъаз, икI аматIа.

Къабил (1926- 2007)

За жегьил чIавариз мукьувай яб гайи устадрикай садни Азербайжандин Халкьдин Шаир, устад Къабил тир. АПИ Лениндин студентрин кIвализ шаирар тир К. Келентерли, Октай Рза, Къабил илифнай, чпин шиирар кIелнай, зарафатарнай, жегьилрив кхьинар кIелиз тунай,... Рагьмет хьурай, салам хьурай чпиз. Къе за шаирдин туькIуьрунрикай са пеш чи чIалаз элкъуьрна, лезги кIелзавайбурув агакьарзава.

Циф рагара къекъведа
Къиямат жеда.
Циф рекьера къекъведа
Мусибат жеда.
Мусибатдин жезва гьал
Тахьайла чун, чкадал!

Гьуьлуьн гими вацIара
Эхъвез тежез, ацукьда.
ВацIун гими, эх тежез
Лепед хура амукьда.
Эхиз тежез, жезва тIал
Тахьайла чун, чкадал!

Мугъан куда марфадик
Мискьи яз цифер.
Виже тучиз талишдиз
Къваз жеда селер.
Жезва виже тучир къвал
Тахьайла чун, чкадал.

Къуьруь чукIул рвекI-рвекIиз
Тваз ава ванер.
Къакъара тур хъуьм кьуна
Ама са тегьер.
Гьайиф,.. къуьруь жезва тIул,
Тахьайла чун чкадал.

Лацу цIемер, цуьк гъилер
Хъиткьиниз никIе.
Амачирда гуз цуьквер
Гъейратдин тике.
И чIана тIвар къвезва чал
Тахьайла чун чкадал.

РикIиз кьирай, тардин перде
ТуькIуьрай касдин.
Садан чка дигишайтIа
Ван квахьда хас тир.
Патахъ фида, ванцин хал
Тахьайла чун, чкадал.

Нуьсрет Кесеменли (1946- 2003)
Сад авай, сад авачир...

Хьана, фена алатнатIа хьайибур
Гила шехьун, кар жеда дад авачир.
Кьиляй-кьилиз икI атана уьмуьр зи
Лап эвелдай сад авай, сад авачир.

Яргъаравай заз чими тир зи къулар
РикIин кьиляй, фенай мурккад ккIалар.
Буба-диде авайбур тир, аялар
Чи хизанда сад авай, сад авачир.

Накъварин марф, ацIурнава кIакIара
Тек перемдив эхдай хъуьтIуьн кьаяра.
Шалвар-пенжек жедайди тир таярал
Амма тек заз сад авай, сад авачир.

Чин хъуьренай, телебе я лагьайла
Агаж жедай, дустинин пек алайла.
Муаллимар разивилел татайла
Кьиметрикай сад авай, сад авачир.

Алугарна, канивили рикI ацIай
КIеве гьатна, гъвел кан хьанач садавай...
Дустарикай пара-пара чан лагьай
Зи межлисрал сад авай, сад авачир.

Аскервилиз вуч авуна фенай зун...
Рам авур рикI, кваз такьуна фенай зун.
Кьве иерди канид кьуна фенай зун
Хтай чIавуз сад авай, сад авачир.

Яргъалай физ ими, халу, эмеяр...
Гаф хьуй лугьуз, гаф вегьидай:-«мехъера»
Лишанд юкъуз, зун мад тунай кIевера
Кьве шеъ ккан яз,... сад авай, садни авачир.

Са чIав къведа ибур вазни аквада
Шумуд жузун ви хатурда акьада.
Са чIав къведа, вун жув-жувак рахада
Лугьуда на: «сад авай, сад авачир».

Рамиз Къусарчайлы (1958)

Ракьурмир кьурурна, на мулдин цуьквер

За гъиле кьун кумаз, зи гъил кьурана
Ракъурмир кьурурна, на мулдин цуьквер.
Лап зи ял кьурана, зи мез кьурана
Ракьурмир кьурурна, на мулдин цуьквер.

Гатфарив агакьнач, йисар физ ава
ЦIигел хьун чиз ава, липI хьун чиз ава
Жув кьуру хьайила эхиз жез ава
Ракьурмир кьурурна, на мулдин цуьквер.

АтIайтIа, цIеп-цIийиз на ахъайна хуьх
Акъуда и рикIел, ша акайна хуьх
Заз рекьиз са пIипI тур, са кIус квагъна хуьх
Ракьурмир кьурурна, на мулдин цуьквер.

ТукIукI, и шаирдин дад гьикI ятIа кван

.
ТукIукI, и шаирдин дад гьикI ятIа кван
Гафарал сарарин хъел алатIа кван.
Гуьнейри кIвачериз темен ганватIа
Метерал къванерин гел алатIа кван.
Хъуьхъвел цан цIанватIа, туькьуьл стIалри
Вилера накъварин сел аватIа кван.
Акадриз жезватIа паб-аялдин кьил
Са кап ризкьи гъидай, мел аватIа кван.
Виждандин ахмурар гьикI агакьнатIа
Килигин патарихъ, вил галатIа кван.
.
ТукIукI, и шаирдин дад гьикI ятIа кван
Килигин шиирдин рикIе вуч ава?!
Акван Къарабагъди вучзава ана
Келбежер, Лачиндин никIе вуч ава?!
.
Гъам кутаз, алахиз дуьнядиз рехи
Шушадин тIаларкай кхьизматIа мад...
Вил вегьиз назиррин вилларихъ чIехи
Ватандин гьаларкай кхьизматIа мад...
.
Виш сефер кьейитIан шагьар, падшагьар
Шаирар тек садра дуьнядлай физва.
Игила шаирриз гуьлле гуз амач,
Игила шаирар гишила хуьзва.
.
ТукIукI, и шаирдин дад гьикI ятIа кван
Килигин, тарифиз чизвани идаз.

Чарадаз муьтIуьгъ ян, я туш гаф аван
Дабандив ягъана балкIандин къвалар
Чкадин хперлай алатзаватIа..
Зенгиз депутатдиз, агъзур чин алай
Къугъунар суфатдал алтадзаватIа.
ТукIукI, и шаирдин дад гьикI ятIа кван
Килигин вуч ава, и касдин кIвале...
Я туш сиясетра акахьнаван кьил
Авани са гьуьрмет, хзандин къене...
Дигишриз хьанватIа, са кIус кьван уьмуьр
Кьвед лагьай ханумдиз чизватIа шиир...
Кканариз хьанатIа шиирдин суьгъуьр...
.
ТукIукI, и шаирдин дад гьикI ятIа кван
Инсанвал аватIа, мас аватIа кван
Килигин, са хупI кьван хийир аватIа
Чан хчуз тек са цIар шиир аватIа...

РакIарал кутIуннавай «кас»

РакIарал кутIуннавай «кас»,
Ви ччак, кIараб, яд гьикI ава?!
Пис аквазвач ракIарин сив
РакIар къулухъ пад гьикI ава?!

Кьуьзуьвили чукьвенва ван
Рекьимир жув, агаж хьана.
А ракIарлай и ракIарал
Вун элукьна «хкаж хьана»

Атайдан тIал такьаз япа
На амп ая, мез алтада.
Авачирдаз сас регъвена
Авайбуруз тум галтада...

Абур ала и шегьердин
Рекьерилай хъарцадал.
Абур ала кицI хьанвайдан
ХапIадилай тавадал.

КутIуннавай ракIар сивел
Ам вун, ам чак хъфена зун.
Ампиз вилик атанай зи
Ампиз хуьх рак, хъфена зун

Ийиз кпIар, ришвет я кар

И лукI аку, Аллагь ккани
Ийиз кпIар,
Ришвет я кар...
Гьарам тIушун хьанва ттини,
Ийиз кпIар,
Ришвет я кар.

КIвалахдилай, кIус къвез ава,
Инай, анай гъиз нез ава...
Къумарални гъвел жез ава...
Ийиз кпIар,
Ришвет я кар.

КтIай, михьи- сад хьиз я дад,
Къецни къен я, къве падни сад,
РакIарилай ракIарал мад,
Ийиз кпIар,
Рушват я кар.

ХъуьтIер, гатар твазва рекье...
Диндавай кас жеда еке...
Рагъул, яру нав гуз хъуьхъве
Ийиз кпIар,
Рушват я кар.

Кепек я гаф, манат я кьин
Аламат я, кIаникай фин
Мусурман я, има ихьтин
Ийиз кпIар,

Рушват тир кар.
Кан жез хайи Ватан таз авач зав

Ватан kан жез ,таз авач зав...
Гьидан я и къванер, къваз авай винел
Къванерал чIугунвай рагар гьидан я?!
Гьидан я и къванер, акъвазна хъиле-
Кьванера ацIанвай накъвар гьидан я?!
Ватан кан жез, таз авач зав.

Гафуниз эгъуьниз,
Шиир маса гуз,
Кар кьазва, эл патал ишезвай вилиз
Тунава лемкьедал алтад жез Ватан.
Вуч кьацIай къугъунрин лилибандава
Са етим аял хьиз, галтад жез Ватан...
Ватан кан жез, таз авач зав.

ТуьхвецIрин* цIенкьери ванзава цава
Хаинрин тIуб алай шейтIанар пара.
Аллагьдин табахдал кIур ахъайзава
КIвачерик кутазва абур дунядин
Ишезва Аразни Самур дуьнядин-
Ватан кан жез, таз авач зав.

Гьикьван пар таз жедан, шаирдин хиве
Тек туна галудиз, гьикьван хьуй кIеве,
Гьикьван тик акъвазда, и шердин япар
Кхьиз гьазур хьана шаирдин гафар-
Ватан кан жез, таз авач зав.

Абурдай вегьена и ламатIри зун
Чин тунач, галудна и суфатри зун
Чидач и гъилерин гъиляй хчуна
Гьида михь хъийида, чидач вуч лугьун...
Ватан кан жез, таз авач зав.

Са шаир гьатнава Къубадин гъиле
Виш къугъун къвез ава, а касдин кьилел...
Хъфин атунихъ кваз къвезва рикI- рикIе
Гьар са югъ кьисметдин пелеш акъажун...
Ватан кан жез, таз авач зав.

Зи Араз дуьнядин Шушад наварик
ТIалар Ватан-Ватан цIиргъина твазва.
Акахьна и зулун тамун чIаварик
Гафунин рангарин суракьда ава-
Ватан кан жез, таз авач зав.

Жибинда ава кьван, и чилин Ватан
И Ватан къуйудин кIане авай кьван.
Ватан, Ватан лугьуз кьуранва зи туьд,-
Епина гьатнава, аку, зун гьидан,-
Ватан кан жез, таз авач зав.

ТIалди рикI липI ксар ийизва рахур
Азадвал цIвагъ я зи,-
Винелай чар къур.
Куз ава сабурдин хъел галаз танур
Сузайри свахзава кIвалакIра къванцин...
Ватан кан жез, таз авач зав.

Гафуниз эгъуьниз,
Шиир маса гуз,
Кар кьазва эл патал ишезвай вилиз
Ватан и фурара амазма рекъиз
Эцигна пунаяр метерал вичин
Тунава бармак хьиз...
Юзазва кьатIун
Ватан кан жез, таз авач зав.
Ватан кан жез , таз авач зав

*туьхвецI- (нугъатдин гаф) ялтах

Жейгьун Агъабегов
(1979)

Яд хъухъ тIимил

Тар кис хьана, дагъ рахазвач,
Агакьнавай багъ рахазвач.
Кьенвайди липI, сагъ рахазвач
Хъел акатна жемир кьезил
Яд хъухъ тIимил.

Гъидай касди гъана рикIел,
Дуьня патал куда рекьел.
Алем яд кваз жеда энгел
Гьавиляйни са гъаб, са гъил
Яд хъухъ тIимил.

Къайил ксар чIала гъида
Гъили кьада, вили гъида.
Вил вегьинри хъухъвана рикI ,
Гафарикай жеда чIикь-чIикь.
Ваъ, тахьуй цIил
Яд хъухъ тIимил.

Ялав кьуна куз ава

Къен дердини, ялав кьуна куз ава
Зун гьар юкъуз зурзаз ама, я инсан.
Эх авуни гьечед къене тунава
Хвешивилиз гьалзава за, я инсан.

Аллагьди гай са уьмуьрдин чIехид вун
Ви мурадар ялзава за, я инсан.
Зазни са югъ аквада жед лагьана,
Гьа умуддиз, квалзава за я инсан.

Жуваз чидайвал

Агъзур йис я, захъ галаз
Руьгь сад тирди чизва ваз.
Зун кан хьухь на, жедайвал
Ихтияр це, амма заз
Кан жен жуваз чидайвал.
Зун са ацIай, цавун чин
ИчIи циф хьухь, алцифин.
Акъатна ви йиф патал,
Варз хьана ваз илифин.
Хъфин жуваз чидайвал.
Къарагъ рикIиз, яб це фад
Тефирай зун юрта мад.
ЧIав къайил я уьмуьрдал
Ваз кандайвал, гьална шад
Рекьин, жуваз чидайвал.

Ахварар

Ахварар уьмуьр я кьван,
Са ахвар я, уьмуьрни.
РвекI-рвекI авай са йикъан
МичIер я кьван, эхирни.
Гагь суст акваз, гагь цицIи
И уьмуьрдин гелер чи.
Ксай чIавуз, бес гьида
Ахъайзава вилер чи?
Кьенвайди хьиз рекьизва,
Дириди хьиз килигиз.
Къайидал чан хкизва,
Гьазур жезва гиликьиз.
Ксузва... вилер кIеви
Мецел гафар алачиз.
Аквазвайди рикI я кьван
Вилиз хабар авачиз.
Ахварай чаз аквада,
Лап чIехи лекь арада.
Чепелукь хьиз са гъвечIи.
Ахваринди гьавиляй
РикIи хьиз, рикIин хъеляй
Алцурарин я жеди.

МасакIа це заз

Авайвал лагьайдал, садни туш чIалахъ
Аллагь и рикI, масакIа це вуна заз.
Ашкъидихъ, паквилихъ кун хьана кIвалах
Аллагь и рикI, масакIа це вуна заз.

Зи руьгьни, акьулни авайвал туна,
Зи цIайни, зи къулни авайвал туна,
И кьилни, и къуьнни алайвал туна,
Аллагь и рикI, масакIа це вуна заз.

Са кIус атана фей, къанатI гьал хьурай
Кьатунрин чка зи гъвечIи, сал хьурай,
Вил буьркьуь, яб биши, мезни лал хьурай
Аллагь и рикI, масакIа це вуна заз.

Тураж Гьилал
(1979)
Лугьун хьи на

Са мет кандай, кьил эцигна къекъифдай
Са гъилни жен, кьуна хирел илисдай
Са рехъни жен, къурбан тирдал илифдай
Лугьун хьи на, жуван цавай дугура.

ТІал кІарабдал алкІана жен, вун хъуьрен
Агъзур йисуз алугна кун, руьхъ тежен
Жегьлемдилай, бетер чка чиз кьетІен
Лугьун хьи на, гъваш бетерди ракъура.

Руьгь чандикай, чанни вакай куьцІуьн...е...
Ви шердикай шейтІан катин декІене.
Акъудна хак, хьел авачиз тан дуьне
Лугьун хьи на, ша зун кІваляй чкура.

Са мет кандай, кьил эцигна къекъифдай
Са гъилни жен, кьуна хирел илисдай
Са рехъни жен, къурбан тирдал илифдай
Лугьун хьи на, жуван цавай дугура.

Тават я зун

Зун жув жуван шиирриз
ЧкIанавай тават я.
Зун тIурфанра, лепейра
АкIанавай тават я.

Ви пIузарин хереpни
РикIиз хуш кимидни зун.
Ви жегьеннемда кузвай
Чан алай мийитни зун.

Вун паталди часпарар
КукIваризни таз жеда.
Завай метерал туна
Вун кьве къатна хаз жеда.

Валай ахпа ханвай зун,
Валай вилик рекьида.
Жен тийирбур «жед» ийиз
Элкъвена мад хкведа.

Жува жуван умудар
Кьейи залум тават зун.
Гунагьрин хуряй атай
Пара батIул тават зун.

За липI хьунивни зи ван,
Аллагьдив агакьарда.
Ваз ви чка къалурда,
Зунни цавай гвадарда.

За шейтIан алцурарна
Иблисдин туьд чуькьуда.
Вакай я ашкъ туькIуьрда,
Я туш, инсан ийида.

***

Алцурарнач вуна зун, за хкягъна алцур хьун
Ша, за вазни чир ийин фул алахьиз ялав кьун .

Са цIайна на, гумади цава туькIвен атIузва,
Аялдини зун акур, «дили» тирди кьатIузва.

ЦIигел хьун гатфар хьана, цуьк ахъайна херери
Тек кьенвайдан ни гузва, зи зар алай кифери.

Буба- диде сагъ амаз, етим бицIек хьанва зун
Чиле акьур са хъен яз, кIар-кIар хьана ханва зун.

ТIурфандикай кичIедач, харцикай вил ягъадач
Заз хьиз вун канзавайди, ваз мад гьина аквада?

Ша, и кьве гъил вун патал, къурбанд гуда, ша зи сад
Ша, зун ваз «ватан» жеда, ви ялдиз кьий, Авайсад!

Гъил къачудай

Акъвазарна за и къал, са гъалиб хьиз твах на жув
Ваз кумукьай таватдиз, къалура жув, ая пӀув.
За туькьуьнай тӀаларин, ваз атайла векъи къив
Туьтуьнай кӀус фейитӀа, за гъил къачудай валай

Са кӀеретӀ кьван хиялар, кукӀварна на хатӀ тахай
Дуьздини керкил хьана элкъвез-элкъвез кьатӀ тахьай
Япуз юкъуз ягъ-ягъун, йифиз йикь-шуван гьахьай
Ибур гьакӀан кар ятӀа, за гъил къачудай валай.

Чилин кӀан пад винелна, муьтӀуьгъарнай цавун чин
Агакьдалди ви патав къекъвена дуьнедин гин.
Гьикьван гунагь хьана гьа..., гьикьван чӀурна туба, кьин
Вун кан хьун, тахсир ятӀа, за гъил къачудай валай.

На вилив хуьх жува-жув, чир хьуй квадарун вуч?
Цавун чилин арада са ял аладарун вуч,
Зи рикӀин рекьиз-хчун, галукьинни жезва пуч
Кьил епиниз тефейтӀа, за гъил къачудай валай.

* * *

Къошкъар Къарачайлы (1994)

Пудан зур я
Кьуланфер я, пудан зур
Дуьнедин иер бере.
Шиир къведай чIав я гур...
Вуч уьмуьр я и жуьре
Кхьизва акур — такур
Пудан зур я, ава зун
Йифен мичIи дуьнеда
Гъам кватзава цавукай
РикIиз такур жуьреда.
И гъам масакIа акуна
Гьикьван чIав тир такуна...
Кьуланфер я, пудан зур
Цуьквед чIав я дуьнедин.
Са кIус тIалдив гана хур
Сугъул чIав я дуьнедин.
Вич-вичиз, кьилди-кьилик
Тала, дугун кваз вилик
Дагъдин хурал агь тадай
Салун юкьвал цуьк цадай,
Зурзаз-зурзаз юзадай,
Герен я, зурзун къведай.
Кьуланфер я, пудан зур
Ахвараре... аквазва:-
Ярдин кифер хразва,...
Къурбанд хьункай рахазва...
Кьуланфер я, пудан зур
Къвал акатин, экъечIин.
Экуьн-экуьн, дуьнедин

Ширин чандив эгечIин.
Къекъвен са кьуланфериз
Уьмуьр фида шиир хьиз
Рекьин юкьвал алаз къван
Ацукьин са ял ягъан
Чан-рикI ийиз нагъв рахан
Йифен яван береда
РикIин жаван береда.
Амма ама мет гатаз
Зун йифиз, пудан зураз...
Кьуланфериз, пудан зураз
Мелек къвен, цавай чилел
Гин гафни, капаш экв гваз
Цаварилай пай кьуна заз
Дуьнедин иер чIавуз
Цуьквед чIавуз, сугъул чIавуз
РикIинви жен, са тIимил заз
Са мелек къвен пай кьуна заз
Кьуланфер я, пудан зур.
Хару чIав я дуьнедин,
КичIе хьана йифекай
Ахвар квахьна дуьнедин.
Кьуланфер я, пудан зур
Экуьн лирли я гьазур.
Кьуланфер я, пудан зур
Йиф акъатна хъфизва,..
Къошкъара мад кхьизва.

ЧIугвар руш

Вилерин стIал чIугу,
И зи рикIин тIал чIугу,
Байихра квахьна амай
Зи йикъарин гьал чIугу

Зун чIугвамир, чIугвар руш...
И чIарарин лаз чIугу,
Кьейи- тIекьей таз чIугу,
Гъиле шуьткьвей цуькведин
Нав квахьнавай наз чIугу
Зун чIугвамир, чIугвар руш...

Са хуш гаф лагь, гаф чIугу
Жуваз килиг, жув аку
Ви рикIиз кьий, чан тават
Вуна залай вил къачу
Зун чIугвамир, чIугвар руш...

Зи къуьнел аватай

Зи ашкъидин шагь яни вун чидач заз
Вун и рикIин агь ятIани чидач заз.
Вил галай панагь ятIани чидач заз
Я зи къуьнел аватай пеш, лагь на заз.

Вун и вилин накъвар михьиз атанван?
ТIалар — квалар санал пайиз атанван?
Хъфидамаз санал хъфиз атанван?
Я зи къуьнел аватай пеш, лагь на заз.

Вун хиялри, вун мурадри гъанвани?
Я тахьайтIа гарун хура хьанвани?
Зи къуьнеллай мелекри тунвани?
Я зи къуьнел аватай пеш, лагь на заз.

Гъуцарикай, цаварикай хъелнаван?
Ваз таракай, умуд квахьна хъел аван?
Къуру хьанвай а хелекай шелзаван
Я къуьнел аватай пеш, лагь на заз.

Йифер, квез йифен хийирар хьурай...

АкI жез тахьуй, зун тух хьана хъфизва
Къе ахвара, рикI чIух хьана хъфизва
Куьн тек туна, са «уф» хьана хъфизва
Гьей йифер, квез йифен хийирар хьурай...

Квез ашкъидин са лирли жез алакьнач
Куь рикIиз авахьна, ацIуз алахьнач,
Квехъ галаз кьил-кьилиз ягъаз алахънач
Гьей йифер, квез йифен хийирар хьурай...

Варз хьанайтIа, экв гудай гьикI
Гьуьл хьанайтIа чуьхуьдай цик
Пай хьурай квез, къачу зи рикI
Гьей йифер, квез йифен хийирар хьурай

Икьван чIавалди экв акунвай
«Аламдин улубар»

1. Жалал Багъираштул «Чинеба гаф» Баку-2013
2. Вакъиф Муьшкуьрви «Лезги поэзиядин антология» Баку-2013
3. Билал Адилов «43» Баку-2014
4. Гуьлалийрин Эйваз «Экв» Баку-2014
5. Лезги Нямет «Хкягъай эсерар» -I том, Баку-2015
6. Бажиханум Исаева «Дамаха къелем!» Баку-2016
7. Забит Ризванов «Виро» Баку-2016
8. Медет Арзуманов «РикI» Баку-2016
9. Зерифа «СтIалрин гьуьл» Баку-2016
10. Лезги Нямет «Хкягъай эсерар»-II том, Баку-2017
11. “Аламдин” алманах «Марвар» № I Баку-2017
12. Намик Ферзалиев «Хкведа зун» Баку-2017
13. Ризван Ризванов «Лезгинский литературный процесс» Баку-2017
14. Гуьлалийрин Эйваз «Хкягъай эсерар» Махачкала-2019
15. Гуьлалийрин Эйваз «Эйваз я зун» Баку-2019
16. Gülaliyrin Eyvaz «BİR DAŞ DA VƏTƏNDİR» Bakı-2019
17. Ю. М. Халилов «Лезги чIаланни-Азербайжан чIалан гафалаг» Баку-2020

18. Къериб Гьуьсейн «Арестедикай дастан» Баку-2021
19. Гуьлалийрин Эйваз «Элкъуьрунар» Баку-2021
20. Камран Аламви «РикIин рехъ» Баку-2022
21. Гуьнеш Мевланов «Рагъ» Баку-2023
22. Гуьлалийрин Эйваз «Ванциван» Баку-2023
23. Юсиф Халилов «ТIигьиржал» Баку- 2023
24. Вакъиф Гьесретов «РикIел хкунар, веревирдер» Баку-2023
25. Шихжамал Шихметов «КIвал буба я, чIал- диде» Баку-2023
26. Гьилал Аскеров «Девирдин синел» Баку-2024
27. Ядуллагь Шайдаев «Туькьуьл, верци йисар» Баку-2024
28. Юсиф Халилов «Азербайжан лезги гафарган» Баку-2024
29. Абир ЭчIехви «ЛекIерин кьвалал касарин муг» Баку-2024
30. Гуьлалийрин Эйваз «ЦIепI- цIийи шиирар» Баку-2024
31. «Аламдин» алманах «Сифте камар» Баку-2025
32. Гуьлалийрин Эйваз «Хкягънавай эсерар II» Баку 2025

Къейд